

I

200529

Incunabel

E.S.

Aus

der Bibliothek der k. k.
Theresianischen Akademie

in Wien

angekauft am 17. Februar 1899.

(Erlass des Curatoriums * * * * *)

* * * * * ddo. 31. Jänner 1899.)

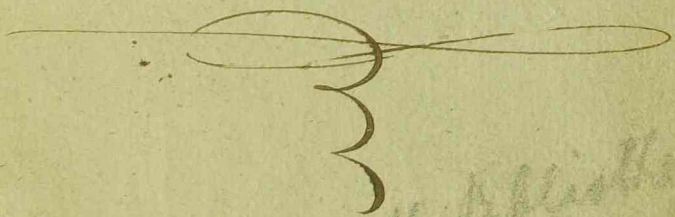
K. u. k. Militär-ärztliche Bibliothek				
Standort	Zimmer	IV	Abth.	II
	Kasten	XII	Gruppe	XXV h
	L. Nr.	306	Nr.	1

12. 11.

^{Boldus}
~~Burge~~ Jacobus. o

Tractatus de Peste.

Bonomiae 1478.

*Ambl. 7. militär-ärztliche Bibliothek
 17/11. 1902.*

11 Hofl n 93

I

200529

Incunabel

Jacobus Burgenſis pbiſc^o Fratri Jacobo Florentino ordinis diue Marie ſeruoꝝ. S. dicit. Comentariorū de peſte primis diebus: diligētia: ⁊ lucubratiōe tua collectuz: publicare recuſas: maliuoloz audio linguas veritus: quid times: Nō ſunt tanti exiſtimādi obtrectatoꝝeſ quo genus hūantuz fraudetur tam ſalutiſero bono. h̄j liuore magis: q̄ vero obloquuntur. canes quosdā veteri puerbio imitati: qui p̄ vſu: nō pro veritate latrāt. Tibi crede totiēs vitu perari te videri: quotiēs iniquiſſimi laudauerūt. Pluris. n. vni^o modo ſapientis iuditiū eſt: q̄ alioꝝ oīuz ſtulte laudes. Sed iſti q̄ te rephendūt vnuz habēt ſue accuſationis caput. Aiunt nō decere virū religioſū de medicina ſcribere: neq; alienaz a theologia puincia p̄ſiteri. At iſtud qd̄ vitij eſt. Feciſti tu qd̄ viri doctiſſimi ⁊ qdem religioſiſſimi multi fecere vt omittaz **Egyptios Sacerdotes**: apud quos fere artiū oīuz initia extiſſe voluit **Ariſtoteles**. **Truſtanus** mōachus pene n̄ra etate i microbegni **Galiēi** eleganter ſcripſit. **Coſtantin^o** vir **Sacerdos** **Uaticū** ꝑpoſuit multaꝝ aliam̄gnia. **Sacra** res eſt medici na: ⁊ ſacros viros decet.

Non ne qui p̄mum de ea ſcripſere diſ habētur **Apollo** **Esculapius**: deide ab eo geniti **Poſdalirius** **machaonq; Troianis** temporib^o **Agamenonē** ducē ſecuti i medendis vulneribus grecis plurimū p̄ſere. Danc quoꝝ reges illuſtrauerūt. **Mitridates** ponti ſuo tēpore maxim^o rex ⁊ impator: ⁊ oīz **Romani** impij terror. oīum ante ſe genitoꝝ curioſiſſim^o medici ne indagatoꝝ: cuius etiā noie in hanc diem extat celebratiſſimū illud antbidotū **mitridaticos**. **Tuba** **Rex** admirabilis ſtudijs magiſq; regno **Euforbia** herbaz iuenit: appellauitq; fratris ſui medici noie de ea edito libello claro ꝑconio. **Anteaurea** **chyrō cētaurus**. **Achilleam** hoc eſt millefoliū maius **Achilles** iuenit. **Medicia** tāto in honore apud antiquos fuit vt reges ſine ea in bellis eē nolent. hic a **Tyro** adhibitos i exercitu medicos tradit **Xenophon**. **Xerſes** quoꝝ **Perſaz** rex ſoſtenem medicuz habuit bello quod grecis intulit. **Iteꝝ** poſt **Alexāder** cura artis hui^o ⁊ ꝑſtantia ſoſtenez ſecundum coluit veneratuſq; eſt **zophir^o** pbiſcus multuz a **Ptolomeo** rege dilectus: q; is genus antbidoti ꝑpoſuerit noie **Ambroſiaz**. Sed a barbaris aliquādo ad n̄ros deſcēdamus. **Pōpei^o**

2
magnus: **A**ecum liberti studio adhibuit: quo scribere medicina primum ad Romanos venit ut multi volunt. **M.** Ato hanc artem ad armentorum egritudines summa cura et ingenio deduxit. Post hunc. **C.** Eualgius vir clarus et litteratissimus: ad. **D.** Cesarem Augustum volumen insigne edidit. **Cornelius Aelsus.** Plinius nouocomensis. **Oribasius:** Et carmine suo. **A.** Serenus multique alij ex nostris copiosissime celebrarunt. Quorum nunc tu sequutus a longe vestigia: non es mea sententia contemnendus qui preclarum opusculum de peste nuper exarasti tanto ingenio: tanta doctrina: ut vide inuidi te reprebendunt inde facile tuarum laudum ingens cumulus oritur. **Est. n.** Elegans est pro re ipsa disertum: **Est** copiosum. **Quamobrem** meo quidem Iudicio: nihil est quod a maturanda editione te probeat.

• Hale •

Jacobi foldi

Florentini: viri religiosi ordi-
 diue Marie seruoꝝ. sacre the-
 ologie bachalarij eruditi opus
 isigne de peste feliciter icipit. co-
 hortate magnifico ciue ⁊ stre-
 nuo rei militaris viro Johāne
 Bartholomeo Sbezo placetio
 amico optimo ⁊ bñ merito.

Quam p̄
 senti anno aut
 fiderū aduersa
 fortūa: siue cō-
 cōragio: peste
 hec vrb̄ p̄clarissima laboraret
 ego a te: ut ab eo q̄ sanitati sue
 fuler: vehemens hortatus
 sum: quo tibi vnū in locū colli-
 gerem que viri ⁊ medici p̄cla-
 rissimi de hac lue ⁊ i mani be-
 stia posteritati scripta reliq̄
 re. ⁊ iure q̄dem: cū hoies velu-
 ti oculo quodam aut serpēte
 siue teōe trucidētūr. Ego sane
 multū hac diu reluctatus sum
 mei igenij q̄stum vires possent
 nō iscius. Neq̄. n. is sum q̄ p̄-
 suafione scie ducar. ⁊ eo maḡ
 qd̄ intelligerē id alienū esse a
 theologie studijs: altioriq̄ ge-
 nio indigere. Sed benivolētia
 amoꝝ nobilitate familie: tuis
 pene diuis virtutibus adduct⁹
 hāc puincia suscepī: ne si tuo tā
 honesto desiderio parere recu-

lassem durus ⁊ inhumanus
 haberer. Quis est hoīꝝ q̄ ob-
 vtutes p̄nas: obq̄ tuas ve-
 hementissime veluti quodam
 calchari ad tibi moꝝe gerendū
 nō alliciatur: q̄q̄ hic loc⁹ non
 p̄ris tui laudibus sit accomo-
 datus. Quis. n. ignorat quāt⁹
 fuerit Jacobus ghetius. olim
 duci p̄clarissimo exercit⁹ Ja-
 cobo piccinino: ⁊ Francisco
 sforze ob multa rerū gestarū
 ⁊ rei bellice pitia acceptissim⁹
 tēturio: a quo neq̄ tu degnā
 sti ut is q̄ strenuum p̄sem tua
 virtute aut imitari: aut supare
 ptendas. facile vnicuiq̄ b̄ co-
 gnoscere licet quātis te v̄tuti-
 bus in banc diē ornasti. Tace-
 bo sūmuz illud nature bñficiū
 corpis vires: q̄bus i aggrediē-
 do hoste vsus. iunctus tibi imor-
 talis fame nomē opasti. Tace-
 bo prudentiā ⁊ facile i q̄buscū-
 q̄ dubijs admirandā solertiā
 Tacebo magnanimitatē ac li-
 beralitatē. Tacebo sūmaz in
 p̄ q̄rendis ⁊ cognoscedis hy-
 storijs rex curam ⁊ laudabile
 studiū: non mō n̄oꝝ sed extēq̄
 gētū: q̄ oblectat⁹ sis carinib⁹
 latinis ⁊ mañis: q̄ ornare epi-
 stolas tāta q̄uitate tāta elegan-
 tia. ut p̄ te sūmū ac disertū ora-
 totoꝝe p̄ferre videar. Tacebo
 pietatem tuā erga iopes ⁊ dei
 paupes de q̄ non possū nō sine
 admiratiōe loq̄ quotiēs etiam

me p̄te magno i numero ely
 moſinis a te ſubleuati abiere.
Quib⁹ ego vtutibus cñ nihil iu
 re denegare poſſem humeris
 meis hoc ipar op⁹ ſuz igreſſus
 idignat⁹ i ſcitia ⁊ in pitia mul
 tozū q̄berbularij magiſq̄; me
 dici: fortunā magis q̄ rōnez ſe
 guti ceci auaritia: maiori ipſi
 peſte laborātes: iſectos viſitā
 do parū vite ⁊ ſue ſanitati cōſu
 lunt. nō quod hec vrbs utpote
 ſtudioꝝ oīuz alūpna: p̄hicis et
 q̄dez doctiſſimis ſit vacua: ſed
 qd̄ illi cognito piculo: quia ea
 reſ dāno accedēti ē autore **Ra**
ſi Almanſoris. 4. ſūmo ſtudio
 viſitare negligūt quo ſit ut his
 ip̄tis cura relinq̄tur. q̄ ſi quez
 curant magis fortune q̄ eozū
 industrie ē tribuēduz: medic⁹
 ſi q̄dez auctore ypocrate libro
 de aere ⁊ aq̄: artes q̄ libere vo
 cantur recte oēſ tenere debe
 at. v̄m arbitroz nōnullos me
 acerrimis iuidie ſtimulis lace
 rare: quod medicinā a theolo
 go ⁊ religioſo alienā in ſecter.
Sed h̄j tales rem ip̄az ſi bene
 idagauerit. nihil ab ip̄o alienū
 putabūt. ſcribente **Ariſtotile**
 metaphice in iicio. **Sapientis**
 eſt cūcta ſcire. q̄ etiā i re anti
 tas plurimis nos iſtruxit exē
 plis ut de homero taceā quez
 cōſtat nullius nō artis aut p̄ce
 pta aut certe nō dubia repiſſe
Quid belium hyp̄piā tacebo:

quē nō mō liberaliū artiū co
 gnitionē habuiſſe legi: ſz veſtē
 ⁊ anulū ⁊ pedū tegumēta ſibi
 met cōpegerat in q̄ opa eū ne
 mo adiuuerat: ac ut fabius re
 fert ita ſe p̄pauerat: ne cuius
 alii⁹ ope egeret vlli⁹ rei. **Quid**
Platōi cognitiōe dignū defuit
Quot ⁊ quāta **Ariſto**. p̄ ipate
 ticus ſciuit **Marc⁹ cēſori⁹** cato
 iam ſenex grecas l̄ſas didicit:
 idē orator ⁊ h̄ſtozie cōditōr: idē
 iuris ⁊ rex ruſticaz. idē rei mi
 litaris pitiffim⁹ fuit. **Quid** nō
 cognitū **Auguſtio**. ⁊ **Dyeroni**
 mō. **Quid** i gratū doctoz i ſctō.
Quid **Johāni ſcoto**: **Quid** **Egi**
dio Romano: **Quid** d̄ **Laurē**
tio Bononiēſi dicā n̄re ſacre
 religioſis p̄feſſoze: is theolog⁹
 is p̄hs: is aſtronom⁹: is oīum
 artiū q̄s liberas vocāt haud i
 ſcius fuit. **Quid** de **Druſiās** flo
 rētino mōacho q̄ tā elegant̄ in
 microtegni **Salieni** ſcripſit.
Quid d̄ **Coſtātino** ſacerdote q̄
 viaticū cōpoſuit. **Taceāt** igitur
 maliuoli: eozq̄ captiunculas
 ⁊ v̄boꝝ laq̄os i q̄b⁹ cōſenuere
 d̄ponāt. **Sicq̄** v̄o a me ſcriptū
 i vos medicie canōes ſozet: ex
 nūc reuoco: ſapientiffimoz q̄dē
 hoiuz emēdatiōi me ſubdens
 maxie p̄ceptor mei ſingulariſ
 ſimi **Sabrielis** zerb̄ **Cleronen**
 ſis i illis artib⁹ q̄ libere dicūtur
 ac medicia doctoris excellen
 tiſſimi: a quo ego diuerſarum

rex cognitionē habui. Interiz autē mi Bartholomee h n̄m breue opusculū accipies: qđ si a te viro erudito ap pbatū sero: ad maiora scribēda vebe ment mibi addetur animus: meq; securius ventis ac pelago mittam.

Quoniaz vero iuxta phoz pncipis dictū celi pmo: pfectio q̄libz numero enario plectitur ac etiā scē et idiuidue trinitatis noie: opusculū h n̄m i. 3. pticulas diuidem: i quaz pma cās oēs hūc pestiferū pducētes effectū insinabim: in scđa vero remedia q̄bus quilibet ab hac pestifera bestia cauere possit adducem demū i etiā iā ifectio curatiōe adhibendā breuissimē tangem. Et qm̄ ut dī me thauroz pmo iferiora supioz regimie gubernatur: tū etiam qz pmo d phico auditu accuniozibus i choanduz p̄cipitur. idcirco prius circa supiores cās et cōmunes: demū circa iferiores et pticulares: hūc effectuz pducētes: n̄ vsabitur fmo. qz vero cāz supioz et vniuersaliū qđā est supnālis ut p̄m̄uz ens: qđ ē p̄mū itellectū et p̄mū itelligens ifiniti vigoris: a quo oia ex nihilopducta ut scribitur **Beñ.** pmo. alfa vero ē nālis: ut

corpa supcelestia: quoz motu et ifluxu p̄ma cā p̄mittēte et nō ipediēte vniuersa hec gubernatur iferiora: sicuti magnus **Albert** i libo q̄ speculū phie dī optie sensit: dicēs deū gloriofū sūma eius sapia ordinasse: ut p̄ stellas surdas et mutas que attingūt i inferioribus opētur: Idcirco de vtraq; hāz erit sermo n̄ prius aut desupnāli.

Capitulū primū de cā supnaturali.

Quiaeffectus aliqui ē cā supnālis. s. diuina volūtas ob pctā nobis merito hec mandās: cū .n. plurimū idelictis p̄uenerint hoies nec ab eis discedere voluerint: lento ḡdu ad vindēam p̄cedit aurore **Uale**: que aliqui est epidimia: qđ celestis vates **Dieremias** cap: 29. testatur p̄mi ent) noie loquēs. **Persequer inqt eos i gladio et pestilentia et dabo eos i veratōez.** **Qui** sonat qđ dicitur scribit **Ezechiel** ca: 5. **Pestilentia** inquit et fames et sanguis trāsibunt p̄ te: et gladiū inducā sup te. **Ad** h maxie fac q̄ creator excelsus numeri 3 ait. **Usq; quo** detrahet mibi ois populū iste: et sequitur. feriā igitur eos pestilentia atq; cōsumaz. **Ad** et re ipa appz fm. n. qđ scribitur **Regū scđo**

Capitulum.

oipotes deus i populū suū israhel epidimiā misit: qua. lxx. virozū milia pere: hui⁹ etiaz rei veritatē ne dū xpicole. verū ⁊ alti⁹ heresis viri pceperūt. vñ zoar dixit epidimiā aliqñ accidere cū de⁹ illā mādauerit: hāc reputo fuisse Auiē. itentōez cū dixit: morbū hūc aliqñ euenire: ⁊ eius cām ignorari. **F**armacū aut solēnissimum p̄dicto morbo a tali cā pueniēte palipomenō scribitur 2⁹. **S**i clause ro inqt de⁹ celū ⁊ pluuiē nō fluxerit: ⁊ mādauero ac p̄cepto locuste ut deuoret trāz: ⁊ miso pestilentia in populū meū: cōuersus aut popul⁹ me⁹ sup quē inuocatus ē nomē meū deprecat⁹ me fuerit: ⁊ exq̄serit faciē meam: ac egerit p̄niaz a vjs suis pessimis: exaudia eū de celo: ⁊ ppiti⁹ ero peccat⁹ eoz: ⁊ sanabo trā eoz oculiq; mei erunt apti ⁊ aures mee erecte ad ofonē eius: cōsitateur igitur p̄tor ⁊ reuertatur a via sua mala q; huic morbo a tali cā pueniēte ypocratis ac Galiēi nec Auiē. p̄derit farmacia: **S**z trā p̄ssimus deus creator sublimis: e⁹ nomē sit b̄ndictus i secula. **U**n̄ Sapie. 16⁹ scribitur. Neq; h̄ba ceduaria aut trementilla neq; malagrana sanauit illos: s; tu⁹ fimo diē q; sanat oia. **Q**d ⁊ excellentissimi attestātur medici. **U**n̄ **J**ohes **M**esue dixit glori

sum deū lāgozes cūctos sanare. **Q**ua ex re p̄nie farmaco tali morbo subueniendū erit: tūc .n. oīms de⁹ nobis medebitur sniaz mutās. **U**n̄ d̄ pe. dis. p̄ma ca: mouit: scribitur. **M**ouit de⁹ mutare sniaz: si tu nouer| emē dare delictum. **E**t. 22. q. 4. ca: vnusq; d̄ ip̄e d̄ns frequēter mutat suā sniaz: qd̄ etiā **E**zechielis auctoritate cōfirmatur ca: 33: si autē inqt de⁹ dixero ip̄io morte morieris ⁊ egerit p̄niaz a p̄cto suo: vita viuet ⁊ nō morietur. **I**d̄ celest| vates asserit **D**ieremias: ⁊ exēplis q; plurimis ap̄ p̄batū legim⁹. **A**put ēt **S**entiles creditū est hāc luem mitti ⁊ sedari posse a supis. **l**egitur. n. i ānalibus **R**omāoz: **R**ome pestilētiaz nō alia via abici potuisse q; abducto ep̄e simōte vrbe **A**sie simulacro cibalis: ⁊ ex epidauo simulacro esculapij: qb⁹ vrbe intrātibus statiz post veneratōez cessauit pestilētia: sepe numero etiam orta ē **A**thenis ⁊ exticta ob sacrificioz ⁊ votoz solēnia. **Q**ua re ⁊ nos i his aduersitatibus ad supplicatiōes recurramus: ut de⁹ hūane salut| largitor: sol⁹ q; p̄t iminētia mala adytat.

Capitulū scd̄m de cā nālī quo etiā diffinitur pestilētia.

Acta ali
quātulū supnālī

cā huius effect^o ad nāles acce-
damus: ⁊ p̄us ad vniuersales.
Verum qm̄ vniuscuiusq; rei
q̄ditas p̄pā diffinitioe inotescit
ficuti apper. 7° methaphice:
cui r̄sonat qd̄ in officioꝝ libro
asserit Cicero: ois q̄ a rōne su-
scipitur de aliq̄ re institutio dz
a diffinitioe pficisci: ut itelliga-
tur id de quo disputatur. idcir-
co pestilētie a nāli cā p̄nien-
te: de qua ē n̄ra p̄ncipalis intē-
tio diffinitioez videamus. **Pe-**
stilētia igitur teste **Aliabate**. 5°
theorice dispōis regalis: ē mu-
tatio aeris icorruptioez ⁊ pu-
tredinē: p̄p̄ egressionē a tēpa
mēto ī substātia ⁊ q̄litate. **Pro-**
cuius diffinitiois declaratione
nōndū q; teste **Auic.** ī sc̄a p̄i
mi mutatio aeris extra nām ē
duplex ī q̄litate. s. ⁊ substātia
q̄s etiā mutationes tāgit **Ca-**
lienus p̄io febrziū. **Mutatio** ī
q̄litate ē ut cum aer rabiose ut
ita loquar efficitur calid^o aut
frigidus: ut p̄ ip̄m messes ⁊ ge-
neratio corrupatur sicuti eue-
nit aliq̄n̄ in diebus caniculari-
bus: qd̄ aer ita calefit ut hoies
suffocentur p̄sertim pigues: ⁊
corpa habētes hūida. **Un̄ Ca-**
lien^o p̄io de dr̄nitijs febrziū est
aut̄ inq̄t qm̄ d̄natur imodera-
tus calor ut ī possidente **Athe-**
niēses pestilētia cōtingit ut ait
Tellurides. nā ut dicit̄ opatriota
meus **Thomas** d̄ gharbo: aer
sic rabiose calid^o ē cā multe p̄

stratiois v̄tutū: vñ nō possunt
hūiditates regi: ⁊ ex h̄ corpa ī
currūt magnas putredies: ⁊
p̄cipue cū tali calori diūcta eēt
hūiditas nec ab h̄ videtur dis-
crepare **Ysaach**. 5° febrziū cū di-
xit: cāz febris pestilētiālis fore
mutatioez aeris cū vna ex q̄t-
tuoz q̄litatib^o ei d̄natur. Idem
etiā sentit **Rōstātin**^o. **Mutatio**
v̄o aeris subā ē cū ip̄e ad mali-
tiā cōuertitur: nō q; aliq̄ suarū
q̄litatez facta fortioꝝ fuerit: lz
nō sine eaz mutatioe cōtingat.
vt cū aer q̄busdā malis ⁊ cōru-
ptis vaporib^o fm̄ minutissimā
ei^o p̄tes admiscetur: ⁊ hec mu-
tatio ut dicit̄ **Sētilis** p̄p̄rie d̄r cō-
ruptio ī subā: cū hec mala p̄p̄ri-
etas poti^o modū subē aeris q̄
q̄litatez seq̄tur: ⁊ talis mutatio
p̄p̄rie d̄r pestilētia ut inq̄t **De-**
bē halj: cui^o quot erūt cē vide-
bim^o: ⁊ lz fra ⁊ aq̄ ut videbitur
sint cē hui^o effect^o. **Aliabas** tñ
at̄buit epidimiā ab aere p̄nci-
palit̄ euenire p̄p̄ tria tū qm̄ aq̄
⁊ fra ut plurimū aere mediāte
suas dispōes iducūt: vapores
.n. ⁊ ⁊ hūiditates male a fra si-
ue ab aq̄ cōsurgētes: statī aeri
p̄miscetur ip̄m ificiedo: tū qz
cū aer cētis elem̄tis sit subtiliō
⁊ rarioꝝ: facili^o ⁊ sepi^o al̄fatur:
tū etiā p̄p̄ ip̄ius ad nos ī medi-
atioez: sum^o. n. aīalia respiran-
tia ⁊ aerē nos circūdantē p̄ po-
ros ⁊ artias ⁊ ābelitū at̄bim^o
quo fit ut pl^o nos cētis altere t

muta^o aeris
subā

Capitulum.

elemētis. ex quibus omnibus per intellectus diffinitiois predicat. Subdit **Aliabas** predicto loco alia pestilentie declaratio dices ipaz esse morbum multiplicem et subitum vno eodemque tempore hominum multitudine communi. Quod **Acciliator** et noster **Thomas de garbo** exponentes inquit multiplicem dixit ut huius morbi varietatem consideret. **Queda**. n. est pestilentia ex qua continue febres sine apostemate eueniunt: interdum carbunculi aliquando variole: nonnunquam morbilli et sic de alijs. dixit hunc morbum subitum ad differentiam eorum que non subito sed paulatim eueniunt: dixit ultimo ipsum communi quam pluribus accidit. **Pestilentia** igitur est aeris mutatio eo modo quo dictum est. **pestis** vero eius effectus. **Qui** dicit autem que nunc de hac scripsit magis dixit pestem esse quadam egritudine venenosam et contagiosam que in visceribus cordis generatur ex corruptioe et putrefactione spiritus vitalis que est eorum huius descriptio dubitationem affert presupponit. n. spiritum vitalem posse putrefieri: quod est falsum. putrefactio. n. fit in corpore ex ebullitione et eleuatione fumorum vel vaporum a corporibus grossis eleuatoz quales non sunt spiritus: melius igitur dixisset quod spiritibus admiscerentur corpora putrida et sic apte sensum **Sentilis** in prima questione tractatu. 2. ca. primo ipse etiam choactus a veritate in suis

dictis infra dicit hanc pestilentialem febrem fieri ex humorum putredine et corruptione que sunt in visceribus cordis constat autem quod humores non sunt spiritus. **Ubi** **Acciliator** dicit. 94. ire spersione primi argumenti inquit. **lz** aer putridus perueniens ad cor corruptat corporis complexionem non tamen spiritum putrefacit. spiritus. n. non proprie putrescit: cum sit calidus et siccus: subtilis et in motu plurimo sed inflammatur et resoluitur magis. **His** visis que epidemie cause sunt vniuersales videantur. **Dico** igitur ut asserit **Abolome** in 2. quod driptiti et **Albumassar** in libro de magnis coniunctionibus. **Simi-** **li** et **Dalij** libro. 8. **Et** **Accilia-** **tor** dicit. 94. quod esse vniuersales huius effectus sunt eclipses corporum luminarium. s. solis et lune coniunctiones planetarum maxime **Saturni** et **Martis** aut adunationes ipsorum in aliquo signo humano rum et proprie cum pualuerint in demovite in aliquo coniunctione maiorum vel a spectu aut reuolutione anni mundani inducendo prauas constitutiones tempore permutatoz et eentis et naturis. et multe alie que omnes enarrare nimis foret prolixum. **Ubi** **Auicenna**. in prima questione ut predicat casus in sinuaret dixit orz ut scias quod causa loquinque ad illud. i. causa vniuersalis sunt figure celestes et proprie. i. particulari figure terrestres faciunt. n. predicat figure ut dicit **Heri**. in prima questione et n. **Abbas** dicit garbo. primo

Cause vles epidemie sut

febrili: humectationē multam
 ī aere quo fit ut putridi vapo-
 res ī aere multiplicentur ipsū
 q̄ putrefaciāt cū debili q̄litate
 gradu: ⁊ ut alij dicūt hūiores ⁊
 spūs in corpibus corrūpūt ⁊
 aliqñ aquā aqua corrupti va-
 pores eleuātūr aerē inficiētes
Nonnuq̄ vero vegetabilia q̄
 postmodū in cibo sup̄ta corpa
 inficiūt. huius etiā rei vītatem
 theologi cōfitentur cōcedētes ī
 ferioza sup̄iorū corpū regie gu-
 bernari. **Uñ** sanct⁹ doctor ī pri-
 ma pte q̄ōne. cxiij. articulo. 3.
 4. ⁊ 5. diē exp̄sse necesse eē ut
 sup̄iora corpa suas habeant ī
 fluentias ⁊ virtutes q̄bus ībec-
 īferioza īfluant. **I**dē etiā tenet
 doctor subtilis in 2. s̄niay cō-
 dens astra in bec īferioza age-
 re posse. **H** demū exp̄sse cōfite-
 tur **L**aurentius de **B**ononia
 nre sacre religiōis diue **M**arie
 seruoy p̄fessor q̄ ī 2. s̄niay diē
Celū habet in ista īferioza acti-
 onē realez ⁊ nālīter cālez: nul-
 lusq̄ etiā theologus **H** negare
 videtur cui vītati tota adheret
 p̄bia. **Uñ** ⁊ p̄hs methaurozū
 p̄mo **H** asserit exp̄sse: q̄ **A**uero
 is p̄mo celū ligamentū dicens.
 celū esse ligamentū inī substā-
 tias abstractas ⁊ ista īferioza
 idē testatur p̄hs de gnātionē
 2. oēs inq̄t forme sunt ī termi-
 nis. i. in corpibus sup̄celestib⁹
 que l̄minos appellat ex eo q̄

iponūt formā ⁊ terminū oib⁹
 que sunt a celo p̄ducta nec ab
 hoc magnus discrepat **A**lber-
 tus sicuti sup̄ adduxim⁹. **Q**d
 ⁊ ipi astrologi exp̄ientia viden-
 tes manifeste cōfirmāt. **Uñ** tho-
 lome⁹ inq̄t vult⁹ h⁹ seculi subie-
 cti sunt celestibus imaginibus
Et. 9. iudicioz d̄r. **O**mnis mū-
 dane geniture cōditio ex plane-
 tis eozūq̄ signis tamq̄ ferruz
 ex lapide magnete dependet.
Et mesealach simile inq̄t ē op⁹
 stellaz in **H** mundo lapidi ma-
 gneti ⁊ ferro. **T**holome⁹ etiāz
 in p̄ncipio cētiloquij inq̄t **M**ū-
 danoz adhoc ⁊ ad illud muta-
 tio ex virtute corpuz celestiu-
 z p̄cedit. p̄z igitur ex p̄dictis epi-
 dimiā a sup̄iorib⁹ corpozibus
 p̄uenire posse.

Capitulū tertiu de cau-
 sis p̄ticularibus.

Venit a
 liqñ hic effectus a
 p̄ticularibus cāis:
 ⁊ īferiozibus q̄ cāe
 multe poterūt esse. **Uñ** nonnū
 q̄ propter deuētationez ⁊ con-
 strictionem aeris accidit ut re-
 fert **C**onciliator differētia. 94.
 sicuti appet in aptiōe cauerna-
 ruz diutius cōclusaz. vapores
 eniz tunc reclusi exalant ⁊ cuz
 sint putrefacti aerē inficiūt **H**
 idē testatur n̄ **T**hōas d̄ ghar-
 bo p̄mo febrizū. **V**enit etiāz

Capitulum

de pti² pestil² aliqui pp̄ corpora mortuorum in
 humata. **Uñ Salien^o** p̄mo de
 dñt̄ijs febr̄iū p̄ncipiū inq̄t pu
 tredinis ē multitudo aliq̄ mor
 tuor̄ nō obustor̄ ut in pl̄ijs af
 fuetū est or̄ingere ex quo loco
 ut dīc̄ nolter **Thomas** de gar
 bo habemus quō mortuorum
 cor̄puz obustio a pestilētia p̄e
 seruat cā aut̄ ē qm̄ p̄ obustioez
 fit hūiditatu² cōsūptio q̄ nō cō
 pte multe putredinis cē sunt.
Qz v̄o hac n̄q̄ tēpestate ea cō
 burere nō cōsueuimus hortoz
 saltē ut bñ sint tumulata. hāc
 etiā cām tetigit **Debē Dalj** in
 p̄ma q̄rti dicēs. **Et** corpora exfic
 cata i pl̄io aut occisa uel mor
 tua nō sepulta sup̄le sūt cā h^o ef
 fectus. idem asserit **Ysaac**. 5° fe
 briū. idem testatur **Aliabas**. 5°
 theorice hocq̄ manifeste te
 statur **Constantinus** i pantegni
 dicēs pestilētia aliqñ fit p̄pter
 putridissimū fumū aeri cōmi
 xtum sic fumū decadaueribus
 ⁊ talis fumus siue fetoz ab his
 cor̄pibus eleuatus aeri adm̄i
 scetur ⁊ ip̄m inficit ⁊ dīc̄ **Ysaac**
 5° febr̄iū hunc fetozē cet̄is eē
 peiores. **Interdū** vero euenit
 qd̄ vegetabilia erūt corrupta
 ob aliq̄ cām que ab hoibz sū
 p̄ta ip̄os inficiēt. **Uñ Aliabas**
 5° theoricē ait. **Accidit** aliqñ
 pestilētia in̄ terre seminaria.
 vñ fructus arbor̄ ⁊ colores p̄
 dunt ⁊ succidūt quos aliq̄ co

medentes pessimas icidūt in
 firmitates. **Idē** testatur **Auicē**.
Pōt etiam accidere pestilētia
 ex gurgitib^o uel ex vaporibus
 stagnoz sūt. n. putridi ut dīc̄
Thomas de gharbo maxime
 hora estatis calor. n. euaporat
 est cā putredinis i stagnis illis
Unde tunc caliditas ⁊ hū idi
 tas cōplicantur que due cause
 putredinis existūt s̄ testatur
Ysaac. 5° febr̄iū dicēs mutati
 onē aeris fieri posse p̄ fumuz
 maris lac^o atq̄ paludis: idem
 sentit **Aliabas**. 5° theorice cōc
 dēs s̄ fieri posse ex fumo lacuū
Similiter etiam cum in aquis
 canapum aut linum ponitur:
 corrumpit. n. aquā aqua eleuā
 tur vapores aerem ificientes
Et hanc cām tetigit **Auicēna**
 dicēs. **Pestilētia** ē putrefactio
 q̄ accidit aeri similis putrefa
 ctioni aque remollitionis fe
 tide igrossatur. n. ⁊ remollitur
 velut aqua cum quis imiserit
 lutum aut canapum. **Accidit**
 etiam nonnunq̄ ob fetozē ali
 que p̄ticularem sic p̄pter latrinā
 p̄pe cubiculum existētes. ⁊ p̄
 cenū fimū ⁊ huiusmōi. **Uñ Y**
saac. 5° febr̄iū dixit mutari ae
 rem p̄pter magnū fetozē. **Si**
 militer p̄pter arbores malax cō
 plexionuz ut nuces ac etiā pu
 tridi odor ut sabuc^o sic recitat
Adi. dīa. 94. qd̄ asit **Aliabas**
 ⁊ theorice ⁊ **Costā**. i p̄tegni

alia

alia fā

alia

alia

Qua ppter recordati tūc antiq̄
sapientes: dicentes venenum
fore sub arboze nucis dormire
uel degere. Similiter in ortis
caulium: sub ymbra oleandri.
7 sic de alijs. pōt etiam euenire
quod tāta erit mala alicui⁹ cor
poris dispō: qđ putrefiet i hu
miditatibus suis: nō occurrēte
aliqua cā extrinseca: 7 hec est
intētio Galieni pmo febrū di
centis: corpa oīuz supfluitatū
plena iam pse putrefieri 7 ibi
dem eius Comētator nř Tho
mas de Sbarbo inq̄t. Multa
corruptio hūoz ex malo regie
facta: pōt esse pncipiū pestilen
tialis febris: sicut putrefactio
aeris. Licet qđdam dicat nunq̄
pestilentia fore nisi supcelestiū
corpum occurat in flux⁹ quod
falsū est sicut ex palleget ver
bis Galieni apparet: inq̄t enim
corpa p̄se putrefieri cū supflui
tatibus fuerit plena. nō igitur
ab alio. Idē testatur Thomas
d gharbo ibidē uti allegauim⁹.
Idē Cōciliator h̄ exp̄sse sentit
Constātin⁹ in p̄ategni sic. d. Di
camus ḡ occasionē morboruz
venturoz bifariā diuidi: aut. n.
extrinsec⁹ est h̄c pestilentia q̄
ypocrates vocauit epidimiaz:
aut in̄ius q̄ est aut de mala cō
plexiōe: aut de maloz humoz
copia. Quid clarius: pōt igitur
aliqui hic morbus 7 qlibet ali⁹
euenire absq̄ supioz corpum

influetia. Sed iste hō ut video
supcelestia corpa ifinitis labo
ribus vexauit: cū etiā dicat fo
liū arbor) nō posse moueri nisi
eoz i fluxu: nō tñ ex hoc nega
mus pestilentia ex supioribus
puenire: vti ex supius dicti ap
paret. S; dicim⁹ possibile esse
absq̄ eoz influxu hāc aliquan
do gnā ri. Scias etiā aliqui pe
stiferū hūc effectū pducī ob fu
mū aliquē putridū eleuatus a
terra: sicuti appet ex dicti ysa
ach. 5. febrū dicētis mutatiōez
aeris fieri pp̄ fumū 7 puluerē
īre eū pturbantē 7 obscurātē.
Cōtingit etiā cū ex fame seq̄tur
habūdātia ut dic̄ Democrit⁹ 7
Cōciliator d̄ra. 94. c. cām assi
gnat Bētilis dicēs. qđ p⁹ famē
7 penuriaz sit nimia saturatio
cāns multas opilatiōes ad q̄s
seq̄tur putrefactio 7 egritudo
pestilētia. P. cū h̄ morbz cō
tagiosus sit teste Rasi almā
foris. 4. qđ asserit Auic. 7 Con
stātin⁹ 7 tota medicoz secta 7
expiētia pz: nulla p̄dictaz eri
stēte cāp̄ i aliquo loco: possibi
le ē ut pegrin⁹ aliq̄s ifect⁹ tran
siēs: suo venenoso anhelitu ali
os ificiat: 7 totū vulgus bono
niense asserit istam que nunc
hanc inuasit ciuitatem sic eue
nisse. Sed quomodocunq̄ sit
in Astronomie sciētia piti hoc
ex supiorib⁹ puēisse si rē bene
indagauerit pfecto aniq̄ ad

alua cā

pestilen c m
gragros

alua cā ex astr

uertent. Ideo huius cam esse dicimus Iouem i thauro i do mo mortis male dispositum. Jupiter. n. Bononie tirāpnus mortes in ciuitatis nauitate significans quotienscūq; adhe serit hauro quē tēpore rebedi ficationis ciuitatis ihabitabat ea morte sue vrbis affūgit plebem ut dicit Paly. Scias vltio cam huius pestiferi effectus posse esse ventos aliquos ex i fectis r putridis locis vapores malos adducentes r hec ē sen tentia Auicēne in pma quarti dicētis. Et qñq; est illud causa vento p deferentur ad locum bonum fumos malos ex locis feridis. multe etiā huiusmodi pticulares cause esse possent quas omnes scribere difficile foret r non te lateat has oēs mediatas fore causas. In me diata vero ut dicit Senilis est quedā materia venenosa que circa cor r pulmonem gnatur cuius impflio nō est excessu q litatum pmax in gradu sed p pprietatē venenositatis vnde coicatis vaporibus venenosis p expiratum r inspiratū aerē fit multa huius pestis p oragi onem extensio nō solū de ho mine in hominē sed de terra i terram. Ex hac. n. maia vene nosa pestilētiales egritudines gnantur q aliqñ sūt febres sine apostemate nō nūq; cū aposte

mate qd'ut plurimū fit i emun torijs mēbroz pncipaliū. Mā enī venenosa ut iferi dicitur pncipalia iuadit mēbra nā r si venenum a tota spē petat cor: possibile tñ ē i epate hūozes; fo re supfluos q mittūtur ad igui na uel i cereb^o q mittūtur ret^o aures: q si erūt i corde mittun tur ad subasellas uel ad mēbra magi remota ut ad brachia: ti bias ex qb^o hūozib^o sic dispfis diuersa cāntur apostēata. vtz qz hec oia r eoz curatiōez ife rius dicem^o. Iō leniē ptrafeo fi nem huic iponēs fmoni.

Capitulū qrtū q elemēta possint putrefieri r quō.

Quoniaz a plerisq; dubita ri vsueuit vtz aer uel aliqd aliud ele mentū ifici. possit r quō idcirco B specularidū optimū fore du xi videbitur siqdē qbusdā qd' nā cū d similib^o idē fit iudiciū r aer aq fra sint corpa simplicia veluti ignis q putrescat mīme nō poterūt r ipa putrefieri. B etiā d aere spaliē appz. Rō. n. qre ignis putrefieri non pōt a pho. 25. pticula pblematū. p blemate. 39. hec assignatur. qm oē calidissimū fit i putridū. pus enī ifrigidari opozet. igne vō nihil calid^o existit r sp ē calid^o r seqtur phs. aer vō igne plen^o

Si igitur ignis qui nime putrefit est in aere putrefactioez nō patietur in eo. Sed hec he resis a vitatōe deuiat. Expimur eniz aerem aquaz ⁊ terrā saltem ab effectu putrefieri. **Uñ Aristō. methauroz 4.º** Dia in q̄t alia putrescūt excepto igne ⁊. n. terra ⁊ aer ⁊ aqua putrescunt. Ad veritatē igitur hui⁹ manifestatiōez notandū nullū elimentū simplex putrefieri posse sed tm̄ dum a sui simplicitate remotum est dum. s. fumis ⁊ vaporibus corruptis admiscetur sicuti exp̄sse sensit **Quic. in p̄ma quarti** dicens. Aer nō putrefit v̄llo modo p̄pter sui simplicitatē imo p̄pter illud quod admiscetur ei d̄ vaporibus malis ⁊ accidit toti q̄ litas mala p̄pter quod dixit **phs Methauroz 4.º** quod putrefactio est passio mixti. quecūq; igitur elemēta mixtiōem patiūtur putrefieri poterunt. talia vero sunt oia p̄ter ignem **Uñ Conciliator d̄ra. 94.** Neq; inquit mirandū est aerem putrefieri cū ip̄a fumis terrestribus ⁊ vaporibus admisceatur ⁊ parum inferius subdit. Cū nullū nudoz simpliciuz possit putrefieri ⁊ ignis iter cetera elemēta simpliciōz existēs p̄maneat putrescit nime. Et qūuis videtur phm in p̄plematibus aere ⁊ putrefieri sentire. de aere

puro ⁊ spere ignis otiguo intellexit talis autem nō est hic. **Uñ Quic. i p̄ma q̄rti.** Nos aut̄ inq̄t cū aere ⁊ dicim⁹ nolum⁹ a erē d̄re simpliciter purū qm̄ ip̄e nō est q̄ nos circūdat ⁊ subdit neq; dicimus illum aere ⁊ nisi quō dicim⁹ aquā maris aut lacum licet nō sit aqua pura simplex sed mixta ex aere terra ⁊ igne sed supans est aqua. Sed incidit dubitatio. Nam ex quo aer inficitur quō sic infect⁹ ad cor attrahitur. Cui respondeo dicens: arterias cordis ac ei⁹ ventriculos ob naturalē motum attrahendi ⁊ expellendi quē habent cōtinue dū aia in corpe extiterit viuens: circūstantes spiritū siue aere ⁊ ad se attrahere: ita ut etiam arterie ad cutim termiate extiorē spirituz uel aerē p̄ suos poros attrahant vsq; ad cor. p̄ quas etiam exsufflando calores accapiosos fumos expellit. Quā p̄p̄ si spiritus uel aer nos continēs venenosus extiterit per arterias attractus nos ificiet ⁊ sic gignetur pestilētiālis morbus venenosus eniz ⁊ pessim⁹ vapor sub specie aeris ingreditur. Et hanc responsionez tangit **Conciliator** similiter ⁊ **Sentilis.**

Capitulum q̄ntū de ignis hunc effectum p̄nosticantibus.

Pest quā
 causas huius effe-
 ctus narranim?
 opus est ut de si-
 gnis eū p̄noscantibus breuif
 tractemus. Dico igitur q̄ cuz
 in fine estatis ⁊ autūpni inicio
 multiplicabūtur i aere i p̄sioes
 ignite: hiatus voragies sangui-
 nei coloris stelle cadētes ⁊ h̄
 modi sunt signa venture epi-
 dimie. *Fit. n. tunc magna i cor-
 poribus resolutio ⁊ hec est in-
 tentio Deben Daly in prima
 q̄rti dicētis. Ad' cū multiplica-
 bitur royon ⁊ subub i p̄ncipio
 autūpni idicat pestilētia. Roy-
 on aut' est ignis q̄ appet i aere
 motus' ut stella cadens vel cur-
 rens. Et subub est ignis q̄ vi-
 detur stare in aere ut colūpna
 uel aliq̄ figura stans. hui' signi
 veritatē tangit ysaach. 5. fe-
 briū. Similiē Rasis Almasorl
 4. Et magnus Albertus p̄mo
 methauroꝝ de his ignibus sic
 loq̄tur: dicens. Significatiōes
 omnū istoz sunt s̄m effectum
 Martis ⁊ p̄cipue q̄n fuerit in
 anno q̄n Mars ⁊ Jupit' diun-
 cti sunt tunc. n. in aere signifi-
 cant huiusmōi ignes tēpesta-
 tes ⁊ i hoibus iras ⁊ pestilēcias
 ex aereo veneno qz scintillatio-
 nes huius sepius discurretes
 p̄ aera cū sit vapor frigidus et
 ficcus obustus oburunt aerez*

⁊ faciunt venenosū p̄sertim ad
 apostemata gnānda ⁊ vario-
 las ⁊ huiusmōi. Sed videbitur
 fortassis q̄busdā ⁊ nō in meri-
 to huius qd' diximus s̄riuz ut
 scz hoz igniū appitio pestilen-
 tiam nō significet. *Aut' hi ignes
 ut methauroꝝ d̄r p̄mo. Pro-
 pter calidā ⁊ siccā exalationez
 ad ptem aeris supioꝝe versus
 ignē p̄tingentes fiant. Calida
 autē ac sicca exalatio nequaq̄z
 epidimā venturā significat q̄n
 potius eius remotionē. Aer si
 quidez pestilentialis humidus
 cuz obtuso existat calore quez
 hūiditatis modū sicca ⁊ ignea
 destruit exalatio p̄pter quod
 p̄hoz p̄nceps Aristo. xxv. p̄ti-
 cula p̄blemātū. xviii. p̄blema-
 te nō putrefactiōis aeris cām
 inuestigās inq̄t hoc fore ex eo
 q̄ igne plen' est. Augetur etiā
 in hoc dubitatio an huiusmōi
 signa cause existant. Ignes. n.
 p̄tacti currētes nihil cāre vidē-
 tur licet significant. Quib' ob-
 iectiōibus d̄r a Gentili huius-
 mōi ignes vān nō significare
 pestilentia sed autūpni malitia
 eius siq̄dem supflūā significēt
 siccitatē. Autūpnius aut' ficcus
 prauus est ⁊ prauas egritudi-
 nes faciens. Quia v̄o vapores
 isti sicci ⁊ calidi q̄ supius ignes
 fiunt hic inferius ficcuz aerem
 reddūt eiusdēqz speciei existūt.
 idcirco d̄r hos ignes cursu cāz*

sig^m pestilē
 ute

currere: nō quod q̄ supi^o circa
extremū ignis existūt h̄ pprie
cāent. Sz qui sūt in hoc spatio
vna cū illis q̄ eiusdē sp̄ei existūt
iō dixit Auiē. hos indicare idi-
cationē cē: q̄ndicat eos q̄ sunt
cā. Ex his igitur pz dubitatiōis
solutio. Aliē etiaz posset dici:
hos. s. ignes ne dū motos vex
z quiescentes ex dominio fieri
martis: cui^o dñiuz mortis z pe-
stilentie cā est in aere. currunt
igitur cursu cē: qm̄ cām signifi-
cant. s. martis ipressiōez: ppē
qd̄ dixit Auiē. uti allegauim^o
eos idicare idicatiōez cē. vtrū
aut̄ taliū igniū appitio: i autū
pno vel hyeme pestilētiā signi-
ficet: est pblema neutrū. nam
apud sapiētissimos hoies vtrū
q̄ significare posse iueni. Se-
cundū signuz vēture epidymie
est qm̄ multiplicantur vēti me-
ridionales z subsolani i mense
decēbri z nubiu z vaporū appa-
rentiū multitudo extiterit: ibi
eme tunc pestis timēda erit z
hanc cām p parte tangit De-
ben Dalj i pma q̄rti dicens q̄
qm̄ auster z subsolanus multi-
plicatur idicant pestilentiam
z subdit. quotiēs videris turbi-
ditatē aeris z nebulositatē ei^o
z extimauer pluuia: z i vener
vacuū siccū z nō pluit tūc scias
q̄ pplexio hiemis erit corru-
pta. cui videtur asētire ysaach
s^o: februi dices: quod antiq̄ cō-

cordati sunt q̄ si venti i tribus
mensibus hyemis. s. decembri
ianuario z februario pflent: z
pulis in aere augmētetur: z
aeris pplexio i siccitate mute-
tur: nullā habens pluuia: ē po-
tissimū signū epidymie i hieme
Et notandū est sm̄ Gentilē qd̄
multiplicatio austri facit aerē
humidū z calidum: z subsola-
nus ad calorē addit. Tū igitur
hi venti flauerint aerq; nebu-
losus existet: multi vapores hu-
miditatū caliditate turbidates
mixta i aere significatur quod
si plueret ob p̄dictoz vaporū
duerfionē in aquā: aer p̄dictis
vaporibus mixt^o nō remaneret
sicq; mime putrefieret. Tū igi-
tur nō erit pluuia: imo ut dic̄
Deben Dalj i veneris aerem
vacuū. s. a pluuia z siccum. i.
puatū. s. ipa pluuia tūc hiemis
plexio corrupta est: vapores
siqdē illi sua caliditate aerem
putrefaciāt: nec ex hoc q̄spiaz
in admirationē icidat: nā p̄dci
venti calidi ac humidi existūt
que qlitates teste pho methau-
roz q̄rto ois putredis cē sunt.
Tertiu signū hui^o male bestie.
Tū ver fuerit frigidū z siccum
sine pluuia z flauerit vēti me-
ridionales: eritq; aeris turba-
tio q̄m p octo dies: postmodū
clarificabitur z eride turba-
bitur: z ex h̄ frequēter: tunc in
estate vētura dnotat pestilētiā

5^m

3^m sig^m

b

Capitulum.

Et hec est signa Anic. in prima
q̄rti dicētis. Paucitas pluuię
in vere cū frigore: deide multi-
plicatur auster: ⁊ turbatur a-
er aliquot diebus: deñ clarifi-
catur post ebdomodā vnā: est
suple cā future pestis ī estate.
Mā ver frigidus ⁊ pauce exñs
pluuię: mātiās vsq; ad estatez
tenet: tuncq; multiplicat^o au-
ster multoz vaporū in aere cā
est. quod p̄z cū tunc aer redda-
tur turbidus: ⁊ adueniēte p^o-
modū estatis calore putrefit.
Sed dicez vñ accidit tāta aerj
uariatio: **R**espōdeo quod p̄e-
dicti vapores aerj pfunditus
admiscētur: q̄bus aliquantu-
lū subtiliatis clarior redditur
claritas aut ista ut inuit Anic.
p̄ ebdomodā durat: ⁊ adueniē-
tibus postmodū alijs vaporū
bus: iterū aer redditur turbi-
dus. nec ultra ebdomodā eius
claritas durabit: nā ut dic̄ **S**e-
tilis significaret tunc illoz va-
porū d̄suptionē. Quartū signū
cū in vere dies erunt calidi et
noctes frigide ⁊ extuatio seu
ebullitio ⁊ anhelandi difficul-
tas p̄pter caliditatē: tunc hūc
effectū venturū iudica. Et hec
est intentio **D**eben **V**alj ī p̄i-
ma quarti. vbi dicit. Cum acci-
dit frigus ī nocte ⁊ turbatio
⁊ pfocatio caliditate: tunc iam
venit pestilentia: ⁊ expectantur
febres pestilentie variolę: ⁊ si

milia. Sed dubitabis et dicez
que est cā huius frigiditatis ī
nocte: ⁊ quō p̄pter h̄ ledūtur
hoies. **R**espōdeo q̄ teste **S**en-
tili in p̄ma q̄rti iste aer grossus
⁊ hūidus absentia solis ifrigi-
datur in nocte: quo fit ut calō
intus includatur: itusq; senti-
atur: ac cuz h̄ spūalia ledat mē-
tra: nos igitur talis aer ⁊ tur-
bans: spūaliaq; offendēs mē-
bra: est cā motus pfocationis
cor. n. ī eius attractiōe leditur
⁊ ex h̄ hōi quod ab eo euente
tur vix videtur. **S**z iterū insur-
git dubitatio qua de cā h̄ ma-
gis in nocte q̄ in die euenit.
Respōdeo hoc esse p̄p̄t enēta-
tionē a zephiro ⁊ borea q̄ fit ī
die: teste. **A**risto. 25. particula
p̄blematus p̄blemate. xv. uel
qz intus calor cōcluditur: seu
qz ī die cū hoies circa alia oc-
cupentur: has in se mutatiōes
non sic cōsiderant. ⁊ hec pestilē-
tia ut dicit **S**entilis magna ē
⁊ mala quāquidē ex multa
putredine in aere existat. **Q**ui-
tum signum. cum estas nō fue-
rit calida ⁊ cum nebulaz exti-
terit multitudine: et circa auro-
ra valde alfabitur. s. de calidi-
tate iū frigiditatem: ac hoies
vehementē turbabuntur. ita
ut in nocte quiescere non va-
leant nec dormire possint: et
iam in precedenti autumno
ignes a nobis supius p̄tacti: ⁊

2. figm

¶

7. 6

apparuerint: in ipamet estate
 epidimiam significant. ⁊ hanc
 caz tangit **Quintus** in p̄ma quarti
 dicens. Quando estas non est
 uehemētis caloriz: sed uebe-
 mentis oturbationis: hīs ma-
 tutina alfata: ⁊ iam p̄cesserūt
 ī autūpno sububin ⁊ ignes et
 negecib: ⁊ alia: est signuz pesti-
 lentie. Et dicit **Sextilis** q̄ **Quintus**.
 dicit iam in autūpno p̄cessisse
 p̄dictos ignes ut inuat hoc fie-
 ri per dñum alicuius astri siue
 planete maliuoli: cuius imp̄s-
 fio in aere incipit appere tēpo-
 re quo isti ignes sunt apti fieri
 scz in autūpno. **Sextum** signū
 quando eadez die erit pluries
 claritas ⁊ turbulentia: tranq̄l-
 litas ⁊ ventus: uel in vno die
 alterum istoz ⁊ in alio similē
 tranquillitas ⁊ ventus: calor
 ⁊ frigus: pluuia ⁊ siccitas: ⁊ h^o
 modi: significant futuram pe-
 stilentiam: sicut appet ex dicti
Deben Dalj in p̄ma q̄rti di-
 centis. Quādo uideris aerem
 alterari in vno die multis uici-
 bus: ⁊ clarificatur aer die ali-
 quo: ⁊ oritur sol darus: ⁊ con-
 turbatut die alio in velamini-
 bus nebula que est ut puluis:
 tunc iudica quod pestilentia
 accidet. Unde per tantam ae-
 ris alteraticnem significatur
 multitudo vaporū in aere spar-
 forum. hoc idez etiā significat
 ortus solis cū nebula pulueru

lentavelatus: etiā p̄ tantā aerī
 mutationē virtus debilitatur.
 Et dicit **Sextilis** quod tale si-
 gnum verum est quocūq; tpe-
 ita quod si accidat ī hieme po-
 terit significare pestilentiam ī
 vere aut in ipamet hieme. **Se-**
primū signuz cum aialiuꝝ mul-
 titudo plus solito uel nō cōsue-
 ta appebit: sicut buffonū. locu-
 starū. vermīū. ranaz. pulicum.
 tunc hic effectus ventur^o desi-
 gnatur. ex putrefactiōe siq̄dez
 aliqua oriantur. lz auctor d̄ p̄
 prietatibus rex teneat puli-
 ces p̄duci nō p̄ putrefactiōez
 sed p̄ gnātionez. ita quod vn^o
 multos in numero simul gene-
 ret ⁊ coloris albi qui statim fi-
 unt nigri. ⁊ hoc signuz tetigit
Deben Dalj in p̄ma quarti dū
 dixit. Signa autē que sūt fm se-
 mitā societatis cē sunt ut vide-
 as ranas iam multiplicari. et
 videas reptilia gnāta ex putre-
 dine iam multiplicari. Et nota
 quod hec signa ut dicit **Sextilis**
 dicuntur fm semitā societatis
 cause. qz non sunt cause sz as-
 sociantur causis. sicut ranarū
 paruaz multitudo que signifi-
 cant supfluum hūiditatem ex
 qua fiunt ut etiā sumitur ab
Aristotile p̄ma p̄ricula p̄ble-
 matum p̄blemate. 22°. Et te-
 statur **Sextilis** in quadā pesti-
 lentia hāz ranaz in multis lo-
 cis mariaz uidisse multitudiez

¶ A sig^m

vn pulceti genero

fig^m

b 2

8 signum

que erant parue cū quadam cauda. **O**ctauuz signum cum videris aialia q̄ i cauernis terre degere solita sunt au fugere ⁊ ad sup̄ficiez terre venire ita quod etiā aliquādo dimittent oua sua: ut sunt serpentes vermes: ⁊ huiusmodi: tunc indica pestilentiam: venenosa siq̄dem putredo in terra existat q̄ fugiunt. **C**um etiam videris aialia que in altum degere et volare solita sūt iuxta treplannitiem habitare: ac ibi plus solito volare: etiā epidimiam iudica: fugiunt. n. tunc venenosum aerem. **E**t hanc cām tetigit **A**uic. cum dixit. **E**t de his que significat illud est ut videas mures ⁊ aialia que habitant sub terra fugere ad sup̄ficiem terre: ⁊ exire manifeste: ⁊ videas aialia male nature sicut alakaki. i. spentes quosdā ⁊ eis similia fugere ex nidis suis ⁊ fortasse dimittūt oua sua. **E**t breuiter non plus in his signis morādo quia nimis plurimum ac difficile foret oia enarrat: dico ⁊ appōo vltimū ⁊ vniuersale signum: ⁊ est mutatio q̄litarum nō ouenientium in quattuor tēporibus anni ut si hiemps calida fuerit ⁊ sicca sine pluuia: estas vero pluuiosa ver frigidū ⁊ siccum: autūpn⁹ calidus ⁊ hūidus: ⁊ hec ē snia ysach 5. febrū. **S**imilic **A**lia

batis 5° theorice ⁊ alioz sapiēty. ⁊ iō ut dī blasphemauit ypocrates tpa nō seruātia naturam suaz. **S**ed dices quō iā venenosū ⁊ corruptuz aerem cognoscam. **R**espōdeo quod ut dī ex multis p̄actis signis que pestilentia significāt: iam ifectus ⁊ venenosus potit aer cognosci: sicuti cum sol nō ori etur clarus: sed quadā nebula velatus videbitur. tūc. n. putridi vapoze i aere sūt aerē corūpentes: similit ⁊ non nullis alijs a nobis i indicatione venture pestilētie d̄scriptis. **Q**uic quid tñ de hoc sit: absolute necessaria ⁊ semp vera hec existere signa dicere nō audeo: cum potius venturā pestilentiam q̄ eius actualem p̄sentiam significent. **N**ō dico cognitionē eius corruptionis: ab effectu statim dicendo cognosci posse. **N**ā aeris corruptio a pozi difficillime cognosci poterit. fit .n. pestis ut plurimum a mutatione aeris in substātia que fit a qualitate occulta sine excessu alicuius quantitatis sensibilibis: ⁊ iō a posteriori certius loquendo dico quod sicut expimento: tyriace bonitas ⁊ p̄fectio p̄batur: nam ut dicit **A**uicēna in 5° canone debem⁹ accipere gallū siluestrem. i. fastidium masculum quē venenosu morzu alic⁹ aialia mordere

ver
nos
do

vniversale signum

pba
hzm

Calida et hu-

faciamus: puta serpentis ⁊ similius: deinde statim triacham illā cum aqua dissolutam in os eius picere: qui si euaserit: thriace perfectione ac bonitatem indicat. Si vero morietur: nullius erit valoris. Ita in proposito dico huius aeris venenositatē ac corruptionē expimēto cognosci posse: hoc modo. Accipitur frustrus panis: qui in apice tali cui⁹ turris ponatur: ita quod in apice existat aere: ac ibi sit per naturalem diem deinde manē exhibeatur cani alicui uel alii animali: ⁊ si morietur ipsum comedendo: absque dubio aerē corruptū ac venenosū iudica: si uero in columinis permanebit: nullā ex hoc sentiens lesionē: oppositū existit. ⁊ hoc expimēto ut aiunt usus fuit quondam quidam dñs de carrara.

Capitulum sextum in quo tractatur que corpora paratiora sint ⁊ unde est quod unus moritur ⁊ alter non.

His uisus quod corpora paratiora sint huic morbo ⁊ unde est quod unus moritur ⁊ alter non speculari potest optimū fore dixi. Presuppono igitur primo hanc febrem de quocumque humore fieri posse que febris putrida est ⁊ ut plurimum continua sicuti inferius vide-

bitur. Corpora tamen paratiora sunt calida ⁊ humida. Cuius ualij de regali dispone libro primo ait. Plurimum timet aduentum pestilentialium morborum quorum complexio est calida ⁊ humida. Sed incidit solennis dubitatio que corpora paratiora sunt an. s. poros latos habentia an strictos videbitur siquidem quibusdam quod strictos habentia poros magis ledantur paratiora que existant. quoniam quidem Salienus primo febrium corpora laterum pororum minus ledi dicat quod ⁊ ratione confirmatur nam in corporibus densis ⁊ opacis magna est ad putredinem dispositio siquidem habeant transpirationem prohibent que maxima putredinis existit cum teste Salieno. xi. terapetice. hoc etiam alia ratione per natura corpora que diutius attractum aerem retinent plus leui videtur talia uero sunt que strictorum pororum existunt. nam ea que sunt laterum cito expellunt sicuti ⁊ cito attrahunt. Oppositum huius alij uidebitur nam Auicenna in prima questione expresse dicit corpora laterum pororum paratiora fore ⁊ ratione patet nam putredini magis conformes dispositiones habent: largitas siquidem pororum ac etiam extensio a calido ⁊ humido fiat: que qualitates magis putredini conformantur. Etiam hec corpora cum plus

* Capitulum *

ex putrido aere attrahant magis ledi videntur. huic difficultati noſter diuus respondere cupiens inq̄t corpora ſtrictorum pororum magis ledi quāquidē in eis plures cās ad putredinem pmutantes habeant. in ipſis .n. eorum calidum nō ſufficienter euentatum capinosos fumos nō ſufficienter expellit putridūq; aerem attractum diutius retinent. **S**ubiungit tñ p̄fat⁹ doctor ſubitum nocementū plus incurrere corpora dilatata in poris: multum ſiquidem aerē attrahant: quod autē paulatim gignitur nocementū plus inq̄t incurrit ſtrictorum pororum corpora. hec tñ ſolutio aliquantulum oſuſa eſt. **I**deo notandum ex mente eiusdem doctoris qd̄ etiā adduxit gentilis et **A**boas de gharbo. quod pororum ſtrictura eſt duplex: vna nālis altera vero accidentalis: naturalis quidē eſt que in corporibus melancholicis reperitur que frigide et ſicce cōplexionis exiſtūt cui ſtricture opponitur largitas nālis: que in calidis reperitur corporibus: et hoc modo minus leduntur ſtrictos hñtia poros quod teſtatur **R**aſis. 17. cōtinētis. d. corpora frigida et ſicca melius ſe tueri ab aere peſtilētia li. Corpora vero ſic latoꝝ poroꝝ magis pata ſunt. ppter .n. plurimum eorum calozē et vie latitu-

dinē plus attrahunt pluſq; acre ingreditur putridus. **S**unt p̄terea talia corpora calida et humida: que ut plurimū putredini parata ſunt ſicut dicit **D**alidō regali diſpōne libro ſimo veluti etiā ſupius allegauim⁹: p̄p̄ qd̄ dico iuuenes et paruules ceteris pibus magis huic ſucumbere morbo ob eorum diſpōnem q̄ ſenes et vetulas. nam ppter iporum calozem plus coguntur putridum aerē attrahere: qui etiā ob latas vias facilius ingreditur: et ideo dicit **A**uicēna in ſima quarti corpora multe balneatiōis parata fore nimis enī caleſcunt: vñ balneum hac tēpeſtate p̄hibuit cuz nimis calefaciat d̄ hoc tamen dicitur infra. **S**imiliter omnes medici dicūt corpora calida in frigidari debere ſicut ipatet in ſpiciētibus yprocratē **S**alienū et **A**uicēnā **C**ōſtantinū et alios. **E**ſt alia pororum ſtrictura q̄ accidentalis nūcupatur: et eſt illa que p opilationem ex multo ſupfluitatibus et malis hūozibus generata eſt: et tali ſtricture p̄uatio repletiōis opponitur: et hanc habentes paſſimi huic morbo exiſtūt quāquidē multas in ſe putredinis cās habent: ſupfluitatibus .n. repleta corpora ut ſimo febrizum meminit **S**alienus paſſima ſūt: qñ imo ut ip̄e ibidez dicit ex ſe

coytra vita ipch

putrefiunt. Possent aliter ex intentione Gentilis dubio responderi scilicet quod homines pestiferam febrem duobus modis incurrere possunt: uel ex uolentia aeris maligni: quae magis incurrunt lato: um pororum corpora: maioribus siquidem putridi aeris attrahant quantitatē: et sic dicimus raritatem esse dispositionē ad aduentum pestilentie: et hoc modo accepit Auicenna cum dixit in prima quarti corpora latozum pororum paratioza fore. **P**otest et alio modo quis pestiferam incurrere febrem ex putrefactione scilicet inchoante a causa intrinseca circumscripta aeris impressio: que ad hoc tantum erit adiuuans: et hoc modo opilata in poris corpora magis hunc morbum incurrere dicimus. prohibetur enim transpiratio que est maxima putredinis causa. xj. therapentice. ex quibus omnibus patet quod de hac re tenendum sit ac quantum per inducte valeant rationes. **C**orpora etiam multo choitua usque huic morbo citius succumbunt propter virtutis eorum debilitatem. **U**nde Auicenna in prima quarti inquit. **E**t corpora debilitata iterum patientia sunt ex eo: sicut illa que multiplicat coitum. **I**deo

Constat tunc quinto sue theorice capitulo de coitu ait. **O**portet sic regi in infirmitatibus ut in pestilentia et aeris corruptione coitus vitetur. homines etiam qui nimis magna ira calefiunt multum sunt dispositi **C**orpora etiam malis humoribus plena cito leduntur secundum Auicennam in prima quarti. idem testatur Galienus primo differentiarum febrium: dicens pestilentiam fore propter humores putridos existentes in corpore. **S**ed dices propter quid patientes podagram raro infirmantur peste. **R**espondeo quoniam eorum superfluitates et mali humores descendunt ad membra dolorosa que sunt extrema: nec in corpore remanent stricturam pororum facientos unde sic a superfluitatibus mundi non sunt apti inficci: his visis potest patere propter quid unus moritur et alter non. quoniam cum ad omnem effectum patientis requiratur dispositio oportet ut corpus humanum dispositum sit ad tale recipiendam impressionem aliter non pateretur. propter quod dixit Auicenna in libello de uiribus cordis quod dispositio patientis est duplum causarum totius effectus: **E**t prima quarti Agens cum peruenerit et non

*Capitulum.

fit patientis preparatio nõ accidet actio neq; passio. Et ideo prima problematuz dicitur hæc febrem omnibus pestilentiam non inferre naz qui bonos habuerit humores resistunt eoz temperie ⁊ vigoze aeris corruptioni. Idem asserit **Galij** dicens **N**on infirmantur omnes homines apud substantiam aeris **N**az corpus cuius chinitus nõ est preparatus emittat aerem ⁊ resoluit eum anteq; alteretur ab eo. Unde **Alexander** in problematibus propter quid inq̃t hi moriuntur: hi vero nõ: ⁊ causam assignat ex complexiõis p̃paratione. propter quod dixit **Galienus** primo febriz qd nulla causaz sine agentis aptitudine agere apta nata est: ipse etiam ibidem inuestigans q̃ corpora pesti parata sunt inq̃t **Qu**ecunq; vero scz corpora sine superfluitatibus sunt ⁊ pura hoc quidez nequaq; scilicet patientur. per hoc inuens passum debere esse dispositum ad actionem fiendam. Unde **Ysaach** 5º febriz. **C**orruptio inq̃t aeris non accidit nisi in corporibus ad eam recipiendaz preparatis. Et phs in plerisq; locis hoc attestatur. **U**n in 2º de aia vniuscuiusq; actº i p̃pa mã ap tus natus est fieri hoc etiam patet experiente nam dato op

posito scz q; patientis non req̃ratur dispositio. tuc omnes ut inquit **Galienus** primo febriz qui morarentur in sole estiuo febricitarent quod falsum est: **C**ontrarium liquidem re ipsa videamus: ⁊ huius cõsequentie veritas apparet. nam cum effectiua causa eadez sit omnes febricitarent cum ex parte patientis nulla req̃ratur diuersitas: omnes etiam in pestilentia que ex corruptione accidit aeris p̃rent: cuius opositum videmus. **I**deo dico quod sic cera desiccata maxima cū difficultate sigilli recipit impressio neq; sic corpora boni chimi ob eius in dispõnez hunc pestiferum morbus. hec igitur causa est quare hic ⁊ non ille patitur **Q**ua p̃pter sint homines boni regimini ⁊ a superfluitatibus ⁊ opilatione que ad ipas sequitur ⁊ a coitu maxime superfluo omnino caueat. **A**strologi autem causam quare hic moritur et non ille: dicerent ex celesti ifluentia fore magis hunc q̃ illuz respiciente: ut verbi gratia saturnus oibus obest p̃ter q̃ hominibus sue cõplexionis a quibus etiam neq; videtur discrepare phs. Unde in quibusdaz problematibus sibi ascriptis ait. **Q**uibuscunq; sortiti sunt quod sunt breues velocius redargu-

untur & consumuntur postlā
tia concitati: posset igitur dici
quod ratio quare hic & non il
le moritur ex pte vtriusq; pro
uenire. s. passi & celestis influ
entie. Sed fortasse nōnulli obi
cient nam si causa q̄re hic mo
ritur & non ille ex influentia ē
celesti: cum ipsa necessario in
fluat: ille super quem talis diri
getur influxus necessario peri
bit. frustra q; libellus hic nos
ter editus est frustra etiam cū
cti medici huius morbi curam
inuestigarunt. Sed intelligen
tem hec mime cogit obiectio:
nam si supercelestium corpm
motum ac influentiam prohi
bere non possumus: necessario
siquidem influant: ipsorum tñ i
pressiones materiam in dispo
sitiō reddendo valemus aduer
tere quia actus actiuorum sūt
in patiente bene disposito sicu
ti supra diximus. vnde in centi
loquio Abolomeus ait. Astro
logus optimus multū maluz
probibere poterit quod scđm
stellas est venturum: premu
niendo taliter suscepturum ut
cum illud euenerit medicum
aut nihil efficiat: & iō dicit ysa
ac q̄nto sebrum quod cū me
dicus viderit hec ventura: po
terit mundificare materiam
corporum corruptioni prepa
ratorum. Si enim preuiderit

motum stellarum debere face
re nimum calorem ac nimiaz
siccitatem & vstionem: tunc ad
purgandam coleram festiare
debet eorum scz quibus colle
rica inest oplerio nālīe: ne illi
caloris seruozeim ppter simili
tudinē recipiant: dans eis fri
gida & huic calori venturo re
pugnātia: sed dicent aliqui me
dicum stellarū motuz et influ
rum non percipe: quare recti
ficare & venturo morbo indis
posita reddere corpora nō po
terit. hoc. n. tantum percipit a
strologus. Qui difficultati & du
bitationi respondeo: q; licet
medicus per superiores cau
sas venturum morbū non co
gnoscat sed solum astrologus:
per interiora tñ ac signa nosce
re poterit utputa pro dispo
aeris nos continentis & alijs
supradictis signis. Quare tūc
ipse poterit corpora rectifica
re ea indisposita reddendo.
Posset tamen aliter & securi
us predicte dubitationi respō
deri: dicendo medicum Astro
logum esse debere ut hec et
multa alia cognoscat: Astro
logia siquidem multum sibi cō
ferat. ut dicit Concliator. huic
consonat q; diuinus scribit y
pocrates in libro de aere et a
qua sic dicens.
Qui vero ea que d̄re altissima

* Capitulum *

tractauimus rata tenet et cre-
dunt: nouerint astronomiam
medicines non minores partes esse.
Quod asserit Albumasar itro-
ductorum primo medici inquit in
digerit necessario astrologorum scia:
ut per eam sciant sui magisterij
radices certissime. Et yprocrates
in libro pronosticorum secundum lu-
nam ei ascripto. Cuiusmodi est
medicus qui astrologiam igno-
rat: nullus debet se in eius ma-
nus ponere. Nam ut dicit Aro-
cliatos oportet ut operetur sub
debitis figuris et dum luna fe-
licibus est et temperata planetis
unde in centiloquio Ptholomeus
ait. Si quis purgationem sum-
perit luna est cum ioue opa-
tionis eius minuetur effectus/
his visis incidit dubitatio. Qua-
re in pestilentia moriuntur ho-
mines et non alia animalia puta
boues asini et sic de alijs dicitur
in libro de retardanda sene-
ctute quod pestilentia brutorum
non transit ad rationabilia nec e-
contra. Rursus ut dicit Gentilis
Besse ratione prepetat singularis
tunc aeri inherens: per quam
sic generatur putredo hominibus
quod non bobus. Et alijs tempo-
ribus potest esse oppositum quod
ex proprietate aeris singularis
magis generabitur bobus quam
hominibus. Sed dices que est causa
huius. Dico hoc posse esse a for-
mis celi et imaginibus ita ho-

mines que non boues uel asinos
respicientes. Dubitatur iterum
quare in carcerati et mortales
minus verantur peste: non car-
cerati vero magis leduntur.
Respondetur hoc esse quoniam
in obtuso ac coopto aere habi-
tant: nec in discoopto eos infi-
cere potente morantur. Si quis
vero predictorum inficeretur: facil-
lime et omnes alij inficeretur. Hinc
in aduicem simbolus in hu-
moribus ut dicit Gentilis propter
idem regimen et similitudinem in
ambelitu: et quoniam in uno parti-
culari habitant aere licet etiam
hoc secundum astrologos ratione ali-
cuius influentie esse posset.

Capitulum septimum de tem-
pore quo magis vera
mor epidemia.

Quoniaz
minus iacula no-
cent que prouidentur
idcirco quo tempo-
re magis pestilentie nobis
iminet periculum speculandum duxi
ut homines tali tempore cor-
pora rectificantes illesi perma-
neant. Dico igitur in autum-
no magis pestem hanc eueni-
re. Unde Rasis Almanforis
quarto inquit. Pestilentia ple-
rumque in fine estatis et au-
tumno accidere solet.

Dimo

diu indigent
eoz sua

ho^o moriant²
no aialia

Idem testatur Avicē. ⁊ Conci-
liator ⁊ p̄ expimeto. Unde h̄
anno v̄ba hec p̄clarissima et
studioꝝ alūpna vexata hoc tē
poze fuit. Sed incidit dubita-
tio qm̄ d̄ium debere esse vide-
tur nam caliditas ⁊ hūiditas
putredinis cause sūt teste p̄ho
q̄rto methoꝝ. frigiditas autē
⁊ siccitas eā p̄hibent. Aer autē
est calidus ⁊ humidus: autūp-
nus vero frigid⁹ ⁊ siccus: q̄re
magis in vere ob eius calidita-
tem ⁊ humiditatē vexabimur
epidimia q̄ in autūpno. Sed
his nō obstantibus teneo cuz
Avicenna ⁊ Rasi ⁊ alijs bene
sentientibus quod etiam cre-
dere cogit exp̄iētia ⁊ adducte
rōni respondebitur inferius.
Sed dices que est eā qd̄ magi
ī autūpno vexamur epidimia:
Respondeo hanc multiplicēz
foze: p̄mo quidē ex parte aeris
nam in fine estatis ⁊ autūpni
inicio ob caliditatē aeris pre-
cedentē aer subtilissimus red-
ditur: quo fit ut quācunq; ma-
lam imp̄sionez v̄decūq; eue-
nerit ad recipiendū magis sit
dispositus. Euenit sc̄d̄o quoni-
am calor cuz non sit intensus
malos vapores resolvere non
potest sicuti poterat in estate
Euenit tertio magis hoc tpe.
rōne cozpm̄ que ut plurimum
in autūpno sunt debilioꝝ ⁊ p̄
strate v̄ntis ob dissolutiōez

caloris innati exintensa cali-
ditate temporis precedentis.
cātam. Un̄ Salien⁹ amphoꝝū
p̄mo de calore loquēs ait in
estate sue similitudini cōgau-
dens ⁊ exteriora petens dissol-
uitur ⁊ in cozpoze minoratur
Quarto quoniam tunc tēpoꝝ
fructus in maiori quantitate
habundat: ex quoꝝ nimio vsu
cozpa ad putrefactionem dis-
ponūtur. Quinto magis hoc
tēpoze accidit: quoniam tunc
plus multiplicātur venti secuz
malos deferentes vapores: q̄
in aere remanentes ip̄m infi-
ciunt. his ⁊ similibus cāis ma-
gis hoc tempore vexamur epi-
dimia. Obiectioni v̄o superius
adducte respōdeo: dicēdo qd̄
licet ver calidū ac humidus sit
he tamen qualitates non mul-
tum excellentes existunt ita
ut putredinis cause esse pos-
sint. Quin̄ imo ver humidita-
te ⁊ caliditate complexionī hu-
mane proportionata constat.
et ideo inter cetera tempora
tempatissimum est: et licet au-
tūpnus sit frigidus ⁊ siccus
quia tamen quamlibet facilli-
me recipit imp̄sionem: tum
quoniam cozpoza multum de-
bilitata sunt ⁊ ob alias causas
iam enarratas cito in eo acci-
dit putrefactio: enarrate enīz
a nob̄s cause potentiores ad
putredinem inducenda sunt:

• Capitulum •

¶ Frigiditas ac siccitas autū-
pni ad sibi resistendum: lz etiā
in autūpno humiditates ob p-
cedentem estatis calozes con-
sumpte sint: nō tñ in tantū qui
adhuc ad pestē in aere cāndā
sufficientes existant. ut ait cō
patriota noster **Thomas de**
Sbarbo.

Capitulū octauū z vltimū
huius pticule in quo de-
clarantur quedā dubia.

In hoc
vltimo capitulo
huius pticule: non
nulla dubia mo-
nere z soluere decere visuz est
ut hominū ingenia ad vitatez
indagandaz excitētur. Quoz
p̄mum erit tale. **¶** Cur si due ci-
uitates pp̄inque erunt. aliquñ
vna patitur z altera nō. **¶** Se-
cunduz dubiū vtrū pestilentia
sit uel possit esse in vno solo.

¶ Tertiuū dubiū an febris pe-
stilentialis sit putrida. **¶** Ad p̄-
mā dubitationem in qua que-
rebatur: vnde euenit qd' si due
ciuitates pp̄inque erunt vna
patitur z altera non sicuti ex-
p̄esse vidimus hoc anno. **¶** Re-
spondeo quod aliter s̄m astro-
logos dicenduz est. Astrologi
dicerent hoc ex sup̄ioz influē-
tia puenire: que magis hāc q̄
illā respicit ciuitatem. **¶** Medici
vero pticulares cās iuestigan-

tes: hoc ob multas cās fore as-
signant: p̄mo qm̄ ciuitates ac
etiam domus meridionalibus
exposite ventis: citius leduntur
sunt. n. tales venti calidi z hūi-
di: que qlitates omnis putre-
dinis cause sunt ut dictū est s̄.
¶ Dicunt etiam aliqui ciuitates
magnoz edificiozum z pluri-
um: longius se defendere. **¶** Ci-
uitates etiam ubi aer subtiliō
est facilius leduntur: omnis
n. subtilis substantia citius re-
cipit imp̄sionem teste **Galiēo**
z Auicenna. **¶** Potest etiā acci-
dere quando altera ciuitatum
a fetozibus: ceno: fumo: z huius
modi foret innūda. uel ex ap-
tione cauernaz diutius con-
clusaz: aut quod aliquis inse-
ctus illuc accedens: alios infi-
ciet: aut quod in vna penuria
fuerit: vñ languida triticha: et
herbas comedere fuerit coacti
hoc. n. mō catur pestis ut zoar
de pestilētia recitat marochia-
na: his igitur z similibus cās
vna ciuitas patitur: altera vō
in columnis perseverat et sic
patet solutio p̄imi dubij.

¶ Secūda dubitatio fuit an i
vno solo possit pestilentialis fe-
bris repiri. videtur. n. q̄busdaz
qd' nō: nā **Auic.** i p̄ma q̄rti iqt:
q̄ ipa coicat multitudi hoīuz:
idē sentit **Aristo.** p̄ma p̄blema-
tū p̄blemate. s̄: id etiā testatur
Aliabas. z theōdice: dū dixit hūc

möbū multitudini hoīuz cōez.
Unde **A**ōciliator et **Th**omas
de **S**harbo eum exponentes
dicūt euz hoc dixisse qm̄ pluri
bus accidit. oppositū tñ vide-
bitur alijs: cū expimento iam
fuerit visuz dñium. **H**uic que-
stioncule breuiter responden-
do: q̄t quid dicat n̄ dñi⁹. teneo
q̄ sic: vna cū. **S**entili in prima
q̄rti ca? de febre pestilētiali et
duas cōclusiones ex intētionē
prefati doctoris teneo. **P**rima
est ista possibile est qd̄ in vno
solo accidat febris pestilētialis
in putredine et prauitate simi-
lis lz non sit vere pestilētialis
qz. s. non ex aere pestilētiali
causata: huius cōclusionis veri-
tas patet: qm̄ possibile est i ali
quo homine humores putre-
fieri circa ptes cordis et fieri
venēosos et febris sic cāta simi-
lis erit febr̄i pestifere: licet ab
infecto aere non fuerit cāta.
Secūda cōclusio: in vno solo
hoīe possibile est eē febr̄em pe-
stilētialē veram: hec pbatur
exemplo. **S**it in vno loco cada-
uer aliquod fetidissimū: a quo
eleuentur vapores putridi et
venenosī aerez ificiētes: trāse
at apud ip̄m vnicius homo. **E**t
ex aspiratiōe illoz vaporū inci-
piat febr̄ire: ista febris ut patz
exit pestilētialis: nec aliter fe-
br̄iret q̄ si ibi mille forent ca-
dauera que regiōnē aliquam

totam infecissent: nec in simili
febre multis associari magis
pestilētialē eā reddit: sicuti
si foret homo albissimus solus
deinde mille albissimi homines
fiant: nō ppter hoc albiōz ip̄e
fiet. **S**ed dices ph̄s **A**uicenna
et **A**liabas opositum tenere vi-
dētur vti adduxim⁹. **R**ūideo
q̄ si **A**uicēna et alij dicāt ip̄am
esse vel coicare hoīum multi-
tudini: hoc debet intelligi ut
plurimuz sic enenire: cū h̄ pe-
stilētialis febris ut plurimuz
fiat a cāis cōibus siue celesti-
bus uel terrestribus et sic patz
huius dubij solutio. **T**ertia
difficultas fuit: que febris hec
esset. et breuiter respōdendo
quicquid dicant alij: teneo de-
mente **C**onciliatoris in disse-
rentia. 94. **S**imiliter et **S**enti-
lis in prima quarti. ip̄am esse
putridam uel ad putridam re-
duci hoc autē a priori pbatur
naz: dñ esse febris putrida ex
eo q̄ ex putredine consurgit:
talis autem est pestilētialis.
quod pbatur auctoritate **S**a-
lieni in p̄mo de dñtijs febr̄iū
sic dicentis febris pestilētia-
lis fit propter eos qui in cor-
pore sunt aptos humores ad
putredinem existentes cum
quandam brenem occasionez
a cōtinente acceperit animal
P. febris pestilētialis enenit
ex re magis calida et humida

. Capitulum .

hec. n. ut supra diximus sunt putredinis cause: tales vō humores et aer esse videntur: nā respectu aliorū corporum sunt calidi et humidi nō autē sic species et membra.

De sc̄da particula p̄ncipiāli. s. de p̄seruatione.

Est quā in p̄ma particula de causis pestilētie habitum ē nūc

de p̄seruatione ab ip̄a scribendum dixi: ut homines dei auxilio illesi p̄maneant. **Am. n.** homo omnium aialium rex et princeps existat ut. 3. de **Iuua** mentis membrorum asserit **Salienus.** quia p̄pter inter cetera erecto capite incedit. **Unde et Poeta** ait.

Prona q̄ cum spectent aialia cetera terram

Quis homini sublimē dedit celum q̄ videre.

Iussit et erectos ad sidera tollere vultus.

Ideo de futuro sibi poterit p̄uidere. **Uñ** **Ysaac. s.** februius dicit q̄ aia rōnalis dignior est stellis: quā actio mīme ei accidet nisi in ignorante fuerit i voluta. et astronomorum decus **Tholomeus** ait. **Sapiētia dñia** bitur astris. **Idēq̄** etiā in cen tiloq̄o sicuti supra adduximus inq̄t. **Astroloḡ** optim̄ multuz

malū p̄hibere potit: qd̄ fm stellas ē venturū: p̄muniēdo talē suscepturū ut cuius illd̄ euenerit modicū aut nihil afficiat. **Iō** q̄ libet hos n̄ros canōes fm cōez medicorū sniaz ad scriptos diligēter aduertat: facili⁹ siqdē in p̄seruādo et maiori cū fiducia succurratur: q̄ cū actualit̄ tali laborāt morbo. **Quz** vero iuxta **ypocratē** dictū: corpora hūida ex siccare et exsiccata p̄seruare: **opilatōesq̄** cauere oī: et id̄ afficit **Quiē** p̄ma q̄rti: et **Salien⁹** p̄mo februi: qd̄ duob⁹ p̄ficitur iustru mētis dieta. s. et potioē. iō d̄ am bobus ordie dicam⁹. p̄mo autē de p̄seruāda dieta ac p̄seruati uo regie qd̄ i. 6. rebus nō nāli. bus cōsistit q̄ nos imutare multū possūt: tales autē sūt q̄ tanq̄ fam: osiozes ponūtur. 3. tegni: i q̄bus qdē medic⁹ s̄maz curā adhibere d̄z. v̄z aer: cib⁹ et pot⁹ sōpnus et vigilia: mot⁹ et quies euacuatio et repletio: et accidētia aie: et horū oīuz d̄z bona eē administratio: nā q̄ deoza vita vritur et laborib⁹ moderat̄ oīo ipassibilis p̄seuerat. ut p̄mo februi meminit **Salie.** et idē affit **Raf i 4. Almasor.** q̄ cū narrasset regimē tali tpe obfuan dū inq̄t. ē. n. possibile ut h̄ vtēs regie: a pestiferi aeris dispōne variolis: ac morbillis: nec non antrace: et malis apostema / tibus deo auxiliante euadat.

Quare igitur taliū rerū optio regimi sumiope isistēdū ē. Ad vt recti^o fiat d̄ eis seriatim scribe mus p̄us aut̄ de aere.

Capitulū primū de aere.

Rimus

aut̄ z solēne reme dium z cui iudicio meo nulluz ē opar

si possibile est ifectus z veneno sus aer fugiēdus est. **Uñ** **R**asis **Almāforis** 4. Terra inqt̄ i qua antrax z pestilētia fuerit est fugienda: **Et** **Costantinus** i pantegni ait: decet ḡ ab illis locis ad alia sana mutari: ab ip̄o. n. aere maximū recipimus nocumentū: nā cibis z potibus nocibilior est. cū veloci^o p̄fozet ad cor z pulmonē: cū flatu at tractus absq; remozatiōe aliq̄ ut. 5. febrūū scripsit **Isaach.** ex cuius corzuptiōe plurimi ifir mantur z moriuūtur. mutat^o .n. aer plures mortificat hoies ut dicit **Aliabas.** 5. theorice. In huius igitur fuga fin cōez regulā hec tria aduerbia dili genter obseruentur: cito a lon z tarde. cito. s. recedāt anteq; a corrupto ificiātur aere: a lō ge. s. secedāt: qz nō solū locuz sed etiā totā fraz fugere debet ut dicit **Rasis:** quāto. n. longius tanto securius: z tarde. s. reuertātur: ita qd̄ p̄us aer fuerit rectificatus. **Aōsilo** aut̄ ab in

fecto aere discedēt ut locū in quo nō sit nec fuerit pestis pe tat: nōnulli. n. ad loca accedūt i qbus z si pestis cessauerit: tñ ibi fuit quod nō multū laudo verendū siq̄de sit: ne putrefa ctiōis reliquie ob p̄teritū mor bum ibi remanserint/petat igitur se p̄seruare volēs tuta z ali a habitacula a lōge q̄dē ut di ximus: puta puincia: z si non posset saltē castrū uel ciuitatē quod si sibi icomodo foret sal tē suburbia z vicinā mutet ubi hec mala nō fuerit bestia. **Si** vero opprimēte iopia uel alia causa nō posset: saltē nouum ihabitēt cubiculuz nec illud in quo aliqs mortuus sit igredia tur: abhorreat que ut virus q̄ cunq; circa infirmū fuerint ap posita ut plurimū. n. vidimus ob vestimēta uel cubilia que i pestiferi cura fuere ob reclusū aerem z q̄dem venenosum ibi existentem: post multum tem pus alios infici. **Et** nolit homo cui ratio a summo de comuni cata est peioris q; bruta con ditionis existere: ipsa siquidez cum infectum aere z sentiunt: et nidos z totum peculium di mittunt. veruz qui aliqua cau sa opprimēte ad externa lo ca secedere non posset: a tali pestifero aere ut a proprio in imico summe cauere debet: hos n̄os canones obseruādo

Capitulum.

de arte domo

Eligatur igitur dom^o ubi aer aliquis frigiditatis ac siccitatis existat subtilis et clarus et sit solis exposita: fugiantque aerem calidum ut dicit **Rasis** **Almasor** 4.º sit etiam domus ubi australis ventus et alij qui de locis infectis venirent flare non possunt et ideo dicit **Cōstātinus** in pantegni quod mansiones debent esse in eo loco quo fumus a vetero duci nequeat habeat propterea dom^o fenestras versus veterum septentrionalium. h. n. ventus frigidus est ac siccus valde: distat. n. a solis icesu et super loca transit arida et congelata propter quod dicit **Auic** quod h^o ventus pestiferus hunc morbum sanat. sunt etiam fenestre clausae vitro aut lintheo cera infusa et demum ab omni fetore quia aerem inficere possent sit aliena ut a putridis aquis ceno et huiusmodi nec sit in loco ubi ollera et caules existant sit etiam a longe a viscosis arboribus et male pleriosis ut nucibus ac mali odoribus ut sambucus insuper alatrina quantum poterit a longe existat vel saltem omnium latrinarum officina bene clausa sint. oia. n. hec ut supra narrauimus aerem inficere possent optimum autem esse ut domus in loco ubi salices et vites existunt foret et arbores boni odoribus et demum insulo ut cuncti boni odores multiplicentur mali vero vitentur. Sicut. n. oppositum in op-

posito ita propositum in opposito. Multi autem medici concordati sunt dicentes nullo modo in superio-ri cubiculo morari debere quorum ratio est quia citius ab influenza celesti attingitur. Sed salua pace horum dicitur vniuersaliter non tenet verum. n. est si epidemia ex superioribus penetraret. Si autem ex inferioribus totum oppositum fieri dicitur debemus. n. tunc superiora et lata querere aeris dummodo ventus ibi non dicitur qui ex infero loco penetrat vel alius malus. **Ubi Auic**. ca. de bono aere. cum vero inquit acciderit putrefactio corporis. i. a causa supercelesti dis-cooptus tunc erit ipsam magis recipiens quam obstrictus et occultatus aliter aut discooptus melior existit. Et non audeant propter prius cubiculum exire ante solis ortum nec post eius occasum nec etiam cum aer nebulosus est. sol. n. rectificat aerem. et inquit **Auic**. in prima quarti dicitur effecari aerem et fieri boni odoris et prohiberi omnis putredo quod et cuncti attestantur medici. fiat igitur in cubiculo et in domo ignis eleuatus flammis cum lignis sicci et non fumantibus ut quercus vitis amigdole vel auelane: et boni odoribus ut cypressi iunipi lauri sauiue rozis marine marie tempore frigidum et hic ignis ne omnium in puatis domibus verum et in plateis et stratis fieri debet et mirabiliter. n.

fiat
de qua
ma

rectificat aerē: sicut yprocratis
erstat exemplum qui ut reci-
tat **Galienus** in libello de vno
ditatibus tiriace quandā ma-
gnam ⁊ vniuersale pestilentia
nō alit curauit **Et** debent fieri
suffumigatiōes cū rebus odo-
riferis que pici debēt sup ignē
tales aut in tpe frigido ut reci-
tat **Auicē** in pma qrti. similiter
Ralis Almanforis. 4. **Con-**
stantinus in pantegni debent
fieri cum ligno aloes thure
mirra muscho ambra masti-
ce astorace laudano gariopha-
lis chostio dulci croco sandara-
ca ⁊ his similibus: uel cū aliqui-
bus siqs opprimēte inopia uel
alia cā oīa hec aromatica hñe
nou possēt ⁊ hec pfcō multuz
rectificāt aerē ⁊ cor ⁊ cerebrū
fortant. **Tempore** aut calido
tā apud sanos q̄ apud egros
ut inqt **Deben** Parsiāt suffu-
migationes cū sandalis: cam-
phora: corticibus gñatorz: ri-
bes: folijs salicis: rosis: florib⁹
nenuphar: tamarischo: malis
mirto ⁊ citonijs ⁊ his similib⁹.
fiant aut huiusmōi suffumiga-
tiōes sepius i die. oz. n. ut inqt
Auicē. q̄ multiplicetur suffumi-
gatio. **Et** ut dic̄ rasis in 4. **Al-**
manforis quod tāgit **Auicē** uia
in pma q̄arti qlibet die dom⁹
aqua ⁊ aceto mirtis rozanda
est. **Optimū** etiaz iudicio meo
erit lintbeamia aceto ⁊ aqua

ma defacta circa pietes dom⁹
pēdentia ponere. similic̄ ut dic̄
Sentilis bonum est ut in habi-
tatiōibus citra suspēsa existāt.
Caueant aut iuxta posse a con-
uersationibus hoīuz maxime
infectoz. hec. n. egritudo cōnu-
meratur inf̄ illas que de vno
ad aliuz transeunt ut d̄ **Almā**
foris 4. a corpibus. n. infectis
pcedunt sumi uenenosī aerez
⁊ hūozes corzūpentes prop̄
quod dixit **Auerrois** q̄ solus
beremita raro infirmatur pes-
te. **Et** tpe frigido portetur
in manu pomū infra dicenduz
tam in domo q̄ extra domum
qd̄ ad nares ⁊ ad os est ponen-
dū ut vtus ⁊ eius odor citius p-
pertingat ad cor. **Nam** pro-
pter bonum sdozem cor mul-
tuz confortatur ⁊ similiter pro-
pter fetozem multum leditur ⁊
indignatur. vt videtur dicere
Auicē. inquit. n. nulla res ē ma-
gīa inimica cordi q̄ fetoz per
quem subito spiritus vitalis a
corde recedit. ex hoc etiaz aer
aliquātuluz rectificatur. quia
aer p̄ anhelituz attrahitur ut
satis notum est: descriptio po-
ni est ista.

C **B.** corticū citri. 3. iij. calame-
ti gariophilate cinamomi. ana
3. j. dozonici albi ⁊ rubei ligni
aloes kalami aromatici. ana.
3. j. sandaloz rubeoz. 3. ij. mire-
mente gariophiloz ana. 3. j.

• Capitulum •

7 scropulū. j. rosaz. 3. iij. cam /
phoze. 3. ij. musci ambze añ. 3.
semis: Itozacis calamite. 3. iij.
terpentine. 3. ij. laudani. 3. iij.
Ex his fiāt poma cū aqua rosa
ta 7 buglosse ante parū irrozā
do species 7 balneādo manus
quā formantur. **Tēpore** autem
calido fiat tale pomū 7 porre-
tur ut dictum est de alio.

CB. corticū citri. 3. iij. rosarū
rubeaz violarū floz nemupha-
ris añ. 3. j. 7 semis: dozōici beē
albi 7 rubei: ligni aloes añ. 3. j.
sandaloz rubeoz muschateli-
noz. añ. 3. iij. cāphoze. 3. iij. am-
bre musci: Itozacis kalamite.
añ. scropuluz. j. terbentine. 3. j.
laudani. 3. iij. **Ex** his fiat pomū
cū aqua rosata 7 buglosse. añ.
Daupes vero ut dicit **Sentilis**
odozent herbas odoríferas q̄
cūq; sint: ut maiorana sūmbri-
um cortices citri mentā maxie
tēpore frigido 7 rosas tēpore
calido. ferāt etiā spongiā i ma-
nu in qua sit infusū acetum si-
militer 7 camphora q̄ sepe o-
dozēt ut sic dictum ē de pomis

Capitulum scd̄m de cibo
7 potu.

Aliud cir-
ca cibū 7 potuz tale
tēp̄ regimē expo-
stulat. nā cib⁹ q̄libet
subtilis 7 leuis digestōis eē dz
sq̄ cū aliq̄ acetositate sūptus 7

hec est snia **Thome** de gharbo
in p̄mo febrū sic dicētis: ouer-
tat homo regimē ad cibaria a-
cetosa qz sunt frigida 7 sicca 7
resistentia putredini: idē testa-
tur **Auic.** i p̄ma q̄rti: pp̄t qd̄ di-
xit **Ralis Almāsois** 4° quod
rob. i. succus p̄ decoctionē ispis-
satus fructuū valde acetosozū
psiticoz sicut rob de succo ri-
bes 7 gnatoz acetosoz atq; d̄
succo sumach 7 acetositat̄ ci-
tri. sumenda erūt. Quicqd̄ igitur
omeditur cū acetosis succis
sumantur ut sūt p̄dicti. Simili-
ter cum succo limonū: agresta
aceto 7 huiusmodi. **Acetuz.** n.
carnes 7 res a putrefactōe p̄-
seruat teste **Saliēno** p̄mo d̄ cō-
plexionibus: nō tñ acetum in
magna q̄titate sūmi debet ut
sunt nōnulli q̄ sūmo m̄e ante
luciferū ip̄m bibunt ob epidi-
miā. licet. n. p̄se p̄ntrefactioez
phibeat: p̄ accidēs tñ ip̄ius cā-
fozet: stringit. n. vias v̄riales
p̄ quas nā multas emittit sup̄-
fluitates. **Et** ut inquit **Deben**
Dali hac tēp̄state cibus dz di-
minui. **Et** cōstāt⁹ i p̄antegni.
Caueant inq̄t hoies plenitudi-
nē cibi 7 potus: 7 4° **Almāser**
dī. **Cibus** quoq; diminuēd⁹ ac
subtiliandus erit: possit enim
fieri indigestio 7 p̄cōis opilatō
7 tunc necessario seq̄retur p̄-
trefactio. nō tñ h̄ tpe famē q̄s
sustineat: famē siq̄dē sustinere

stomachū putridis repleat hu
morib⁹ ut pmo libro ⁊ sen etiā
asserit **Quic.** ⁊ iō dixit **Almāsoz**
Nec ieiunet aliq̄s neq; ome
stio tardetur; **Qu.** n. tali tpe spi
ritus dep̄dantur ⁊ iō cōtinua ⁊
nova indigeant restauratiōe
op⁹ erit frequē aliq̄d sume
re dū tñ appetit⁹ adfit. **Pa**
nis p̄cibo fit artificialit̄ p̄para
tus nā de frumēto qucd in bo
no aere collectū sit: nouo ⁊ ab
oi forde mūdato: bñ fermēta
to ac parū salito: q̄ si cū aliq̄uā
tulo cimini fozet uel anxi bo
nū esset. **Sit** aut̄ in furno bene
decoctus ita qd̄ tota hūiditas
fuerit ablata: saltē vnus diei ⁊
nullo mō calidus. **Validus** si q̄
dē apud nāz nō sit receptibilis
gnāt. n. sitim ⁊ instomacho na
tat ut dicit **Quic.** in 2º canone.
ca: de pane ⁊ si aliquātulū fur
suracens esset bonū fozet ma
time ei cuius vent̄ nō est bene
solutus hic panis. s. fureus
ē digestiōi facili⁹ q̄ panis doz
mach .i. d̄ floze lz mīn⁹ nutriat
nō tñ ut inq̄t **Sentilis** fit nimis
furfure p̄cipans ne ad vilia
fiat cōuersio. **Quicqd̄** aut̄ fit d̄
frumento extra hūc modū ma
lū est ut dicit **Rabi Moyses** i
suo libello de regimie sanitat̄
ca: p̄mo ut panis azim⁹: pasta
decocta in aq̄ ⁊ huiusmōi gnū
etiā decoctuz ut ip̄e ibidē dicit
nō est laudabilis cibus req̄rit

.n. fortē ⁊ potentē si dachū ut
digeratur. **Nō** multū aut̄ exi
stimo nocitura lagana subtilis
sima sicuti q̄ publice florētie
nre qd̄ patrie v̄duntur dum
mō multū clara ⁊ cū bono bro
dio fiāt. **Panis** etiā ut cēs tra
dunt ex panico: milio: ⁊ spelta
fectus ⁊ ab oi forde purgato
optim⁹ ē si q̄s extra solituz co
medere possit. **Legumina**
vō cūcta vitanda sūt: ex eo qd̄
dure digestiōis ac ventosa exi
stunt: p̄ter lentēs aq̄ p̄ma pie
cta: brodiuz etiā cicerū rubeo
rū bonū ē p̄ferim si fiat cū la
cte amigdalaz ⁊ cū radicib⁹ us
feniculi ap̄ipetrofilli: fercula
etiā ex milio panico optima i
hac dispōne existūt: similis ex
pane cocto spelta: rizo: cuo et
huiusmōi ut dicit **Sentilis**. **Unuz**
tñ hortoz ut q̄cqd̄ sumat bene
masticet: teste .n. **Quic.** pº libº
⁊ sen p̄ma masticatio bona ad
digestiōez magnū p̄bet auxiliū
Carnes oēs q̄cumq; sunt prohibet
Rafis Almāsozis q̄rto: rō aut̄
ut i 3º eiusdē assignatur est qm̄
caro multū nutrit ⁊ corpus re
plet ac calefac̄. **Verū** pp̄t hōi
nū vniuersalē cōsuetudiez q̄ et
quō sumi debeant scribamus.
De q̄drupedibus igitur caue
ant a carnibus bouinis ⁊ abu
lantū magnoz ut dicit **Vali:** sūt
.n. dure digestiōis et grossos

+Capitulum.

gnāt humores: **C**aro edulina optia ē ut mihi videtur ex eo quod est tpata nullā habēs in se malitie ad mixtōez teste **R**a si **Almāsois** 3: **A**gno sūt raro utatur: multa siq̄dez habūdet hūiditate. **U**n̄ **Auerrois** 5: col get. **M**aior inq̄t pars medicorū abhoiatur carnes agnozuz eo qd̄ multa hūiditas t̄nietur sup̄ eos. **L**actēte vitulo similiē t̄ castratis poēt aliq̄n̄ uti generant. n. bonos hūozes teste **Auerrois** 5: colliget. **S**alina aut̄ que nō dū pepit. t̄ gallo q̄ non dū calcauerit uti optimū erit. iunt. n. leuis digōnis t̄ pauca rū sup̄fluitatuz teste **C**ōciliatore d̄ra. 68. **L**audabiliores quoq̄ erunt si in apto aere t̄ bono t̄ nō i stabulo nutritē sint. **C**a ponibus vō iuuenibus t̄ non multū piguib⁹ aliq̄n̄ uti nō erit inutile. **S**z̄ incidit dubiū vtruz carnes porcine in hac dispōne sint bone t̄ nōnullis visū est q̄ sic quoz̄ fundamentū ponitur tale qm̄ nutritiōis rō similitudine pficitur cū nutritiō nihil aliud sit q̄ assimilatio nutriēt̄ i nutritū p̄fecta t̄ iō dicitm⁹ carnes hūanas in nutritiōe cetis fore laudabiliores: porcine aut̄ carnes similiōes nobis existūt p̄pter puod **S**alien⁹. 6: de ignio eas cūctis p̄ferre videtur. **E**t has carnes multi videntur laudare. **U**n̄ **Alibas** .5: t̄beo

rice ait. **Q**uadrupedū caro laudabilior est porcina i calore t̄ i hūiditate tpata cui p̄sonat q̄ p̄ dicit **Auicē**. **M**elior carniū est caro porcina t̄ sentit hāc carnē naturaliorē cetis hoibus fore **E**t **democrit⁹** ait. **P**orcine carnes qm̄ digeste fuerunt sanguinē nutriūt optimū. **C**ū igitur p̄ dicte carnes bñ nutriāt nec sup̄fluitates generēt sintq̄ i calore t̄ hūiditate tpate ut patet ex dictis p̄pter quod putrefactionē nō paciētur eis uti non erit in utile. **S**ed hec heresis a v̄itate deuiat. **N**utritiōe siq̄dē laus attēdatur i h̄ q̄ facilis sit digestiōis nō viscosū modicā hñs sup̄fluitatē teste **S**alieno de ignio t̄ alimētōz 2: hec vō cāo difficilis ē digestiōis t̄ viscosa multū nec qd̄ multuz nutrit est eligendū ut i sua rōne assūmebatur sed qd̄ possit celerit̄ digeri multuz. n. nutritiua ut plurimū aggrauāt v̄tutes t̄ t̄ u miditates pariunt superfluas qd̄ maxie in h̄ tēpore vitandū ē. eaz̄ t̄n̄ extremitatib⁹ cū acetō d̄ coctis aliq̄n̄ poterim⁹ uti. **D**e silnestribus vō scien dū qd̄ laudabiliores domesticū sūt: ex nimio. n. motu t̄ labore sanguis subtiliatur porzi apiuntur t̄ eoz̄ sup̄fluitates ppelluntur teste **C**onciliatore d̄ra. 68. **I**nter quas capreolo uti optimū erit. **U**nde

Almansor & **Auicenna**. Caro gazel inter huiusmodi carnes melior habetur. **Aepores** etiā presertim iuvenes bone sunt. Porco siluestri aliquando vti poterit. **Unde** cas. 2.° **Aspiani** dicit & qui eos imitantur qd' melior caro est caro porci siluestris: omniū autē predcōz & dicendōz iniōria abiciantur propter eorū viscositatem.

De volatilibus vero caro perdicis optima ē quando quidem sicca ac multum digestibilis existat. **Unde** **Galenus** alimentoz 3.° **Digestibilior** est caro volatiliū et maxime perdicis. **Et** idem 8.° de ingenijs: ex volatilibus aut optime quidez perdices: simul cum montanis omnibus passeribus: ubi fm **Conciliatoz** per passerēs intelligit aues minutas & non vere dictos. **Sunt** enī calidissimi & luxuriā incitantes: **Strana** etiā vtilaudabile erit. **Est** enī cibus leuis **Uā** ysaach & **Almansor**. **Starne** caro omni carne leuior iuenitur: **Ardo** etiā ex eo qd' multum est digestibilis ut dī alimentoz 3.°. **Similiter** & **fascianis** vesci proderit. **Paucnes** autē ex eo quod est caro dura & difficilis digestionis ut dī **Galenus** alimentoz 3.° oīno vident. **Carnes** vero pipionum passerum gruuz & similitum: et

demā cuncte aues que degūt in paludis vitande sunt. **Similiter** etiā ut dicit **Petrus** de tosignano omēs aues habentes collum longū ut sunt grusciconia & huiusmodi. **Sumantur** autē predcē carnes elisse cefis. n. paribus asse sūt humidiōres elissis auctore p̄ho methauroz. 4.° **Sint** autē carnes que administrantur decocte in acetosis ut dicit **Auicenna** in p̄ma quarti. **Similiter** & **Rasis** in 4.° **Almansoris** qui cū prohibuisset carnes inquit q̄ si magna necessitas carnez comedere cogat galli starne et perdices masculi edus quoq; & vitulus cum aceto: & vne a greste succo & sumach & his similibus conditi edi debent. **Si** tamen carnes quis vellet assatas: p̄mo aliqualiter elissentur **Larnium** vero brodia maxie pingua vitanda sunt. **Salsa** viridis que fit ex petrosilio aceto & cinamomo sumni potest & demuz omnes sapes cum succo granatoz muzozuz aut limonum sucis uel arantiozuz & his similitum fiat: ac etiā cū cinamomo ex eo quod putrefactioni contrarium est ut dī **Auicenna**. 14. **En** tertij ca. o cura debilitatis epatis. **Fiant** etiā sapes cum alijs aromatis ut ziziber: macis: gariophili & huiusmodi: ex qbus

Capitulum.

stat depositio fm hominis appetitum: ac etiam fm temporis exigentiā: ⁊ i talibus saporib⁹ amigdale admisci potuerunt. **Sentilis** autem describit tales puluerem cum quo debent fieri saporibus omni tempore. In maiori tamē quantitate i hyeme q̄ in estate: ⁊ fit sic. **R.** cinamomi electi oñ. semis manne. 3. 1. ⁊ semis: gariophiloz: been albi ⁊ rubei an. 3. semis: coralloz rubeoz. 3. 1. cardamomi. 3. 2. croci. 3. semis: zuchari ad pondus omniuz ⁊ fiat puluis subtilissimus ⁊ cribelletur. ⁊ fiant saporibus cū eo ut dcm ē.

Piper autem vitadul nāq; humores ⁊ corp⁹ calefac.

Oua forbilia gallinaruz maxime si i domo concludere nō sint: ⁊ in bono pascantur loco: abiecto albumine ⁊ cum aliqua acetositate sumpta: ⁊ assata uel in aqua decocta ac aliquantulum salis sup infuso sunt boni chini: ⁊ sic sumpta putrefactionem non patiuntur. **Alia** vero ouoz genera ut anserum ⁊ huiusmodi vitada sunt: multas nāq; pariunt superfluitates.

Caseus autem pferti recens ut dicunt sapientes vitandus est: maxime quidem super eo bibendo corrumpitur, n. primo

⁊ demuz ceteros corrūpit humores: ut dicit **Galienus** q̄rto regiminis acutoz omento. 9° verū existimo q̄ pro pcuratione digestionis post cunctas epulas. paruz aliquādo sumere non noceret qui tamen nō multum salutus foret.

Lac vero quoniam teste **Auicenna** in quarto can. Et **S** en p̄ma eorruptioni parat⁹ est: dimitti debet. **Usus** tamelactis capzini uel afinini ex infuallo valet si sumatur in mane cuz multo zucharo pro pharmaco ⁊ non pro cibo.

Pisces omnes phibz **Auerrois**. 6° colliget: sunt. n. multuz corrūptibiles. cui autē eos comedendi appetitus adesset min⁹ nocui uos eliciat. non igitur eligatur magni. **Max** ut dicitur quinto colliget laudatur in piscib⁹ paruitas: sed eligantur ut dic **H**entilis quoz corpora sunt media inter magnū ⁊ paruum q̄ sunt velocis motus et parue viscositatis ut sunt illi qui in currenti aqua ⁊ inter saxa nascuntur ⁊ hos laudat **Galienus**. **De** marinis eligantur aurata passera ⁊ huiusmodi. **De** vallibus vero minus nociui sunt lucij. **De** lacunalibus carpiones. **Sūmo** pere aut quilibet viter viscosos pisces ut anguillas tunchas et huiusmodi. **Modus** autē eos

Medendi fm aliquos est: ut coquantur super carbones accensos. Unde **Rasis Almanforis** quarti inquit. Pisces autem si comedere voluerit super carbones assatos comedant. Possunt tamen alio modo ad ministrari fm **Sentilem**: nam pmo squamentur ⁊ eleuentur viscera: postea coquassetur cuz aneto aceto ⁊ sale ⁊ assetur uel eliscentur: nullo tamen mō in oleo decoquantur. quin imo a rixis cum oleo abstinentur est ut inquit **Sentilis**. Sumantur autē tēpore frigido cū aromatis conditi tēpore vō calido cum acetosis. tales vō sic pparati minoris sunt supfluitatis. Et dicunt multi qd piscis salutus melior est non falso. qm̄ quidem sit minus putrefactioni paratus. Sed salua pace sic dicentur: cuncte res false vitande sunt presertim tempore calido. licet. n. ut aiunt ratiōe salis a putrefactione pseruent calefaciunt tamen sanguine ⁊ adburnendo corrumpunt. vñ ut patet ex eaz vsu scabies generatur.

Herbe aut omnes si in ifecto aere nascantur dimitti debent. simili ter ⁊ fructus. Unde **Rasis Almanforis** 4° fructus inquit ⁊ ollera que tali nascuntur tēpore sunt dimittenda: nā tunc

omnes corrupte nascuntur et in malitia participare videtur. Si vero in bono aere nascatur eligantur herbe minute ut feniculum petrosillus menta salvia ruta fumus terre ⁊ huiusmodi que tamen de cocte sumantur. Latucas vero tpe calido ⁊ portulacas sumere poterit. Similiter endiuiaz ⁊ parum boraginif. Cetero vero dimittatur multas. n. hūiditates aquosas ac corruptibiles habent ratione quarum humor inde ignatus: est putrefactōi paratus.

A fructibus re cētibus et dulcibus est abstinentum ut dicit **Almansor**. aliquibus tamē qui in bono aere orti sint uti poterimus: ut limonibus arantijis citris granatis amigdalibus auelanis cerasis acetosis nucibus ⁊ pineis. **Poma** vero si assumantur sint acetosa que in igne decoquantur in tali enim decoctione ignis remouet eoz malitiam. Et comedant multi caricas in parua quantitate sumptas ante pradium. Sūt. n. minoris malicie teste **Salieno** ⁊ valent contra venenuz. Et melius esset post cibum uti coriandis p̄patis sunt enim magne utilitatis in casu ut dicit **Auicenna** 2° cañ.

Utentur omnia vaporosa

Capitulum.

ut sunt pōzi cepe alliu & huius
modi. Cepe tamen fm aliquos
in parua quantitate sriptuz cū
aceto vtile est: generat. n. hūo
rem corrodentem venena. ut
dicit Auicenna in 2° cañ. **D**ul
ti etiam allium comedant: est
tñ rusticorū tyriacha & inficit
vermes ut dicit Auicenna. j6.
tertij tractatu 4°. Posset tamē
aliquis eo uti tempore frigido
uel pluuioso dūmodo sit coct^o
& i modica quātitate: nā i tali
tēpore ē tyriacha ut dicit **Galie**
nus. j2. de igenio sanitatis ca?
9°. **S**entilis autē asserit tali tpe
vītato eum comedere pdesse
sibiq; fore tyriachā. **N**obiles
autem & delicati oīno vitent.
Unde magnus medicus zoar
in pestilentia quadam que ex
corruptione aque attingit ipm
vitupauit. **O**mnia aut dulcia p
poss vitentur: bec. n. opilant
ppter amicitiam qz habz
nā cum eis. dicit. n. **A**uicenna
quod dulce nutriens rapit nā
ateq; digeratur & maturescat
& corrumpit sanguinem: ppe
quod dixit **Almansor** q; cauere
debemus a confectionibus de
melle factis. **O**leo autem i par
ua quantitate uti poterit pro
condimento subtili i substātia
& sit coloris citrini & ab oliuis
bene maturis extractus.

Sitis hoc tempore su
stinenda non est

teste **Aicēna** in pma quarti. iō
sentit **Rasis** in 4°. **Almansoriz**
& dicit quod vinuz hoc tempore
dimittendū est & acetuz cū aq
tēpatuz est bibenduz vīn quo
niam qui minus emulcit elicit
sanguinem. iō non pibendo
ipm quod debz sūmi scribam^o.
Sit igitur vinū album uel sub
rubeuz debile & odoriferū sa
poris acri: uel mediocris: cui
aqua admisceatur fm vini po
tentiā habito etiam respectu
ad bibentis cōsuetudinem simi
liter & tēpus: & laudat **Alman**
for aquaz sanich. i. aquā ordei:
horoz tamen & osulo ut aqua
sit cocta. decoctio. n. ipaz recti
ficat: de ipa tamen inferius di
cetur. **V**itetur vinuz rubeū et
grossum ac dulce qm opilant.
Vinum etiam potens ut mal
uaticum & simile vitandū est.
inflāmat. n. nimis ac superflue
calesact teste **Galieno**. 7. tera
pente. **D**icit tamen ppatro
ta meus **Thomas** de gharbo
in pmo febriluz quod etiā tan
git **Sentilis** quod cū vinū po
tens maxime sit pportioabile
spūi: ppter qd putredini cōia
tur & maxime venenose qualis
est illa que est cā pestilentie.
Unde vinū maxie potens con
fert venenatis: naz cōfortat sps
& multiplicat. iō sanitat cā: eius
vīsus i modica quantitate ante
exituz de camera bonus esset.

non tamen in magna q̄titate
 ⁊ per moduz potus sūmi debz
 ob cām iam dictam. **L**auent
 animo nouo ppter. n. humidū
 aqueū ⁊ cruduz in se est putre
 scibile. **A** vino v̄o pueri multū
 abstinere debent: nā cū vinuz
 multuz nutriat ut testatur **Sa**
lienus 3: de complexionib⁹ vinum
 inq̄t est de maxie nutriētib⁹ ac
 etiam maxime calefaciat ut di
 cit: **Salieus** septimo terapen
 tice maxie nocebit oplexiōi ca
 lide: huiusmōi aut̄ ē p̄teroz o
 plexio. **U**n̄ p̄ practice scribitur
Nō ouenit pueri vinū ppinari
 neq; asuescere ip̄is. ē nāq; ople
 xio calida ⁊ hūida ⁊ patiuntur
 acceleratōez putrefactiōis hu
 moz. **P.** cū vinū absolute eis p
 hibeat̄ur: maxie hoc t̄pe ab eis
 vitandum erit ppter nimium
 eozuz calorem: iō **Auerrois**. 5:
 colliget inq̄t. **S**cias quod vinū
 ⁊ ceruisia mala sūt pueris: eo
 rum capita replent: ⁊ malo ca
 lore calefaciūt eos: ⁊ **Auic.** t̄tia
 sen primi ait. **P**ueris vinū da
 re ad bibendū est sicut ignem
 igni addere in lignis debilibus
 ppter qd̄ i libro de sōpno ⁊ vi
 gilia scribitur. **P**ueris nō psūt
 vina. **E**t **Salie.** d̄ regie sanitat̄
 5: sic vinū pueri ē d̄issimū ita se
 nib⁹ utilissimū. **V**inū igitur in
 hac dispōne qn̄ potius sp̄ i ma
 gna copia ⁊ maxie p cibo pue
 ris dari nō debet ob d̄cas cās:
 ee t̄m̄ aliq̄n̄ medicatiōis gr̄a :

ut a piēdo ⁊ v̄inā picciādo ⁊ ut
 humiditatē deficeret ⁊ sic de a
 lijs cās. **U**n̄ **Aliabas** inq̄t. **D**e
 tur pueris modicū t̄m̄ vini ut p
 uocet v̄inā ⁊ minat ab eis sup
 flua ⁊ hūectet siccitatē q̄ acci
 dit eis ex labore. **I**n h̄ t̄m̄ ē ha
 bend⁹ respect⁹ ad vsuetudiez.

De aq̄ v̄o illa q̄ fluit sup
 locū mundū ⁊ lapido
 sū q̄ sit clara: ⁊ nulli⁹ sapor̄ vel
 si alicui⁹ ad dulcediez tendat ⁊
 tactu ē frigida melior erit: ta
 lis. n. aq̄ teste **Ysaach** i suo de
 dietis pticularib⁹ nō ē admixta
 aliqb⁹ malis vaporib⁹. **D**is etiā
 aq̄ q̄ cito calefit ⁊ ifrigidatur ⁊
 i q̄ legumia cito decoquūtur ⁊
 i q̄ cozpm imagies nō repsen
 tātur bona erit. **E**t dic̄ **R**asis
 in 4° **Almāsozis**: qd̄ aqua q̄ in
 superficie terre manifesta erit.
 bibēda ē. qd̄ credo esse verum
 dūmodo aer in tali loco nō sit
 ifectus: aqua aut̄ boni fontis
 uti possum⁹ dūmodo sit clara ⁊
 lenis ut dicit **Sentilis**. **S**cias
 etiā qd̄ aqua q̄ est in montib⁹
 melior est illa que est i vallib⁹
Aqua que cum potu sūmitur
 presertim tēpoze frigidō sit de
 cocta: decoctio eniz rectificat
 aquam teste **Auicenna** in pri
 mo canone ⁊ sen tertia. **E**t lau
 dat **R**asis ut supra diximus a
 quam sanich id est aquam cuz
 ordeo decoctā. **S**i quis tamē
 eam decoctam summere nol
 et: ante potum per aliquod

Capitulum.

tempus vino admisceatur. nā
ut dicit **A**nciliator dīa. 70. si
aqua ei pmisceatur multa: et
proprie hora qua bibitur ven-
trem et intestina ifirmat et ven-
tosum dolorem causat. Et ideo
dicit yprocrates regiminis acu-
toꝝ secūdo. Vinū aqua mixtū
stomachuz debilitat et generat
ventositatē in intestinis. Et **Ra-
bi** Moyses in libello de regie
sanitatis inq̄t. Vinū limphatū
absq̄ dubio ventositates gnāt
et possibile est generare tremo-
rem: et subdit. Narravit hoc
Auenzoar q̄ singularis fuit in
generatione sua et magnus in-
ter nobiles artis: q̄ vinū lim-
phatū generat illud si bibatur
statim cū limphatus est: s; qñ
limphatur et stat per horā vnā
aut plus deinde bibitur illud
erit tunc bonum valde: post q̄
vinositas supat aquositatē:
et ipaz alterat et eius rectificat
plexionem. hec **Rabi** Moy-
sea. Et ideo pmo practice iube-
tur tempari aqua per .6. horas
anteq̄ sumatur.

Capituluz tertiuꝝ de
sompno et vigilia.

Secūdū
Auenzoar i etia
Fen pmi. Sani
de re sompni co-
gitare debent ut eis t̄pate ad-
ministratur et oportenti hora et

non superflue: tempatus. n.
sōpnus ut ipse dicit nālez ytu-
tē potentē efficit: ut suas pfici
at opatices augmentū pbens
qz spūs phibēt resolutioꝝ: nā
spūs tunc ad incioꝝa trabūtur
quo etiā debite administrato
melior fit cibi digestio. Dormi-
at igitur. 6. horis uel. 8. ad plus
nimis. n. plixus sōpnus hūectat
cuius d̄riuz s; desiccatiū regi-
men habendū est. Sit aut̄ scm-
pnus nocturnus a cōestioe len-
guis saltē p. 2. aut. 3. hōas: neq̄
.n. post cibū est dormiendū nī
si cōpleta uel saltē facta medie-
tate p̄me digestiois. **S**l. n. ime-
diate sup repletionē dormirēt
sōpnus nō esset cōtinuus ut dic̄
Anciliator: imo de latere i lat^o
reuolutio fieret. Et dormiat
p̄mo sup lat^o dextrū p. 2. horas
uel circa: postea super sinistrū
per quattuor horas uel circa:
et demū postmodū sup dextruz
reuertatur et ibi sōpnus cōplea-
tur. **U**n̄ **A**uic. tertia fen p̄mi.
Oportet inq̄t ut post cōestioꝝ
p̄mo sup dextrū latus dormiat
pauco t̄pate. deinde sup sinistrū
reuoluatur et postea reuoluat
se sup dextruz. et a sapiētissimis
medicis cā assignata est: nam
sup dextrū q̄dē p̄mo dormien-
dū est ut alimētū fundū petat
ventris in quo pp carnositatez
et p̄pinq̄tatez ad epar et zubuz
perfectioꝝ efficitur digestio:

no limphato

postea reuertatur sup sinistrū quoniam fundus ventris ita lateraliter quodāmodo tendit i situ: habebit etiam epar supposituz calefaciens ipm sui calore contactiuo quasi quodaz pondere cōpressiuo ut inde fiatnr uehementius in illum. Et ideo dictuz est ab Auicēna j3. Fen tertij. Sōpnuz super sinistrum latus esse plurimi iuuamenti: propt cōprehensionē epatis super stomachuz. Post hoc vero digestionē in ventre iam perfecta reuertatur super dextrum: ut fundus stomachi declinans in dextrū aperiatur ceu dictum est a natura: ut qđ superfluuz pondus ventri qđ in eo continebatur descendat. Unde Auicēna. j3. Fen tertij canonis inquit. Sompn^o sup dextruz est causa velocitatis cibi quia pparatio stomachi et eius situatio facit illud necessariuz cū directe fundus eius petat quod est deorsuz. Et hic viuendi canon etiaz oī tēpore obseruari debet. obstaculo nō interueniente: naz si quis ventrem haberet fluxum propter pretactum ut super sinistrum dormiat opōteret: et si quis cōstipatus esset ppter oppositaz cām super dextrum cubare oporteret. Similiter hñs epar calidū ne super istum dormiat cauere debet. Qui vero ven-

trem habuerit frigiduz super sinistrum latus dormiat. Et sp dormiat capite et collo eleuati et nullo modo suppine: sic enim dormire malum est et ad malas ac prauas perducit egritudines ut dicit Auicēna. Naz propter situm currunt sup fluitates ad palatū et nares refiuntq; ad cerebrū et memoriaz submergunt et inde frequentē apostēa frenesis cāntur et icubus. nam ut dicit Auicēna. Superfluitates ad posteriora declinant. Et cum mane completo sompno surrexerit oīuz superfluitatuz euacuaciones taz sensibiles q̄ insensibiles p̄curet. Sensibiles quidē: ut egestiones vrine et huiusmōi insensibiles: ut que fiunt p̄ aptiones poroz ut cutis: caput pectēdo ac etiā brachioz et humerozū ut cū panno calido et aspero: humeros et brachia fricando fiant etiam ut dicit Almansoz gargarismi dieb^o ac noctib^o et fm eū: debent fieri cum aqua rosata in qua sumach madefactū fuerit. Possunt etiaz fieri iudicio me cuz aquafrigida et aceto mixtis. Sompn^o diurn^o dimittendus est: teste siquidē Auicēna in die dormire malū sit: generat. n. egritudines humectātes: corrumpit calozē: efficit pigritiam: generat apostemata: et febres et multa alia.

Capitulum.

Si tamen magna affuerit cōsuetudo: dormire poterit. **N**ā cōsuetudo est altera natura: teste **Galieno** libro. 8. de in genio sanitatis: quod etiaz confirmat **amphorilimorum** 2° **dinus yprocrates**. Et **phs metbaphice** 2°. **I**dez videtur asserere dū dicit quod propter consuetudinem apud legitas plus valent puerilia et fabularia q̄ sū me veritates. Potest etiam in die dormire si male precedēti nocte dormierit. **S**it tñ sompnus longus a cōmestione. nā ut dicit **Galienus** **amphorilimorum** 4° cōmento. 67. qui illico post cibum dormiunt: grauitatez in stomacho patiuntur. **S**it etiam talis sompnus breuis: remora zona et calciamentis et eleuato capite et a frigore precaueat. **A** supfluis etiam vigilijs cauendum est. **N**am ut dicit **Auicena** libro primo et fenicā a complexionē corrumpit cerebri aliquo siccitatis modo ipm debilitat et adhuriuimores: et acitas egritudines parturiunt. **V**igilie etiam supflue desiccant et de virtute resoluunt et desiderium augent.

Capitulum quartum
de motu et quiete.

Y**POCRATES**
in libro de
regimine sani

tatis totum sanitatis regimen i duobus congregauit: ut hinc scz a saturitate cōmestionis caueret: et ab exercitio non esset negligens: nam motus exsiccatur: quies vero humectat: et e causa retentionis superfluitatum: tale autem exercitiū ante aduentum pestilentie optimū est: pestilentiali vero tēpore vitandum est quoniam est causa attractionis multi aeris infecti propt̄ quod dixit **Deben Dalj** in p̄ma quarti quod tali tēpore corp^o omni modo debet exsiccari preter q̄ per exercitiū: quod nullo modo debet administrari. **S**ed cum sū **Rabi Moyses** in suo libello de regimine sanitatis. exercitiū pro motu forti et lento capiatur ex istimo **Auicena** intellexisse de exercitio forti et magno: ad qd sequitur exsiccatio corporis vnde de calor augmentetur: qui putrefacti aeris attractionis causa foret: sed exercitiū debile et paruum si fiat in bono aere summopere laudo. **F**iat autem tale exercitiū ieiuno stomacho et post superfultatum emissionem. **E**t ideo **Galienus** in libro de regimine sanitatis dixit quod sicut motus ante cibum totus est laudabilis. **I**ta post cibum totus est inportunus. **P**ropt̄ quod dixit **Rabi Moyses**: qd mot^o post cibum

offedit nimis nā motus vacuo
 stōcho factus excitat calorem
 naturalem per quem est dige-
 stio celebranda: ut cibus qui
 sumitur inueniat calorem a-
 liquantum excitatum ⁊ nō
 sopitum, vinificantur etiā spi-
 ritus per ipm ⁊ super fluidates
 propellantur quibus in corpo-
 re permanentibus natura neq̄
 operationes suas perficere:
 obtundunt enī calorem natu-
 ralem: ⁊ meatus impediunt
 per quos debent nutrimenta
 transire, fiat igitur hoc tēpore
 exercitium suauē ⁊ facile in lo-
 coproprie habitationis prius
 aere rectificato cum suffumi-
 gationibus superius narrat.

De coitu autē

utrum vitandus sit vel non,
 sciendum quod eius finis pri-
 marius ⁊ verus est propter ho-
 minum generatiouem: et hūc
 deus instituit ut patet **Genesif**
2°. **A**rescite inquit deus ⁊ mul-
 tiplicamini: ⁊ huius finis veri-
 tas etiā ab infidelibus intel-
 lecta fuit. **U**nde **Abiabas** q̄nto
 theorice inquit, **N**atura coitū
 instituit generandi causa ut in
 de species permaneret aialiū
Quod etiā asserit **Cōmēnta-**
tor Auerrōis. **S**ollicitudo di-
 uina cum nō potuit facere ani-
 mal fm̄ indiuiduum permane-
 re miserta est ei in dādo ei vir

tutem qua possit permanere in
 specie. huic cōsentat quod dicit
ysaach. 6. viatici. **D**eus i aiali-
 bus in coitu admirabilem ac i-
 sepabilem delectationē exhibuit
 ne forte coitus ab hēmiā-
 tione destrueretur generatio
Est ⁊ ali⁹ finis secundarius fm̄
 medicos ut. s. fiat causa sanita-
 tis nam coitus debite admini-
 stratus teste **R**onciliatore est
 iuuamentū q̄ multiplex. red-
 dit. n. hominem alacriorem au-
 dacriorem minus irascibilem
 minnsq̄ cogitātem: ingenio-
 sorem moribus grauiorem:
 corpore leuiorem: ⁊ meli⁹ dor-
 mientem: caloremq̄ excitat na-
 turalem ac eius firmat virtu-
 tes: confertq̄ melancolie: ac
 renum doloribus: et egritudi-
 nibus flegmaticis dūmodo ca-
 liditas fuerit sufficienter fortē
 preseruat etiā ab apostema-
 tibus inguuium: et partium ge-
 nitalium fumum reuocat ca-
 put petentem ⁊c. **P**onitur ali-
 us finis prauus ⁊ pessimus. s.
 causa delectationis: ⁊ hic finis
 cōmuniter omnibus preponi-
 tur. **U**nde 5⁹ theorice dicitur.
Maioris partis hominum in
 appetendo coitum delectati-
 onis causa: preponitur: pau-
 corum vero finis ⁊ propositus
 liberorū pductō: ⁊ h̄ finis ne dū
 a catholici verū ⁊ ab infidelib⁹
 phibetur: nā ut dicit **R**onciliator

Capitulum +

vitam abreniat: senectutez ac celerare faciens: intellectum: et sensum et omnes virtutes debilitat: ac corrumpit calorem: nervos dissolvit et articulos proprie anchas et uniuersaliter inembra gressus: oculos: cerebrium: et ventrem precipue debilitat: oemq; corpori dispoñem acqrens praua. Ad ppositum igitur loquedo concordati sunt sapietes: in h tpe quosda aliqñ lz raro eo vti debere: sanitatis gra: nam alias sperma retentum in venenu duerteretur. habito qdez respectu ad oplexionem et tempus. Un corpa calida et huda coitu iuuatur. ut dicit **A**cciliator. et. 6. de regimie sanitatis **S**alieu^o ait innoxia venerea solu humidis et calidis sut. Corpa vero sicca a coitu oino cauere debent ne dum hoc tpe qñ potius semp. vii **A**lmásoziis 4ª coitu corpa hntia sicca: ut ab inimico ifficiente sibi cauere debent. **U**sus aut eius dz esse post ciboꝝ ventris digestionē ac eozuz desceusuz. **U**n **Q**uic. xx. sen tertij canonis inqt coitus bonus ille est qui fit hora qua supfluitaturz seqtur euacuatione quod erit celebrata digestionē in ventre. **T**epus vero in hac dispoñe quin imo semp magis accomodatam est ver: deinde hyemps postmodum estas. **I**n autupno autem mi/

nime fiat. **U**nde est commuue prouerbium. **S**anus in autupno fore si vis parcto cūno **E**t **D**aliabas ait. minuatur coitus in autupno et tepore quo graues et pestilentiales iminet morbi. **E**t dicunt medici sapientes quod in hoc est habendus respectus ad osuetudinē. nam assuetus coire si mox absteret multu sibi noceret nā inde qd veneno simile gnaretur et in corpore morteꝝ induceret. et interdū repentinā ac egritudines plurimas et. **U**niuersaliē praua corpi acqreretur dispoñe ceu mox religiosatis et viduat) mox absterere vouentibus: ut dicitur. a **S**alieno interior 6°. **Q**uidaz autem dicunt q coitu multo in pestilentia qlibet vti debet qñ infrigidat et desiccatur. **S**ed hi tales nō parū a vitate dentant. nā **Q**uicena **R**asis et ceteri sapietes opositū dicunt et posset probari roibus manifestis. et expientia videtur qñ corpora multo coitu vsa citius inficiuntur ut dictuz est supra et eoz friuole rationi respondemus: dicentes quod cū virtus caloris naturalis fuerit fortis calefacit corpus: cum aut fuerit debilis dum fit calefacit quo expleto infrigidat consūmit ad debilitat. **E**t de hoc coitu loquitur **Q**uicenna in 3° de aialibus dicit quod pl. e nocet

euacuatio spermatis per coituz:
 q̄ si quadragesies tm̄ a corpe
 sanguis exiret: Breuif igitur
 cludendo: fm̄ medicos san-
 guinei carnosī & multo choitu
 assueti: & qui natura sunt mul-
 ti spermatis aliqui ip̄o poterūt
 uti: nec statim tales abstinere
 se debent ut dictū est. hic tamē
 finis sc̄z sanitatis causa: nō po-
 nitur a theologis. sed tm̄ vni-
 .s. ppter gn̄ationez ut dictuz
 est. Ego aut̄ hic nō ut theolo-
 gus: sed ut medicus loquor. Ca-
 ueāt vltimo a balneo aque ca-
 lide ut dicit Auicē. & alij sapien-
 tissimi medici est. n. cā supflue
 calefactionis & ex p̄nti attra-
 ctionis multi aeris infecti: ut
 dictum est. s.

Capitulum quintuz de euacua-
 tione & repletionē.

Eloniaz

Quoniam Auicē. in p̄ma
 q̄rti nulla cāz si-
 ne patiēt] aptitu-
 dine agere apta nata ē. Unde
 volens corpus suū indispositū
 reddere nō patiētur. Vitet igi-
 tur supfluam repletionem et
 debite euacuatus existat. Vñ
 i n tertia sen p̄mi ait Auicenna
 quod qlibet repletio in quali-
 bet dispōne est p̄necabilis siue
 ex cibo siue ex potu: maxie v̄o
 hoc t̄p̄e p̄nitiosa est a dec q̄. Al-
 mansor & Auicē. & ceteri docti

& sapiētes medici vna ducne
 re dicentes cibum & potū mi-
 nui debere. Vitet igitur super-
 fluā repletioēz & vniciis epulis
 sit contentus: diuersa nāq; ci-
 baria diuersas digestionū acti-
 ones requirunt teste Rabi
 Moyse in suo libello de regi-
 mine sanitatis ppter quod di-
 xit Auicēna. j. tertij. capitulo
 de destructione appetitus qd̄
 debemus cauere in vna mēsa
 multitudinem ciboz. Temp̄o
 autem & hora comedendi bñ
 limitari non potest: nunq; tm̄
 comedat nisi perfecta digestio
 precedentis cibi: & nisi ver̄o exi-
 terit appetitus nec vsq; ad sa-
 turitatem comedat sed reliq̄is
 famis remanētibus ut inquit
 Gentilis. Teneatq; suuz ven-
 trem fluxum: quod si non est a
 natura: artificialiter fiat cum
 cristerijs suppositorijs & pillu-
 lis & farmatijs infra dicendis:
 ita quod quottidie saltē semel
 bñficiū ventris habeat. & vie
 v̄inales cum diureticis tene-
 antur aperte: Si verō aliqui in
 superflue comedendo accide-
 ret error vomitu uel sinu ven-
 tris expellatur: uel ut dicunt
 quidam sequenti die famelic̄o
 maneat aut longo & suauī v̄ta-
 tur incessu. Verum quia d̄ hac
 materia inferius dicemus in
 capitulo de potionibus & far-
 matijs iō leniter p̄transeo.

Capitulum .

Capitulum sextum de accide-
tibus anime.

Quoniam in gemio sanitatis
passiones anime
multum alterant: ideo in hac ois-
ponere debet homo circa ipsas
bono uti regimine. Fugienda est
igitur ira que est causa maxime
inflammationis. Et. n. ut dicitur
a Galieno 2º de accidenti et mor-
bo feruor caloris in corpore ex-
istens propter fortem motum
aie. et phs ait quod est accensio
sanguinis circa cor: vitetur igitur
ira cum oia membra supercalefa-
ciat ac propter feruorem cordis
oies actus rationis confundat. Tri-
stitia etiam fugienda est nimis
.n. corpus infrigidat et defic-
cat. et ideo dicit sapiens spiritus
tristis desiccatur ossa animus gau-
dens etatem floridam facit. et
Galienus primo libro de regimi-
ne sanitatis inquit. quod fu-
ror: fletus: ira tristitia: sollici-
tudo: amplius quam oportet et vi-
gilie que superfluunt febrium et
aliam egritudinum sunt prin-
cipia. Idem videtur sentire phs
2º ethicoꝝ dicens. Et tristitia
quolibet iturpefacit et corrumpit
naturam hominis: delectabile
autem nihil horum facit. vitetur igitur
tristitia et timor suppedire
tur: nam multoties sola imagi-

natio mouetur diuersimode
corpus. ut dicit Gentilis: et idem
dixit Galienus. 6º naturalium et primo
prognosticoꝝ timore. 5º quod ima-
ginato facit casum. idem testatur
Auenenna primo canonis tenet et a
dicens quod imaginatioes animales
impingunt res naturales: imo ipse
met extimatioes mouent huius
res ut ipse dicit primo quartum. idem etiam
testatur phs primo de animalibus
Gaudeat tamen tempore: nimium enim
gaudium calefacit. propter quod
dixit Iohannes Jacobi. cito ira
et gaudium nimium euitetur na-
cito appetit eorum mala impo-
sio. Audiat fabulas nostri Iohannis
bochaccij. Facetias nostri pogij
hystorias delectabiles et lani-
milia. Trasci tamen partem si non
perseuerauit in ira non nocebit.

Capitulum septimum et vltimum
de preseruatione a pestilentia
per medicinas et potiones.

Am de
preseruanda die-
ta do duce huc
usque tractauimus
nunc autem opus est sicuti polli-
tici sumus ut de 2º principali bono
nephriticule fiat sermo: in quo de
farmacijs sumendis ab eo qui
se in columnam tenere vult scriba-
mus et scias quod prius debent
fieri purgationes vniuersales
et postmodum particulares et he-
quidem secundum hominis exigentiam

in aliquibus p flobothomia in
 qbusdam p farmatiā. Unde si
 corpus fuerit sanguineū ⁊ car
 nosuz ⁊ habūdauerit sanguis
 ac oēs humozes sup eqlitatez
 fuerint aucti flobothomia vtē
 dum est: que fiat in pua quan
 titate ut si caderet in pestiferū
 morbu3 posset iterū flobotho
 mari: ⁊ scias q hec flobotho
 mia multuz est vtilis: per ipaz
 siquidē sanguis euacuetur: qui
 ex suis qualitatibus magis est
 putrefactioni paratus corpus
 etiā ifrigidat ⁊ desiccatur: ppter
 quod febrī idispositū redditur
 ⁊ demū ex sequeūti attrahēdi
 aerē dimūuitur necessitas: et
 hanc flobothomiā laudat **Ra**
sis. Si aut inqt in corpe appet
 aliqua omotio: minutioni sine
 mora insistentū est. ⁊ dū egrī
 tudines timētur ⁊ nō dū eue
 nerint plus secure eis ceditur
 minutio fm **Auiē.** in q̄rta p̄mi
Et fiat flobothomia de vena e
 patis uel splenis habito tamē
 cōsilio medicorū. Si vō aliq̄ cā i
 pediret nō fiat: ut si mulier fo
 ret pregnans: uel esset aliquis
 virtutis debilis aut h̄et fluxū
 emorroidaz ⁊ huiusmodi. In
 hoibus aut alius cplexionis
 fiat purgatio p farmacum: ita
 qd̄ pus capiat syrupū respiciē
 tem eius hūozes in corpe do
 minātes: ⁊ dū fuer int digesti
 euacuentur p medicinā aspici

entē illos. hec aut fieri nō pos
 sūt sine cōsilio p̄ntis medici. id
 circo in h̄ cōsulatur medicus.
Quare hec dimitto. describen
 do medicinas sumēdas h̄ tpe
 ut dei gr̄a ab hoc morbo nos
 defendam⁹: similiē ⁊ modum
 eas recipiendi. Cū igitur d̄ ma
 ne q̄s surrexerit: stet apd̄ ignē
 factū ex lignis ut sup̄ scripsi
 mus ⁊ siāt suffumigatiōes u t
 dictū est. ignis. n. hūiditatez ac
 corpis supfluitatē cōsumit. ae
 rem rectificat ⁊ similiē nālem
 calozē cōfortat. **Et** tunc uel an
 teq̄ surgat sicuti h̄ ordiābim⁹
 sumat aliq̄s medicinā ex his q̄f
 statim ordie oēs scribemus.

p̄bua

Prima medi
 cina est syrup⁹ b̄dictus ⁊ solē
 p̄rissim⁹ ⁊ a **Sentili** dinus vo
 catus quez dicit̄ exptū esse i plu
 ribus ⁊ reddit corpus siccū et
 mundū a supfluitatibus. cor:
 cerebrū: ⁊ epar cōfortando ⁊ a
 lia mēbra ⁊ dicit **Sentilis** q̄ si
 q̄s nō credit expiatur. **Et** ego
 in hac pestilētia vsus sum h̄ di
 uino syrupo: ⁊ dei gr̄a i colu
 mis hūcusq̄ p̄mansit: est etiā h̄
 syrupus tante efficacie ut dicit
Sentilis: quod oē nociuū uene
 nosuz humozē expellit substo
 ad exfiora p uia releuatōis na
 ture: ⁊ oēm p̄auaz corpis hūi
 ditatez rectificat: humozes ad
 benignū reducēdo: ⁊ dosis i nō

Capitulum.

Isectis est vncia. j. ⁊ semis si ife
ctis vō ab una vncia ⁊ semis
vsq; ad duas vncias ⁊ semis. Et
debet sūmi a non ifectis semel
in septimana ⁊ sūmatur i mae
⁊ dormiat postea p horā vnaz
uel duas. Tur^o descrip^o ē talis.

R. corticū citri: radicū cappa
rozū berberis: sandaloz rube
ozū: spodiū ān. 3. 2. gariophila
te buglosse: melisse boraginis
cicozee ān. Manipulū. j. aceto
se epatice pzasij ān. **M.** j. ⁊ se
mis: scariole agrestis. 3. 2. semi
nū coiuꝝ frigidoz maioꝝ. 8. cu
curbite melonis citruli: encu
meris: violaz ān. **M.** j. thimi:
epithimi sene: polipodij: ān.
M. 2. renbarbari. 3. 2. suci ab
sintbij: suci famiēre: suci ebuli:
suci plantaginis ān. 3. 6. miro
balanoꝝ chebuloz. 3. j. miroba
lanoꝝ eitrinoꝝ. 3. semis diagri
dij. 3. 2. zuchari albi libi. 2. fiat
syrupus aceꝝosetur aceto cito
nizoꝝ: thim^o epithimus ⁊ sene
dcoquātur fm artē ⁊ addatur
diagridij fm artē. Et sūmatur
ut dictū est: cū aq acetose uel
buglosse seu vino odorifero.

Secunda medicina
est ista.

R. folioꝝ rute numero. xx. me
diā nucez ⁊ caricā idē ficuz sic
cam ⁊ bene mastices ⁊ per os
huc illuc ducas ⁊ bñ: ⁊ demuz
spuas: uel si volueris trāsgluti
as: et sic ter successiue fiat: et

debet sūmi in mae ieiuno sō
macho: ⁊ banc mediciaz lau
dat Diascoꝝides dicens ipsam
valere cōtra oē venenū. Banc
etiā pōit Serapio i libro d sim
plicibus medicinis. Et testatur
Plinius similiē ⁊ Plutarcus i
vita magni Pompei p̄dictum
antidotū reptuz fuisse i scrinio
mitridatis regi pisside aurea.

Tertia medicina est
farnacū cō
positū ex aloe mirra ⁊ croco ⁊
multū omendatur a **Rasi** i 4.
Almansoris ⁊ ab Auicēna in
p̄ma quarti. similiē ab Aueroi
in 6.º colliget ca^o vltimo. Acci
pantur igitur aloes sucrotini
uel epatici ptes. 2. croci orien
talis ⁊ mirre ān. p̄ vna d quo
sūmatur oī mane pondus ca
rattoꝝ sex cū. 3. semis vini odo
riferi aqua mixti. Sed p̄op̄
amaritudinē aloes melius est
ut reducatur h̄ antidotum in
forma pillolaz: cū aqua mēte
ut dicit Gentilis: ⁊ fiant ad q̄ti
tatē ciceris. ⁊ de hoc antidoto
auctoritate **Ruffi** sic loquitur
Rasis. Nunq̄ vidi aliquē bi
bentez banc mediciaz q̄ nō li
beraretur ⁊ p̄seruaretur ab e
pidimia ⁊ nunq̄ fuit inuenta
medicia sibi op̄ar. Et rō ad h̄
videtur eē manifesta: q̄n̄ hec
medicia nō fuit coꝝpus putre
fieri ⁊ ex oīti nō possunt apo
stemata generari: ponitur. n.

Septimo Syrupi optimi

uta mure et cruce

ibi aloes ex eo q̄ purgat super
fluitates collericas que sunt i
stomacho: ⁊ intestina purgat
a fecibus: ⁊ ex ositi p̄seruat a
putrefactione. ponitur etiam
mirra que teste Auic. ⁊ Galie.
a putrefactiōe p̄seruat: qd̄ p̄
nā p̄seruat corpora mortuoz
a putrefactiōe ⁊ alteratiōe ut
dic̄. Auic. Pōitur etiā ibi croc⁹
qui cordialis est. Et fm̄ Cōstā
tinū fac̄ penetrare medicinaz
in qua ponitur ad remota lo
ca ⁊ cor ⁊ reparat aurore Ga
lieno hūozes putridos: ⁊ nihil
mutat de hūozibus sed eos cō
seruat eq̄līter: idē etiā videtur
dicere Auic. Istamedicia non
semp̄ datur ad lassandū s̄z etiā
ad p̄seruandū ⁊ p̄ncipaliter
nō sp̄ datur gr̄a solutiōis vētr̄is
multi. n. hac solutiōe nō idigēt
s̄z qz putrefactōez phibz ⁊ hac
ō cā oēs idigēt. Sic. n. sal carni
b⁹ omixtū eas a putrefactōe p̄
seruat sic h̄ antidotū humana
corpa. ⁊ sumātur ante cibum
per duas uel tres horas.

Quarta medicina ē
bol⁹ armen⁹
qui ut testatur Auic. i 2. casū.
optim⁹ ē idē asserit Galienus
similiē Auerrois. 6. colligz: hoc
etiā cōfirmat Rasis auctorita
te Galieni in 4. Almansozis.
Qui potus d̄ omne venenū et
pestē multū valet: tuz qz aliq̄
liter ifrigidat cor: ⁊ humores

ertiguit: ⁊ p̄seruat ab oi ebul
litiōe humoz obustoz veluti si
aqua frigida sup̄fūdetur olle
feruenti nam tunc feruere ces
saret: tum etiā qz cōsumit ⁊ ex
siccat hūitates sup̄fluas ⁊ cor
di vicinas: tum 3. qz strigit et
claudit vias ⁊ meatus cordis
⁊ alioz p̄ncipaliū mēbrozū. ne
ifect⁹ aer uel fumolitas ad ea
attingat. Sumatur igitur ma
ne ieiuno stomacho boli arme
ni. 3. j. ⁊ cū acetobibatur ut dic̄
Galienus v̄m quia acetū mul
tis noceret p̄serti habenti vias
strictas ⁊ debile pectus. ideo
sumātur vini albi odoriferi oñ.
j. ⁊ sit vinū clarū ut eius virtus
pducatur ad cor. Qui etiā pos
set adiūgi parū aque rosate p̄
sertim tēpore calido. Et scias
istū potū optimū eē ut dixim⁹
ob rationes adductas si veruz
⁊ bonū puluerem habebimus
quod apud nos nō repitur ut
dicit Gentilis: cōsulo tamen ut
flegmatici similiē ⁊ mulieres q̄
plurimas stricturas pectoris
pati assuete sunt h̄ puluere nō
vrātur: p̄pter quandā clausio
nem viāz q̄ inuenim⁹ p̄ ipsuz
fieri ut scribit Gentilis.

Quinta medicina ē
terra sigilla
ta quā laudat Auerrois 6. col
liget. ⁊ dicit Conciliator quod
terra sigillata est huius pp̄rie
tatis: qz si inuenit aliqd̄ vene
d 2

Capitulum.

nū in stomacho: p vomitū ipm expellit. Si autem post eius assūptionez sūmatur venenū: numq̄ pmittit ipm ambulare p corpus ita ut corpa defēdat eiusq; custodiat humiditates. Uñ reges ⁊ pncipes oriētales ac meridionales ipa vtūtur in suis epulis: ppter venena clādestina que ibi exhibentur: q̄ terra sigillata appellata ē qm sigillo regū talis terra sigillatur. Vñ nunc perijt fides sigilloz qm ad nos regali sigillo sigillata non portatur.

Sexta medicina optima habita in libra Persarū regū ⁊ auctoritate Conciliatoris similis ⁊ Gentilis ē q̄ accipias lapidez ematibis in que insculpiri facias bomiez genu flexū cintū serpētem eius dextera manū teneat caput serpētis caudā uero sinistram ⁊ ponas hunc lapidē in anulo aureo ⁊ sub lapide pōas radicē serpētarie ⁊ portes tecum ⁊ pseruabit te ab oi veneno tā aeris pestilēntialis q̄ alterius generis uel maneriei.

Septima medicina ē tripheḡra p̄fica s̄m descriptionē Mesue q̄ ip̄e ponit in suo antidotario q̄ dicit esse magnā medicinā in estate pestilēntiali similiter ⁊ in autūpno cui⁹ dosis s̄m eū est oñ. j. cū aqua frigida aut

succo endiuie uel solatri uel loco succi ponas aquas.

Octaua medicina est vsus alicuius antidoti vermiū interfectiui. nā ppter magnā corruptionē videtur huic egritudini anecti quedā vermiū generatio. Pro quoz infestatione fiat tale electuariū s̄m illuz de cognano. S. fantonici abrotani an. oñ. j. seminum raphani: boli armeni: semis portulace an. oñ. semis. pulueris alexadrine q̄ steterit p diem in fusa i aqua rosata et aceto oñ. j. ⁊ semis cinamōi. 3. vi. zuchari quātūz sufficit ⁊ fiat electuariū ⁊ dicta infusio fiat solū in tpe calido ⁊ nō in tpe frigido: ⁊ detur ante prandiu p iij. horas a. 3. ij. ad oñ. semis. et valet si sūmatur ciatus boni vini bulliti cū oñ. j. absinthij ⁊ 3. j. nigelle ⁊ debet vinū bulliri vsq; ad cōsūptionez medietatis.

Nona medicina sunt pillule posite a Gentili ex parte valde in hoc casu cuius effectus est mirabilis que in principio sūmi debent: per quas testatur Gentilis se plures liberasse ⁊ cōficiuntur ex euforbij. 3. semis mastice. 3. j. dosis sunt scropuli. ij.

Decima medicina est electuariū maxime excellentie ⁊ in hac dispositōe

appropate efficacie ⁊ vocatur
 ellectuarium iperiale qd̄ vere
 iperatozibus ⁊ regibus con-
 uenit ⁊ est secretissimuz; sto-
 machi confortatiuū ⁊ cordiale ⁊
 in q̄n̄sdam ventris solutiuz
 sine molestia: ⁊ in sapore sua-
 uissimuz cuius vsus est ad q̄ti-
 tatez castanee uel auelane. Et
 ut aiunt **Philipp⁹ maria** **De**
diolani illustrissimus dux **Tos-**
me medices **Florentino** p se-
 cretissimo misit q̄n̄d a quodā
 disertissimo suo habuerat me-
 dico. **Componitur** antez sic.

S. been albi ⁊ rubei: floz vio-
 larum. limature ebozis: cexer-
 bitum añ. 3. ij. seminis citri mū-
 di: diptami albi: termentille:
 scabiose: pinpinelle: celidonie:
 bethonice: kalendulaz. i. floz
 oium mensuz: boli armeni ter-
 re sigillate: zeduarie: ligni alo-
 es seminis acetose croci añ. 3.
 ij. ⁊ ḡna. xij. **Reubarbari** mū-
 di electi folioz albatrĩ añ. oñ.
 semis gbientiane rosaz rubea-
 rū: ritobalsami: carpo balsami
 mirre añ. 3. j. cinamomi macis
 gbhariophiloꝝ. nucis muschate
 añ. 3. j. **Margaritaz.** 3. j. ḡnato-
 rū. **Faciti** semis ozimi: floz bo-
 raginis: floz buglosse: floz
 melisse añ. scropulum. j. grana
 vj. siniraldi: musci añ. grana. xij
 coralloꝝ rubeoꝝ: coralloꝝ
 alboꝝ: ambre añ. scropuluz

j. sandalozum trium: añ. scro-
 pulos. v. et semis: folioꝝ auri
 puri: folioꝝ argenti puri
 añ. numero. v. **Et** cum sirupo
 de acetositate citri quantum
 sufficit fiat ellectuarium. ⁊ su-
 mantur in mane ut dictum ē.

Undecia me-

dicina est antidotum inuentū
 ab auenzoar ⁊ est puluis s̄ma-
 ragdi. **Unde** si buffo hunc lapi-
 dem intueatur: ipius oculi cre-
 pantur ut experimento visum
 est: etiam predictus lapis si te-
 neatur imensa debilitat vtutē
 veneni: et si in ore virtutem in-
 ficiendi diminuit. **Accipiatur**
 igitur puluis in potu tempore
 pestis cuius dose s̄m **Sentilē**
añ scropuli. ij. **Et** dicit etiam
Sentilis quod si cum predicto
 puluere addantur terre sigilla-
 te ⁊ boli armeni añ. scropuluz
 ij. valet magis.

Duodecima

medicina est pharmacum positū
 ab **Auicenna** in prima quarti:
 et est algeleniabin. i. zucharuꝝ
 rosaceuz ut expositoꝝ decla-
 rant: quod maxime debet sum-
 mi infra diem tempore calido
 in tāta q̄titate q̄ta vno coele-
 ari capi potest: et in mane su-
 mantur coriāda preparata in
 quātitate eadem cum modico

Capitulum.

vini boni cordialis.

Tertiadecia

et quartadecima medicina sunt
medicines magnarum composi-
tionum. scilicet mitridati et tyriaca.
Et antequam ulterius procedam
scias quod tyriace compositiones sunt
plures: radicalior tamen est
ut dicit **Conciliator** differentia
94. illa que est andromaci de
qua librum construxit singulariter.
Unde dicit **Auicenna**. **I**n plu-
res medicorum sicut **Galienus** et
alii addere nisi sunt in tyriace
compositione non propter necessi-
tatem facientem illud necessa-
rium esse sed querentes ut re-
memorentur: et ut remaneret
in ipsa vestigium sicut remansit
andromaco. **T**alis igitur tyria-
ca ceteris melior existit: que di-
cta est a tyro serpente: quoniam
carnes ipsius ingrediuntur in
eam: et sunt veluti radix et basis
istius medicine ita quod eis pri-
uatis destruitur ipsa: ut testa-
tur **Conciliator** et ceteri sapien-
tes: et hec medicina a sua pro-
prietate specifica obsistit vene-
nis et per consequens multum re-
pugnat putredini pestilenti-
se: que est directe putredo ve-
nerosa. etiam effricat humidita-
tes corporum ex quo etiam fit ma-
gna custodia a febre pestilenti-
ali. Unde **Galienus** in libello ob-

comoditatibus tyriace affini-
lans pestilentiarum venenis ani-
malium venenosorum de ipsa
sic loquitur. Inuentum au-
tem est nobis antidotum istud
id est tyriaca in pestilentialibus
constitutionibus: sola his qui
occupantur auxiliari potens:
et infra appellat tyriacam pur-
gatoriam pestis. **Auicenna** etiam
in libello de viribus cordis de
ipsa loquens ait. Et conseruat
sanitatem in ipso: atque securum
efficit ab incurso pestilentiali
um accidentium. **I**dem testatur
Haly in fine Regni: qui in hu-
moribus venenosis sicut sunt
illi qui in affectu pestilentia reperi-
untur ipsam laudat sic dicens.
Quod autem et malicia huius-
modi est cuius virtus est vene-
nosa manifestum est quod ty-
riaca confert eis. **I**dem sentit
Auerrois in tractatu de tyria-
ca quem fecit: huic consonat
quod **Scribit Rabi Moyses**
pericula secunda suorum amphy-
amphomo. v. dicens: et hec me-
dicina scilicet tyriacha sufficit in li-
beratione hominum a peste:
et inferius dicit relatum sibi a
quodam medico sapiente quod
cum pestifer quidam morbus
in terris antiochie accidisset:
cui omnes medicine nihil profue-
rant sed debiles inueniebantur
consuluit ut hoc diuinum sum

merent antidotum: quod qui sumpserunt ipso vexati morbo dualuerunt: qui autem non sumpserunt mortui sunt: illi vero qui non dum eo occupati receperunt preseruati sunt.

Mirabilis igitur et diuina: huius farinaci existit virtus: adeo ut sapientes cuncti eius mirum effectum addentes dictionem ad eius compositionem ab inspiratione ac diuina prouidentia processisse. Ratio. n. ad eius compositionem non pergit. **Ex hoc** igitur antidoto frequenter hominem in colorem sumere: propter pestilentiam et propter alias nocentium causas consuluit Salernus. **Et** eius usus ante pestem potest esse in maiori quantitate quam dum actualiter est ratione calefactionis quam facit. **Eius** igitur dosis dum erit pestis pro robustis sit. 3. j. **Debiliores** autem et senes aliquantulum minus sumant. eis enim pauca confert: **Similiter** et pueri. **Imo** de mente sapientum consulo ne pueris detur sed potius vngatur partes stomachi cordis et narium.

Sumatur autem cum vino dragmatibus vel agresta vel succo acetositate citri aut sumach seu aqua rosata vel sine potu prout placuerit sumentibus.

Et scias quod tyriaca debet

esse antiqua: sed nostri prauis venditores communiter dant eam post quattuor menses et cito consumunt: que tunc pauci valores. **Signa** autem eius perfectionis et bonitatis iuxta Salienum: Serapionem: Aliabatem: Auicennam et Conciliatores et ceteros sapientes. accipiuntur ex tribus expimentis. **Primum** quidem ut exhibeat ei qui super sit medicina solutiuam fortem aut vomitiuam ut schamoneam coloquintidam vel electuarii quantitatis lupini que si solutionem prohibet incipit fortis existit et perfecta: si vero non minime. **Secundum** ut gallus siluestris. i. fassianus masculus mordeatur ab aliquo venenoso animali qui si per ipsum euadit assumptionem est electa: si autem nequaquam. **Tertium** ut detur alicui medicina interficiens sui frigiditate ut oppium vel mandragora: si quidem euadere faciat: est perfecta. **Si** autem non: est.

Mitridatum

etiam a mitridate regi ponti uentum: in omnibus tyriace equipatur propter quod in expulsiōe veneni ut dicit Auicenna. et Conciliator et non diminuitur a tyriacha diminutione de qua sit curandum

Signa perfecta

Capitulū. vii.

quin potius est magis additi
iuuamenti in pluribus eius et
confidentioris vtilitatis et su-
matur sicut tyriacha. Et scias
q̄ post assumptionem tyriace
non debet quis comedere vsq̄
ad. 9. horas ut dicit Auerrois
uel saltem vsq̄ ad. vij. ut dicit
Auenzoar. Pauperes autem
ut dicit Gentilis qui opprimete
inopia tyriacā nō habent: loco
eius scabiosa prasi ysopo vtan-
tur que omnia ut eis magi pla-
cuerit sūmant: aut eaz ouo de
coquendo: aut eaz puluerem
cum vino sūmendo: aut ea cru-
da comedendo: et desuper vinū
bibendo. uel cum aceto me-
dendo: aut succum sūmendo:
potest etiam vnam solam exp̄-
dictis herbis sumere: uel con-
tinuando modo unam et mo-
do aliam: que omnia non so-
lum paupibus sed diuitibus p̄-
derunt: ut ait Gentilis.

Inuenio etia septez
libas a sa-
pientibus positas et multū lau-
datas q̄ mirabilem in h̄ casu
habent virtutem a stellis siue
a natura uel potius a deo do-
rem mirabile osequite et nō cō-
plexione elementari qz calide
et frigide humide et sicce sunt
q̄p̄ q̄libz tyriace equalz ita qd̄
eaz suc^o aialiu venenosoz mor-
sus curat valētq̄ multū pestilē

tiali morbo sed eligātur minus
calide. Et iste herbe apud an-
tiquos anteq̄ tyriace noticiaz
haberēt in magno fuerūt vsu
ita ut cuncta vulnera ueneno-
saz eaz saluarent dantes eaz
sucuz i potu. Et pōt etiam dari
eaz puluis in potu cū vino uel
aq̄ mellita cui equalz. h̄be autē
sunt iste. Prima d̄ ypicō que
alio noie vocatur pforata. Se-
cūda d̄ vicetoficū. Tertia emu-
la. Quarta rafan^o. Quinta dip-
tamus. Sexta aristologia lon-
ga et rotūda. Septia lactucel-
la. Appares etia cū aceto
bis sumere in die optimuz est
remedium ut dicit Auicenna.
Addiunt multi sapientes quod
si sūmantur bol^o de acetosa in
māe et alē i vespis raro q̄s tali
patietur mōbo. Scias etia qd̄
odor vine hyrcoz ofert mul-
tū teste Aueroi. vij. colligz. Se-
mina etia citri quocūq̄ sūma-
tur singularē h̄nt p̄petatē i ca-
su isto uel i forma tracee uel d̄
coctiōe cū carnib^o et alijs q̄bus
cūq̄ mōis. Aq̄ etia pipinelle bi-
bsta i māe optia est. obstat. n.
venenis ut dixerunt sapiētes.

Quinta decima me-
dicina fin

Reproz tyriace

ā est scabiosa. p̄gn-
uit

: A herbis

zicon liba s̄ solus id p̄forata
la. d̄ntvurg
ano. z̄atich
amg. d̄ipm. l̄ntvurg
tologia. m̄sternurg

Zuerroi è vsus medicinarum leni-
entium ventris sic è cassia fistula
mana tamaridi viole qui homo fo-
ret pituita. Clisteria etiam lenia
sunt in hoc tempore solèpne remediū
ut è distere factū ex decoctiōe
maluarum bletis foliorum violarū.
Mercurialis addita cassia omnis
zuchari rubei omnis. semis. mellis
rosati cocti omnis. ij. et olei violati
omnis. ij. cum modico salis. Et fiat
fortius vel remissius secundum neces-
sitate. Et habes cerebrum humidum
et similiter habes stomachum
habundantem in sputo uti debet
ante prandium per mediam horam
masticatorio ex duabus partibus
masticis: et una piperis fortiter
masticando continue salivam que
ad os profluit abiciendo: et hoc fa-
ciat per quartam partem hore etiam
eadem hora attrahat aquam
maiorane cum modico elebori.

Decima sexta me-
dicina est
administratio pulveris ipsialis
quo utebatur antiqui ipatores
tempore pestilentie et suspitione
cunctarum veneni: et quocumque
supti et in omni mortu venenosu.
Et in lingua hebraica bezaar
quod interpretatur a morte li-
bersus: quo non solum sani uti
possunt sed etiam infecti: et pro-
nitur sic. **C** Pelemerio fila-
delphiā: diptamū albū: Aloti-
feron: gbiencianā: tementillā
bolū armenū: terrā sigillatam

ghariophilatā quae et benedictā id è
sunt angelicā Impatoriaz spi-
conardū. Si oēs has radices
bene possis tere simul et tene in
vaso bene mundo ad vsus. Et
qui hoc uti volueris cape scropu-
los: ij. et bibe in mane vel in sero
cum lectū ingredi volueris: cum
vino albo bono claro atque no-
tabili omnis. iij. et aliquatulum cum aequo
rosata vel endivia. Et scias quod
ut dicunt sapientes quelibet be-
dictarum herbarum est tanta virtus at-
atque potetie quod conseruaret et
curaret ab omni morbo et in media
te liberaret ab omni mortu ve-
nenoso a quocumque illato aial. et
testatur Petrus de tossignano se
pluries exptū fuisse ponendo
modicum ex his pulueres sup locū
morsu a serpentibus et statim extrabe-
bat veneni sic vetosa sanguis.
hec etiam puluis in corpore ita vene-
nato consumit venenū bibitu siue
quocumque sup tū dumō immediate
admistretur. Et si non posses bene
oēs has habas cura ut tres vel
duas aut unā tūm has quilibet. n.
è eiusdem virtutis quodlibet vene-
nū: ita ut dicunt sapientes multo
plus valere quam tyriacha.

Decima vij. medicina è
vsus istius confectiōis
cordialis que cerebrum epar et sto-
machum confortat: remonet etiam
tremore et esticā cordis et est
tempata que pro dominis et prin-
cipibus et diuitibus sic fiet.

Capitulū. vii.

B. boli armeni oñ. j. terre sigil late oñ. semis. Seminis citri. 3. 2. cinamomi optimi. 3. 6. coriandi pparati. 3. iiij. galange: ceduarie añ. 3. j. Fragmentozuz rubini: gñati iacincti: smaragdi: zaphiri añ. scropulū. j. coraloz rubeoz scropulos. ij. ossis d corde cerui: vnicōni añ. scropulū. j. musci ambze añ. grana iij. folioz auri ⁊ argēti gna. vj pulueris cordialis. 3. iiij. zuchari albi. dissoluti in aqua rosata ⁊ infusiōis sandaloz quod sufficit: ⁊ fiat ffectio i morsellis ⁊ potest addi de cortice citri cōditi vncia. j.

Mediocrates

aūt ⁊ coiores hac vtantur cōfectiōe. **B.** diptami albi mūdati recentis puluerizati: termentille mūdate puluerizate: pulueris cordialis añ. oñ. j. zuchari taberzet seu cophiti oñ. iiij. pone zucharū in vna chaziola ut ita loquar deinde superpone aque scabiose: aq abfin thij: aque nasturtij aqtici añ. oñ. j. ⁊ semis postea ponatur chaziola sup lentū ignē donec dissoluatur zucharū: deinde remoueatut ab igne ⁊ addatur pulueres supradicti bñ miscēdo: postea addantur foliozum auri puri numero. x. Et simul oia bñ incorporētur ⁊ fiat confectio i morsellis: ⁊ deaurētur

⁊ exsiccēturi ūbra ⁊ vtatur. 3. ij.

Ufus aūt hazz medici naz sic eē possit: vt oī 8° die syrup^o dinitus ⁊ bñ dicitur mō sdcō sūmatur: ⁊ de 3° in ttiuz diē tyriarcha ⁊ successiue quodā ordine: cetera medicine sūmantur. Unū tñ hoztoz ut qui sunt dispositi ad vermes corianda nō sūmant: sed medicinā vermium interfecti uā supius descriptā. Si quis tñ grauaretur hoc ordine quilibet septimana per vnū quiescat diem. in quo nihil ex p̄dictis farmatijs sūmat. Multe ac pene innumerabiles medicine scribi potuissent: has tamen solemniores apud sapientes esse intueni: ideo he sufficiant nā non dubito dño cedere: hūana corpa his anthidosis se illesa p̄seruatura.

Ciuita tes aūt ⁊ opida quomodo p̄seruari debeant ex iā dictis potest patere: debent. n. fieri magni ignes in plateis ⁊ stratis i quibus res odōifere ponantur exemplo ypocratis q̄ ut recitat Salienus in libro de moditatib⁹ tyriace quāda3 magnā ⁊ vniversalē pestilētiā non aliter curauit. ⁊ iō Romani cū multū meridionalibus ventis dñāretur. p̄pter qd plurimū verabatur epidimia: fornaces sp̄ acensas iuxta menia ciuitatis:

in fine estatis et autumno esse percurabatur. **U**n ille qui permanebant sunt etiam ciuitates ab omnibus fetoribus particularibus mundi ut a cadaveribus animalium sicuti muscipularum gallinarum murum et similia. Similiter a ceno et fimo et huiusmodi. hec. n. oia aere infectiunt ut dictum est supra. **E**tiam si possibile est: prohibeatur ingressus ex infecto loco venientibus. Et si qui sunt in ciuitate infecti in loco remoto habitent et moriantur: et ideo dixit Constantinus in pantelegni quod sani sunt prohibere ne cum eis comedant aut bibant neque in vna habitent mansione. **E**t causa superius a nobis narrata fuit: his igitur et similibus causis ciuitas deo duce preseruetur.

Et sic est finis huius seduli tractatus per me Jacobum solum Florentinum ordinis seruatorum diue Marie. De tertia particula principali. s. de cura adhibenda iam infecto.

Quoniam **H**anis secundum ysaach 5. se. ex hoc morbo rarissimi ac paucissimi saluentur: et Aui. dicat in prima quarti quod est secundum plurimum pedens: quod maxime verum est ultra egritudinis malitia; obsipientissimo

rum curatorum ac necessariorum penurias ex eo quod morbus contagiosus est ut supra diximus: nullus tamen in hoc despari dicitur: quin potius ad summum bonum recurrat a quo omnis medela procedit: et ostendatur et in iuncta peniaz studeat per viribus ad implere quod facto humanum auxilium poterit requiri: secundum medicorum statuta que breuitate complectemur. **S**it autem ut docet Aui. in prima quarti curatores principalis intentio circa tria videlicet euacuationes: substitutiones vitis: et aeris illius loci rectificatione: de quibus omnibus ordine scribamur et primo quo ad euacuationem. **S**it medicus saltem unica visitatione cretus que cuncta fieri debeat ordinet et disponat: nisi tamen esset ob infirmum erga tale medicum fiducia: que multum valet: ut patet pronosticorum exordium. **Q**ui bene persuasus medicus magis sanat et Comentator ait de quo habetur fiducia quod est potens scire naturas egritudinum: hoc idem asserit Aui. cenna. 6. de animalibus: in tamen ut dicat quod confidentia non minus facit ad curationem quam operatio medici cum suis instrumentis et medicinis: imo profecto efficacior est hoc asserit Agazel: ad hoc facit quod scribit yprocrates primo regiminis acutorum. **I**lle inquit plures sanat in quo plures confidunt.

Capitulum.

Eum igitur medicus in
fectu visitauerit vi
deat an sit fe. sola an febris cu
apostemate. Et qz fe. hui⁹ moi
ut plurimu sunt deceptorie te
ste **Rasi** in x^o **Almanioris**. **Jo**
no nulla signa fe. pestilentialis
que poit **Avic.** et **Almansor** scri
bere visum est: ne qs in talibz
fe. decipiatur cum erunt sine
apostemate. **Primu** igitur signu
huius fe. ut dicit **Deben** **Dali**
in pma quarti est qd hec fe. exi
us est qeta infius aut turbas
ita qd no appet calor excessi
uus i extremitatibus: vnde si
paties tangatur no videbitur
calidus excessiue: sed itra mul
tu inflamatur magna sentiens
lesione ita ut ei ardere videa
tur. hoc ide testatur **Rasis** in
x^o **Almansoris**. d. febriz⁹ que ex
aeris corruptioe gnantur no
videtur in pncipio multa esse
acuitas cum tagitur eger: sut
tn in occultis pibus corpis et i
ipius pundo magni nocumeti
z ca huius ut dic **Sentilis** e du
plex pmo qz fit calor int⁹ ppe
nocumentu magnu circa cor.
Un dicitur intus. **Secdo** quia
gdus caliditatis in hac fe. non
est multu eleuat⁹ sicut in aere
putrido.

Secundū signuz
est ma
gnitudo anhelit⁹ ita qd anhe
litus freques ac magnus exi

stit cu quadā tn inspiradi diffi
cultate z hoc tetigit **Avic.** ubi
supra dicens. z est cu ea sez fe.
pestilentiali magnitudo anhe
litus. Et **Rasis** in x^o **Almano**
ris inqt eoz anhelitus augme
tatur z fit spissus z ratio quare
anhelit⁹ sit maguus e ppe fla
maz circa cor ut dicit **Sentilis**:
z est cu difficultate ppter dese
cum vtutis ex h frequetatur.

Tertiu signu est ve
hementia sit
z oris z lingue siccitas accidit
etiā p cordioz dolor nonunqz i
stomacho aliqui i pectore z sic
de alijs z istud tetigit **Avic.** in
pma quarti. **Simili** z **Alman**
sor cu dixit. his vo fe. laboran
tes tribulatione magna z striz
patiuntur vehementē. z ca est
ppter vapores putridos qui
multiplicati in spualib⁹ coicāt
z inflamant os stomachi ex q
bus etiā poit fieri dolor z ex his
seqtur nausea z vomitus ppe
vicinitate stomachi ad cor: ac
etiā ex stōacho cordi opaciete
z iō **Rasis** in libro diuisionuz
ca⁹ de fe. pestilentiali inqt. **Auz**
videris nauseā frequentē cuz
caliditate tepida tunc scias qd
febris est pestilentialis: ipe etiā
in x^o **Almansoris** ponit vomitū
i hac febre.

Quartū signuz qd
etiā ponit
Deben **Dali** est magnitudo

splenis et inquietudo et vigilie ita quod patiens non quiescit in vno loco in cubili sed vertitur huc et illuc et hoc est propter malos vapores qui ascendunt: et magnitudo splenis: ut dicit Gentilis est quod defectu caloris naturalis melancolia ventosatur et emittit vapores grossos qui ibi retinentur et inferunt angustiam propter nocuumentum in interioribus: et quis videatur ut plurimum dormire non tamen vere dormit sed hoc est propter multitudinem fumorum ad caput ascendentium ita ut quasi expugnari non possit videatur.

Quintum signum est tussis sicca in aliis quibus et hoc est propter vapores putridos qui nocent canali pulmonis et istud signum non est vniuersale quod non in quolibet hoc nocuumentum incitat ad tussim: et ideo dicit Auienna in prima quarti. Et fortassis tussis sicca.

Sextum signum est per mixtionem roboris ut dicit Deben Dali ubi supra et subitaneus casus virtutis: et accidit ista intellectus alienatio propter vapores multos ad caput ascendentes. Et dicit Gentilis quod Auienna sumit casum virtutis per dispositionem infra syncopim et potest etiam fieri syncopis et hoc propter nocuumentum in corde.

Septimum signum quod omnia que

egrediuntur a corpore quodammodo fetore procedunt ut vrina sudor egestio et anhelitus et huiusmodi et extremitates corporis sunt frigide intus vero multum inflantur. et causa fetoris predictorum est propter malitiam putredinis fetore. n. significat putredinem ut intellegitur pronosticorum ultimo commento. Et causa frigiditatis in extremis partibus corporis est quoniam cum puus sit calor naturalis et similiter virtus quoniam cor est venenosus vaporibus infectum cum paruo illo calore natura cordi subuenit deserens alias partes corporis: quo ut sit ut extremitates frigide sint cum naturali prouate existant calore. Et non te lateat quod cum anhelitus multum fetet: patiens moritur et causa est ut dicit Auienna in prima quarti: quoniam putredo est iam confirmata in corde.

Octauum signum postquam ab Auienna ubi supra est quod vrina et pulvis patientis erunt laudabiles et tendent ad mortem. Sed circa hoc sapientes medici dubitant et primo de vrina quoniam propter defectum caloris exiit in corde or etiam quod sit in epate. digerit. n. e par virtute cordis et est sic vicarius eius in hoc ut sentit Auerrhois 2. colliget. epar autem non digerit nisi si caloris vitalis auxilium habeat quo igitur spiritu cordis tamen ma-

Capitulum.

signato ut cito mors eueniat
potit eē vřina laudabilis. Au-
getur etiā i h̄ dubitatio de pul-
su. s. qđ sit laudabilis 7 nō alte-
tur altatiōe magna: febris. n.
pestilētiālis ē inefficiēs velociē
qua pp̄ i corde erit maxia per-
mutatio 7 ex cōnti i pulsu. hec
etiā febris sit ex putrefactione
hūiditatū circa vētriculos cor-
dis 7 iō maxie oꝝ pulsu pmuta-
ri. bis dubitatiōib⁹ a diuersis vi-
uersimode respondetur. Nos
autē breuitatis cā famēstozes
adducem⁹ respōsiōes. Inquit
nr̄ diuus p̄me dubitatiōi r̄de
re volēs qđ vřina ē supfluitas
epatis 7 venarū mediāte vřute
altatiua q̄ pcedit in ipas venas
ab epate. In febre vō pestilen-
tiali nō est pncipaliē nocumen-
tū circa epar quin poti⁹ circa
ptes cordis. 7 iō supfluitas que
ab epate dēciditur nō altatur al-
teratione magna. vñ vřina in
tali febre nō ē ppuz signū. pōt
n. eē i colore 7 subā nālis 7 ille
cui⁹ ē tendit ad mortē.

Mosē etiā thade⁹ sup illo am-
phoristino q̄rtē pticule. Quib⁹ i
s. ēminatur. Dūc r̄ndet disti-
cultati. d. cām eē qm̄ se. pestilē.
inēficiē pp̄t nocumentū qđ ac-
cidit vřuti vitali: digestio autē
pficitur p vřutē nālē: s; possibi-
le ē vřutē naturalē facere opa-
tionē suā vitali virtute ad de-
structōez tendēte ut dicit Auic.

p̄mo casū. ca. d. vřute vitali. Lō
ciliator aut 7 Gentilis et non
nulli alij: alias huic dubio solu-
tiones adducūt: hec aut p̄ nūc
sufficiāt p̄fertiz cū a pbatissimo
rū existāt doctoz: difficultatez
q; optie declarēt ac soluant.
Secd̄ e dubitatōi. s. de altatiōe
pulsus r̄ndeo ex itentiōe sapiē-
tuz: qđ pulsus nō altatur maḡ
altatiōe: q̄stū ad d̄ntias puls⁹
q̄ sequūtur caliditatē magnitu-
dinē 7 iō nō sit magn⁹ 7 velox
s; frequētia sequēte excessuz
caloris: s; altatur maḡ altatio-
ne q̄stū ad d̄ntias pulsus q̄ se-
qūtur defectū vřutis 7 iō puls⁹
erit debilis 7 iordinat⁹: 7 si erit
frequēs erit p̄uus: nec tamen
eius frequētia erit tāta quāta
erit cū maiori q̄du caloris se-
bilis. Supradēa igitur signa
sūt i febre pestilētiali nō quod
cūcta oī febz pestilētiali insint
ut etiā inuit Bētilis: sed aliq̄ ex
eis vñ si qđā ex p̄dictis videris
febrē pestiferā iudicato. Potu-
issent 7 alia pticularia appōi si-
gna que p̄mittere vřū ē tuz
q; nimis plix⁹ forē: tū q; feze
oīa i p̄tacti iccludūt: tū q; qm̄
hec pncipalia existūt. Medic⁹
igitur ad pestiferū accedēs fe-
brē pestiferā q̄ siue apostēate
erit p̄dicti coḡscet signis quo
facto debita incipiat adducere
curā. Sūma aut curatōis eoz
ut dicit Auic. i p̄ma q̄rti ē exsic.

Primum.

catio. i. euacuatio ⁊ illud ē flo
 borboia uel solutio vētris. Si
 igitur paties fuerit oplexionis
 sanguine cū floborboia sibi suc
 curratur: **F**iat igitur in ipso ini
 tio floborboia de vena basili
 ca dextri brachij q̄ si nō repire
 tur icidatur de media; ei⁹ q̄ti
 tas sit pua q̄ prudētie medici
 reliquo ne vr⁹ debilitetur: ac e
 tiā si op⁹ eēt ob apātis manife
 statōez alia posset fieri. **P**ortō
 autē floborboia mandū ut aliqd
 sue dispōi osonū aī floborboi
 am ne idebilitate icidat: ome
 dat ut parū panis i agresta uel
 acetositate citri infuso: uel. 4.
 aut. 5. coclearia ḡnatoz muzo
 rū uel acriū ⁊ h⁹ mōi: **E**t inf ce
 tera osulo ne differatur flobor
 boia: meli⁹. n. sibi puideri po
 teris aī veneni cōfirmatiōez et
 aī q̄ ei⁹ malitia p̄ncipalia mē
 bra inuadat: p̄ftriz cor qd̄ ma
 xime imuttatur: venenuz. n. a
 sua nā ip̄ cor petit. quia ē indi
 gnationis nature ⁊ iō citi⁹ ledi
 tur quo lesō oia alia mēbra ei⁹
 lesōem p̄cipant: ab ip̄o. n. ut
 dicūt sapiētes mor⁹ p̄cedūt et
 reuertitur: est. n. in corpe tāq̄
 itelligētiāz p̄ma i orbe: quod
 qdē ex sui nobilitate diu resi
 flere nō pōt: ⁊ iō nō ē expectā
 da maīe digistio cū sit suriosa.
Un ē diuini yprocratis dictuz
 amphoz. 4. **M**edicari i acuti
 si necessē fuerit etiā eadez die

differre malū ē. **U**t plurimum
 .n. euenit q̄ floborboia ad. 6.
 uel. 7. diē differtur: ⁊ cū p̄mo
 dū floborboiatur moritur et
 medico adscribitur: ⁊ iniuste
 qdē: euenit. n. rōne malitie cō
 firmate ac pestiferi debilitatis
Facta autē floborboiaz p̄ horā
 uel circa sumat hāc potiōem.
R. aq̄ acetose libraz semis: aq̄
 endiuie aq̄ rosaz aq̄ portulace
 ān. q̄rtū. j. succi ḡnatoz muzoz
 uel acriū oī. iij. p̄tis zuchari li
 brā. j. cāphoze. 3. ij. fiat iulep. et
 detur sibi ad q̄titatē. 5. uel. 6.
 vnciaz. post. 3. horas uel circa
 comedat leni mō inferi dicēdo
Et scias hūc potū optimū esse:
 acetose. n. aq̄ ibi ponitur q̄ isri
 gidat ⁊ cōfortat. aqua portula
 ce refrigerat stōachū. aqua ro
 saz cōfortat cor ⁊ refrigerat. a
 qua ēdiuie refrigerat epar. zu
 charū p̄pter oia alia frigidum
 redditur ⁊ cū h̄ nutrit. **L**apho
 ra isfrigidat ⁊ cū h̄ a putrefa
 ctione p̄suat. **S**irup⁹ de ribes
 uel rosace⁹ uel acetosus uel ne
 nupharis etiā optimi sunt. **S**i
 autē isfirm⁹ cōstipat⁹ eēt siāt cliste
 ria lenia ut tale. **R.** maluaruz
 blitis violaz lactuce acetose:
 boraginis ān. **M.** j. buglosse ⁊
 melisse ān. **M.** semis: bulliant
 oia insufficiēti quātitate aque
 clare vsq̄ ad cōsuptiōez q̄rte p̄tj
 ⁊ fiat decoctio de q̄ accipiatur
 oī. xv. uel circa fz q̄ ridebitur

post floborbo
sunt hac pa

Clisteria

Capitulum.

i q̄ dissoluatur flozls cassie oñ.
j. electuarij diaphinici ois. 3. iij.
zuchari albi oñ. j. ⁊ tepidū ipo
natur. H̄ aut̄ clittere fiat an̄ flo
bothomiāz quo fcō duocetur
flobothōator ⁊ fiat ut, dcm̄ ē.
Si vō eēt mulier pgnā uel vī
debilis aut puer puul^o sūmant
farmacū lassatū debile ut cas
siasistula māna tamaridi reu/
barbarū ⁊ hui^o mōi. Similit̄ si
erūt hoies alsius colexiois q̄
lāguinee ut collicite flegmati
ce uel melāconice cū medicinis
talibus ap̄ ppat̄ hūozibus eua
cuentur. Sint tñ medicie debi
les pp̄ v̄tutis debilitatē quia vt
plurimū tales p fluxum vētris
moriūtur: ⁊ lz̄ **Galie**. i lib^o d̄ vsū
farmacoꝝ dicat q̄ i se. magne
caliditatis nō d̄z dari medicia
lassatiua eum de forti intellex
isse farmaco existimo nō autez
de leui. Si aut̄ apostema cū p̄
dicta venerit se. Itati fiat flobo
thōia i eodē mēbro ubi ē apo
stca ut si ē in iguine dextro flo
bothōetur pes dext̄ i saphena;
si sub asella dextta flobothōe/
tur basilica dextra. Si post au
rē dextrā flobothōetur vena ce
phalica dextra i brachio uel in
manū ⁊ sic de alijs locis nec in
h̄ hōa aliq̄ respiciatur lz̄ fiat im
mediate ⁊ extrabatur sanguis
copiosus: fm̄ etatē hitudiez et
v̄tutē patiētis: ⁊ scias qd̄ q̄sto
plus i flobothomādo differtur

tāto minus de sanguie extrahi
d̄z: maxime in pestilētia acuta
⁊ venenosa valde q̄ cito inficit
i pestifera vō mitioz longiori
tpe stat eius flobothōie possibi
tas. lz̄ iudicio meo post biduuz
nō possz fieri sine maiori detri
māto q̄ iuuāto: nisi raro ⁊ in
modica q̄titate. ⁊ fcā flobotho
thōia sūmat poridēz supius de
scriptā ut dcm̄ ē ibi: ⁊ vtantur
isto potu a sapiētibus multū cō
mēdato d̄ q^o oī die ieiūo fōa
cho sūmat oñ. iij. ⁊ fit sic. **R.** aq̄
rosate muscate lib̄. j. vini sub
tilis ouenient̄ viosi oñ. iij. boli
armēi triti et cribellati oñ. seis
muscēarur oia simul et fiat po
tus. Utātur et sirupo dino ⁊ bñ
dcō fm̄ descriptōez supius posi
tā: similit̄ electuarijs et c̄fectō
nibus cōdialibus sicuti i sequē
ti ca^o scribemus. Itē valz̄ hec
medicina. **R.** succi scabiose oñ.
iij. luti sigillate. 3. j. misce et bi
batur. Itē **R.** se. citri. 3. j. et po
tetur cū vino. Etiā pillule ex eu
forbio er mastice supius d̄scri
pte multū valēt si a p̄ncipio ex
hibeātur ut dicit̄ **Sētilis**. Pōt et
vī tyriacha maxie qñ febris n̄
ē multū intēsa: et sūmat eā cuz
aliq̄ acetositate ut cū succo li
monū uel citri et huiusmōi nō
tñ in maḡ q̄titate: pp̄ ipius ca
liditatē. Dic̄ etiā **Auic.** in p̄ma
q̄rti qd̄ aq̄ frā plurima eis data
subito ē iuuatiua valde. Idem

flobothōia

d̄ potu
oī die
sumēd

tyria
sumā

aq̄ fr
sumē

testatur **Ras** i x^o almās . . d. in hac se. ē pcedendo aquā frām dādo ⁊ h̄ ym ē vbi se. foret multū intēsa: ⁊ n̄ eēt cōditio p̄hibēf. dz aut̄ ista aq̄ dari i maḡ q̄tita- te ⁊ subito. i. vnauce: mult^o. n. pot^o aq̄ frē vnauce assūpt^o exti- guit uel mitigat caliditatē epi- dimialē: ⁊ si sit pauc^o ⁊ succes- siue bibat nō cōfert; s; addit ad caliditatē. Et iō dixit **Aniē**. ubi s: qd̄ multa aq̄ ē dāda. pauca .n. inq̄t cōsequē exhibita fortas se excita caliditatē. Cōditiones aut̄ p̄hibētes potū aq̄ sūt iste. s. timiditas: crosities hūoz: d̄bi- litas stōachi: ⁊ epati. apōstēa i aliq̄ viscerū. Dolor in eisdē pau- citas sāguis: paucitas calidi in nati: cōsuetudo n̄ bibendi aquā.

Trocisci etiā de cāphora ⁊ aq̄ lacti acetosi similiē lac acetosū ablato butiro ⁊ aq̄ rosata in q̄ dissolutū ē serū acetosū: ⁊ ace- tū cū aq̄ bōa sūt ut dīc̄ Deben- hali i p̄ma q̄rti. **Id** testatur al- māoz. ⁊ rō q̄re dātur hui^o mōi medicine infrāntes ⁊ exiccātes ut dicit n̄r dīn^o ē qm̄ p̄pe c̄riatur putredini: naz putredo cōsistit in calido ⁊ hūido. Et qm̄ cor int^o ⁊ extra sp̄ dz cōtari et defēdi: iō sequis epithima ad ex- tra fiat ⁊ ā regionē cordis pōa- tur. ⁊ sit sic. **Be.** aq̄ acetose libr̄ semis aq̄ rosaz: aq̄ endiuie: aq̄ melisse ān. q̄rtū. i. oim sandalo rū: rosaz rubeaz. floz nenup.

bar]: seminis lactuce: se. papa- ueris ān. oñ. semis acetī albi fortissimi q̄rtū. j. ⁊ fiat epithima

Et ut aut̄ apōstēata melius- curetur: nōndū qd̄ apōstēata p̄ncipalia ⁊ p̄nitiosa ⁊ cōtagi- osa q̄ tpe pestilētie appent sūt ista. **Carbūcul^o** siue ignis p̄fic^o seu pruina q̄ q̄si p̄ eodez acci- pit **Aniē**. et antrax. Est aut̄ cā- būcul^o siue ignis p̄fic^o uel prui- na: pustula p̄nitiosa et fraudu- lenta vesicās et oburans locuz in q^o est: niḡ seu citria cū rube- dine obscura et dolore versuto ex q̄ euenit qm̄ rūpitur escara: q̄lez fac̄ accidet̄ cōbustio et cau- teriū. **Siḡ** carbūculi incipienti ut ap̄d sapientes legi: sūt rubō fuscitas: cīnitas: duricies: dolor et calor. incendiū: acui- tas et puitas forme ad modū ciceris: uelocitas augmenti: vesicatio in circuitu: et qm̄ ma- turatur v̄ caro mortua. i. esca- ralis. **Antrax** aut̄ **Sim** **Gullibel** muz d̄ saliceto nihil aliū est q̄ carbūcul^o malign^o eius siḡ sūt signa carbūculi augmentata cū varia venaz i circuitu. colo- ratioē ad modū iridis: et maḡ membri i q^o est p̄deratōe: ac si essz ligamentū ligatū: cuz ma- gnis et itollerabilib^o angustijs et calorib^o: cuz p̄stratioē appe- titus et nausea: et cordis pulsu cuz magna defectioē. Et scias qd̄ antrax est ap̄ema mustum

Apōstēata p̄

Carbūcul^o
ignis p̄fic^o
pruina

Antrax

Capitulum.

piculosus; qz ē d mā multū ve-
nenosa petulēntali ⁊ tagiosa:
⁊ deit^o ē ut dicit Anic. qz accidit
i emūtozijs mēbroz pncipaliū
⁊ vicinitate. **Et** antrax siue car-
buncul^o q ad nigrediez tendit
pessim^o est: quimo ut dixerūt
plurimi sapientes null^o ex eo e-
uadet. **In** eoz igitur cura fiat
flobothōia d loco ppingozi: ut
dēm ē d. dein sc d'a die scarificē-
tur scarificatiōe p̄fida: ⁊ attra-
ctiua d̄sup ponatur ut vētosa.
Sanguis viue. limacie vi-
ue uel heatur gall^o viū^o deplu-
matul circa anū: ⁊ ano sciso po-
natur desup ita ut obsculetur
apostēa: ⁊ sincopizādo ibidem
moriatur: dein cū alio reitere-
tur. **Itē** valet cauteriū actuale
⁊ fiat cū ferro ignito. **Et** oino
vitetur cauteriū de cera disti-
lata a cādela ardēte qm̄ ex cō-
gelatiōe cere phiberet malos
exalare v̄pores. **Ponatur** ēt
desup ēplastrā fortit^o attractia
ut sm̄ **Sentylē** ex galbano radi-
ce lilioz alboz consolida mai-
ore trita inter duos lapides q̄
valet qm̄ resoluit venenum.
Valet etiā scabiosa qz i pauco
tpe mortificat venenū. **Aliud**
emplastrū. **R.** fermēt. 3. iij. si
naps eruce scabiose ab̄inthij
ān. **M. j.** ⁊ ptē. 4. radicū lilioz
alboz numero. ij. visoli. 3. ij. cā-
taridaz numero. x. galbāi oñ.
j. nucū rancidaz nūero. iij. olei

lilioz alboz q̄tuz sufficit: fiat
ēplastrū decoq̄ndo i ip̄o oleo
hbas radices ⁊ alia addendo
sm̄ artē. **B. n.** alfat ⁊ vlcerat: ⁊
posses addere ster cus hūanuz
ppuz. **Aliud** emplastrū. **R.**
cātarides ⁊ teratur dein sup-
pōatur oleū vet^o ⁊ sup prunas
pōatur ⁊ decoq̄tur donec odē
setur dein misceatur cū melle
anecardio ⁊ ster coze colūbio
⁊ fiat ēplastrū. **Rūpētia** an-
tracē ⁊ carbūculos sūt bec q̄ a
pnci^o a pximetur. **Sic^o** cū ireof
⁊ tritico mixto rūpit antracēz
et carbūculos. **Itē** fermētū eū
oleo ⁊ sale carbūculū maturat
et rūpit. **Itē** **R.** bucellā panis
uel duas ⁊ ifundatur i oleo fer-
uentissimo ⁊ pōatur sup eū et
statim mortificat ⁊ rūpit. **Item**
radix cōsolide mior^o ita inter
duos lapides rūpit antracē et
dolozē mitigat. **Itē** **R.** cātari-
daruz nūero. x. passulaz oñ. j.
pulpe frumeti oñ. j. ⁊ se. **Scabi-**
ose ligue icanis cōsolide mioris
antipharmath ān. oñ. j. misce-
antur oia ⁊ subtilē incorpētur
cū oleo de lilio ⁊ si sup pōatur
statim rūpit antracē ⁊ si forti^o vis
adde: salis: stercozis colūbini.
Eruce ān. 3. ij. **Itē** cauda eq̄na
mior q̄ hz stipitez rubeū miro
mō dolet antracē. **Itē** ster^o co-
lūbi cū aceto mixtū rūpit car-
bunculū. **Similiē** ēplastrū m̄
Anic. factū d̄ sicub^o ⁊ vuapal

sa ⁊ nuce ⁊ farina ordei coctis
 cū vino rūpit ⁊ maturat carbū
 culuz; etiā capitelluz ex calce ⁊
 sapone odito uel cū aq̄ forti va
 let. **S**imilit̄ ex vitriolo fiore er
 arseico ⁊ calce viua ⁊ sic d̄ alijs
Et cū fuerit mōtificata aposte
 mata ordietur ut caro mōtua
 cadat cū h̄ medicamie. **R.** brā
 ce yrline radicū aliee h̄be vici
 malue añ. **M.** j. coq̄ntur ⁊ te
 rātur optime ⁊ misceātur cuz
 arungia porcina nō salsa ⁊ bu
 tiro antiq̄ ⁊ dimittātur mar
 cescere p. iij. dies postea colen
 tur ⁊ expmātur: colature ad
 datur parū cere ⁊ masticis et
 vsui reteruetur. **N**ec extraha
 tur escara violent̄ pp̄ dolore q̄
 ifertur ī pte sana ⁊ eēt cā inflā
 matiōia ⁊ apostēatis s̄z expec
 tetur q̄ nā expellat eā ⁊ cū p̄di
 ctis adiuuetur: et si fierēt vesi
 ce circa apostēa scarificētur et
 desup attrabētia ponantur ut
 mali fumi possint exalare ⁊ po
 tius tāgatur ps̄ sana q̄s dimit
 tatur eḡ ne ad sanas p̄bulet
 corruptio. **E**t vsulo medicū ut
 se a fumis apostēatuz caueat:
 nec māz illā venenosaz manu
 tangat. possēt. n. infici qm̄ est
 dragiosa. **E**t id circo aliquid a
 ceti ī ore teneat uel gartophi
 loz et huiusmodi et sepe odo
 ret acetuz uel aliquid odorife
 rum ⁊ lauet manus suas cum
 aceto uel cū vino bono et po

tenti et aq̄ rosata et similibus.
Et rupto apostēate et extrac
 ta mā venenosa ponēda sunt
 abstergentia et mundificātia:
 ut sunt farina ordei cum mel
 le et sale pauco suppositis cau
 libus. **I**tem valet hoc mirabi
 liter. **R.** sarcbocolle pulueriza
 te: mellis añ. ptes equales et
 misce: et si vis fortius prius de
 coque mel. et demuz adde sar
 cbocolle et est pfecto medica
 men valde solempne: om̄. e. n.
 vlcus saniosuz mundificat ab
 stergendo. **A**e hoc etiaz dyaq̄
 lon emendatur. **I**n regenerā
 do aut̄ carnem. **R.** antbos: cē
 thaurce minoris: pentafilon:
Consolide maioris añ. partes
 equales: et fiat aqua distillata
 per alimbicū tēpoze veris: aut
 fiat succus de eis terendo eas
 et dimittantur residere: deide
 addatur de aqua vite per q̄ntā
 ptez ⁊ vsui reseruetur: et mi
 rabile ē ī regenerādo carnem
Itez valet emplastrum ex co
 riando humido cum melle et
 passulis. **I**tem valet radix as
 fodilloz cocta cum fece vini.
Itez ut dicit **S**entilis si imple
 atur ocuitas antracis folijs
 bassiliconis: cito replebitur
 carne.

Scias autem
 q̄ propter materie prauī

. Capitulum.

tate ac et ipsius caliditate simili ob caliditate medicinarum et per tim pro cauterio actuale nonnulla eueniunt accidia ut rubore: ardor inflammatio dolor et similia quibus quodam dulci remedio subueniendum est. Accipiat igitur medulla pasci cum ex furno egre dicitur et infundatur in vino acetoso uel succo arneglosse uel decoctur lenticula cum predicto pasci in acetum et emplastratur et sepe mutetur: et supponatur illi emplastrum folia arneglosse et ne tumor fiat magnus. Lauetur uino pstitico seu acetum leui. Postea cataplasma cum farina orobi et melle ponendo circa uicem et non super uicem hec non repercutit de quo fit curandum sed extinguit caliditatem et confortat ac etiam quibus eorum caliditate resoluunt deinde fiat ut dictum est.

Capitulum. ij. de substitutione virtutis.

Quam secundum Galienum 3° regni medicus sit in inesse nature omnium. Inquit natura apatrix medicorum uero eius natus erit. id est tota curatores intentione ad substituenda uirtutes ne debilitetur eorum. **I**dem Galienus primo regis acutorum ait. Sublimior omnium intentionum est intentione subdita a uirtute. ut si n. maza digerit putredini pro alet et coniunctum cum sebre refrigerat. **I**dem medicorum dum

uirtus est fortis quibus opus erit ad ministrare. ipsa namque curat morbos. nec in hoc expectetur macie digestio. est enim uenosa et prius quam est digesta patiens obiret. uirtus est uini yprocratis dicitur quod etiam supra adduximus. **Q**uod medicari in acutum si necesse fuerit etiam ea de die differre malum est. Curetur igitur dum uirtus est fortis et que sunt administranda non differantur. **E**t quia in hac egritudine spiritus cordis multum sunt infecti et continue inficiuntur ab aere. id est continua et crebra indiget restauratio uel renouatio et correctio per cibaria eis conuenientia que statim scribemus. **C**apores. n. laudabiles a cibo eleuati: que cito transierunt: rectificat spiritus miscendo se cum eis et maza liu augent eos. **D**ebet autem parum pro uice sumere: ut uirtus debilis possit cibum datum multum uicibus digere re quod una uice facere non possit. **I**n pluribus tamen cadit appetitus ut inuit **A**uic. in prima quarta et ratio est: non in diu pro coitate stomachi ad eorum: uirtus spiritus stomachi faciens sua operatione est corrupta: et id est appetit: et id est dicit **A**uic. ubi est: restauratur ad conuestiones. id est cogatur uolent conedere: ut spiritus illi rectificetur et corrigatur eorum malicia et **R**asis in 12. **A**lmatorum autem hac propterea laborantes passione aliquid conedere sunt cogendi plurimum. n. ex eis nihil sumere uolunt. **S**it autem eius cibi cum acetosis sumpti ut succo limonis: uel acerbe

arantioꝝ gñatoꝝ ribes ⁊ hui⁹
mōi. **Uñ** **Auic.** i p̄ma q̄rti. **Et**
oz inq̄t ut cibi eoz sint ex ace-
tosis ⁊ desiccatiuis ⁊ sint pau-
ce q̄ntitatis. **A**bi aut̄ uenietes
sūt pulli p̄dices fastiā ⁊ similes
ut scribit **Hētilis**: **S**ūt etiā bōe
pue aues i acetosa decocte: et
dixerūt sapiētes ut pull⁹ deco-
q̄tur q̄ sit plenus acetosa ⁊ a
gresta ⁊ portulaca cū creco ⁊
coletur brodiū ⁊ sibi detur. **Et**
sūmat aliqñ bonos cibos ⁊ mul-
tū n̄triētes cū acetosis: nā ut
dicit **Auic.** in p̄ma q̄rti plurimi
eoz q̄ viriliter agunt sup illud
.i. s̄. restauratiōē ⁊ cōmedunt
violēti absoluūtur ⁊ viuūt et
necesse ē restaurare eos sup ci-
bū. **Q**d si is̄m⁹ puenerit ad h̄
ut nō masticet fiat tūc brodiū
carniū sumēdo bonū pullū aut
caponē seu paponē ad modū
loquēdi **Alberti** magni in lib⁹
de aialib⁹ q̄ idē est seu fastianū
tel edū: ⁊ inficiatur cū cutel
lo p̄mittēdū totū exire sangui-
nē deīn depilletur ⁊ mūdificē-
tur ab infioꝝ oibus: ⁊ aufe-
ratur oīs piguedo pellis ⁊ reli-
qua: ⁊ ponatur ad bulliendū in
aq̄fluniali i vase magno ita qd̄
nō opteat addere ampli⁹ aq̄m
vsq; ad decoctiōē dicendā et
⁊ p̄mo bulliat sine sale vsq; ad
sepatoēz carniū ab ossis fortez
⁊ deīn extrahatur pull⁹ ⁊ cōtin-
uatur i mortario lapideo uel li-

gneo nō eneo: ⁊ repenatur tō
tū ita cōtusuz cū ossib⁹ ad bulli-
tionē: ⁊ iterū i eodē brodiō bul-
liat a media hora vsq; ad horā.
p̄ea ex̄hatur totū: ⁊ coletur
tale brodiū p̄ thāmisū uel pan-
nū ⁊ tale brodiū d̄r cōsuptū ab
auctozib⁹ n̄ris aq̄ cānis sic ab
Auic. i libello d̄ virib⁹ cordis et
ē meli⁹ q̄ sit stillatū ut d̄c sapi-
ētes ⁊ si aq̄ i cōpōitur ad bulliēdū
sit mixta ex̄ medietate aq̄ bu-
glosse uel acetose seu scabiose.
febre ex̄ite intēsa erit p̄stātī.
Cōfuetur etiā v̄t cū cōfectoib⁹
cordialib⁹ q̄ fiāt sic s̄m gordo-
nlū. **R.** zuchari rosa: fastandali
diadragātī ān. oñ. iij. p̄ānoz au-
ri puri numero. x. margaritaz
iacithoz ossis d̄ cōde cerui ān.
3. j. ⁊ misce. uel fiat ista s̄m **Hē-**
tīlē. **R.** margaritaz albaz sero-
pulū semis: fragmētoꝝ zaphiri
iacicti smaragdi ēn. 3. ij. tre si-
gillate ḡna. iij. sirici crudi suffi-
ciēt t̄ri. 3. se. smaragdoꝝ rubio-
rū. 3. j. man⁹ xp̄i rosa. q̄stū vis:
aq̄ rosate i q̄ fricata sit v̄ga au-
ri donec appeat vestigiū colo-
ris auri manifeste q̄tū sufficit
misce: ⁊ si nō hētur v̄ga auri fri-
cētur ducati ⁊ deauretur mix-
tura ⁊ ē vald̄ vtilis. pot⁹ eoz sit
aq̄ d̄dei subtilis cū vio gñatoꝝ
Et multi laudāt inlep alexādri-
nū: uel sūmat d̄ h̄ inlep mane
⁊ sero ⁊ p̄fecto optimo ⁊ mul-
tum cōmendatur a sapientib⁹.

• Capitulum.

R. fuci uel aque buglosse fuci melisse fuci acetose facta refidētia añ q̄rtū. i. aq̄ rosa aq̄ endi. añ. lib̄. semis acetū albi opti. 3. j. cāphoze. 3. j. sandaloz alboz ⁊ rubeoz puluerizatoz añ. 3. ij panis zuchari. 3. iij. fiat iulep ⁊ h̄t p̄fecte clarificat^o. Si vinū sūmat sit clarū ⁊ subtile ⁊ multa aqua mixtū. **Et** dīc̄ Gentilis q̄ pot^o cōis oib^o actu egr̄atib^o de quo sūmi dz semel aut b̄bis i die ac etiā ieiuno stōacho sit talis. **R.** aq̄ rosaz lib̄. j. vini subtilis conueniēter vinoz ⁊ iponatur in eis boli armēi electi triti ⁊ subtiliē cribellati oñ. semis ⁊ misce ⁊ doctis sit oñ. ij. **Pom**is aliq̄n̄ posūt uti dūmodo decoquātur apud ignē sub pruna: ⁊ rōe febus in oib^o suis cibis vtatur re b^o refrigeratiuis: ut supi^o dēm ē sp̄ fortetur cor patiet^o cū epithimate s̄dco uel fiat istud p̄ diuitib^o. **R.** floz buglosse floz melisse floz boraginis añ. 3. ij. ossis d̄ cōde cerui sūmitatū mirthi spodij: charabe ligni aloes been albi ⁊ rubei ēre sigllate boli armēi añ. 3. semis floz nenupharis. **M.** iij. fragmētoz lapidū p̄ciosoz añ. ḡna. iij. ambre: musci croci: añ. ḡna. ij. cāphoze. 3. semis. fiat saccul^o i pāno desirico oib^o b̄n̄ fm̄ artem pistat^o ⁊ si patiens nimis s̄pno grauari uideretur excitetur ē n. p̄d̄atio noctua in casu: et

hec quo ad substētatiōez virtutis sufficient.

Capitulum. 3. d̄ aer^o rectificatiōe.

Tertio et ultimo d̄ aer^o rectificatiōe dicendū ē. Eligatur p̄ patiete dom^o frā ⁊ cū h̄ q̄ sit frā adhuc dz rozari aq̄ ⁊ aceto ut dīc̄ **Rafis** in x^o **Almansoris**: et **Quic.** in p̄ma q̄rti ait ⁊ oz in frigides dom^o eoz ⁊ infratio ut ipe ibidē dicit ē ut ualatur fructib^o ⁊ odorifer^o frigidis ⁊ **Rafis** ubi ē. **Sint** inq̄t māsiōes eoz rū ex folijs salicū ⁊ vit^o ⁊ malo rū ⁊ omniū altaz rerz in q̄bus ē frigiditas. **Rō**etur igitur domus continue. **Et** ut dīc̄. **Quic.** debent rozari cū aq̄ rosata ⁊ d̄ salicib^o ⁊ nenufare. uel fm̄ **Rafis** cū aq̄ ⁊ aceto ut dēm ē. **Et** apponātur frōdes uirides p̄dcāz arboz iuxta pietes uel sternatur p̄ domū sup̄ q̄b^o ēt ifūdatur aq̄ rosata uel cōis pp̄ paupes apponātur etiā litheamia aceto ⁊ aq̄ balneata iuxta pietes. **Et** olfaciāt ut dīc̄ **Raf** h̄bas frās ⁊ b̄n̄ redolētes: p̄nt etiāz odorare spōgiā infusaz aceto aqua rosata ⁊ cāphora. **Mute** tur etiā sepe d̄ vno cubiculo in aliud: **Et** rectificetur aer ut dicit **Quicēna** similiē **Almansor** cū cāphōa sandalis flōib^o nenupharis ribel ⁊ cefis: ut p̄ sanis

tpe calido fieri debere scriptum est. Et fuitores infirmi sumat omni mane toto tpe quo adsunt. 3. semis tyriace cum optio vino uel sine ut eis placuerit uel alias medicinas per presuante a nobis superpositas tibi manus et facie aliquando cum acetosa nonnumquam cum acetosa. In edum cum aqua rosata lauaret et spiritus inter se et infirmum teneat igne eleuante flamas: potatur etiam et patiens in loco alto quantum est possibile permineat capitibus altatibus. creant etiam fuitores sepe camera infirmi et ueniat ad apertum aerem cum uo septentrionalis uetus flauerit per omnes fenestras ipsum recipiant. Et cum uenerit quod anbelitus patiens setat et maxie plus solito aliquotulum se ab eo prolonget quia patiens moritur. est .n. tunc malicia confirmata in corde ut dicitur Debe Vali. Multa et alia potuissent apponi uerum hec ne nimis plixus uidear sufficiat. Et sic deo duce huic opusculo de peste per me Jacobum solum Florentinum ordinis suorum beate Marie finis impositus est.

Cu uero omnipotens deus quod es medela omnium pharmacorum ac omnium curatorum curator salutis et uitae omnium in te spantibus a quo omnia per que omnia: et in quo omnia: et cui nullus potest resistere uoluntati qui dixisti et facta sunt mandasti et creata sunt: quod populum tuum israel propter peccata epidemia percussisti: et

obsecus a uia mala recessus ei clementer indulxisti: auferas que so hanc lucem a seruis tuis et ne perdas omnes animam uiuam. Recordara quod creator exere se restantitui quod permixisti peribus nostris et iubeas angelo perueni ut ceteret iam manus eius: tuasque oues pastor etnene deserat: quoniam potius continua protectione custodias. Contine queso iram tuam quod dixisti si ipius peruenit egerit uita uinet et non morietur. Item .n. peccauerim te tamen non negauimus.

Ad tuum igitur presidium confugimus o magne deus nras gratias actiones ne despicias quoniam potius ab his pestifero morbo nos libera. Miserearis nostri summe patris: et sine multitudinem miseracionum tuarum: scelera et delicta tuorum filiorum dele. Exaudi preces suorum tuorum et succurre eis: qui non cessant clamare quotidie Sanctus omnipotens deus misere nobis.

+ **Finis** +

Impressus Bononiae

nonie per magistrum Johes schreiber de Anuntiata. Ad instantiam reuerendi magistris Thome de Bononia ordinis suorum beate Marie uirginis: in sacra theologia professor excellētissimi tunc temporis collegii theologorum Bononiensium prioris Decani bene meriti. Anno salutis. MD. cccclxxviij.

